

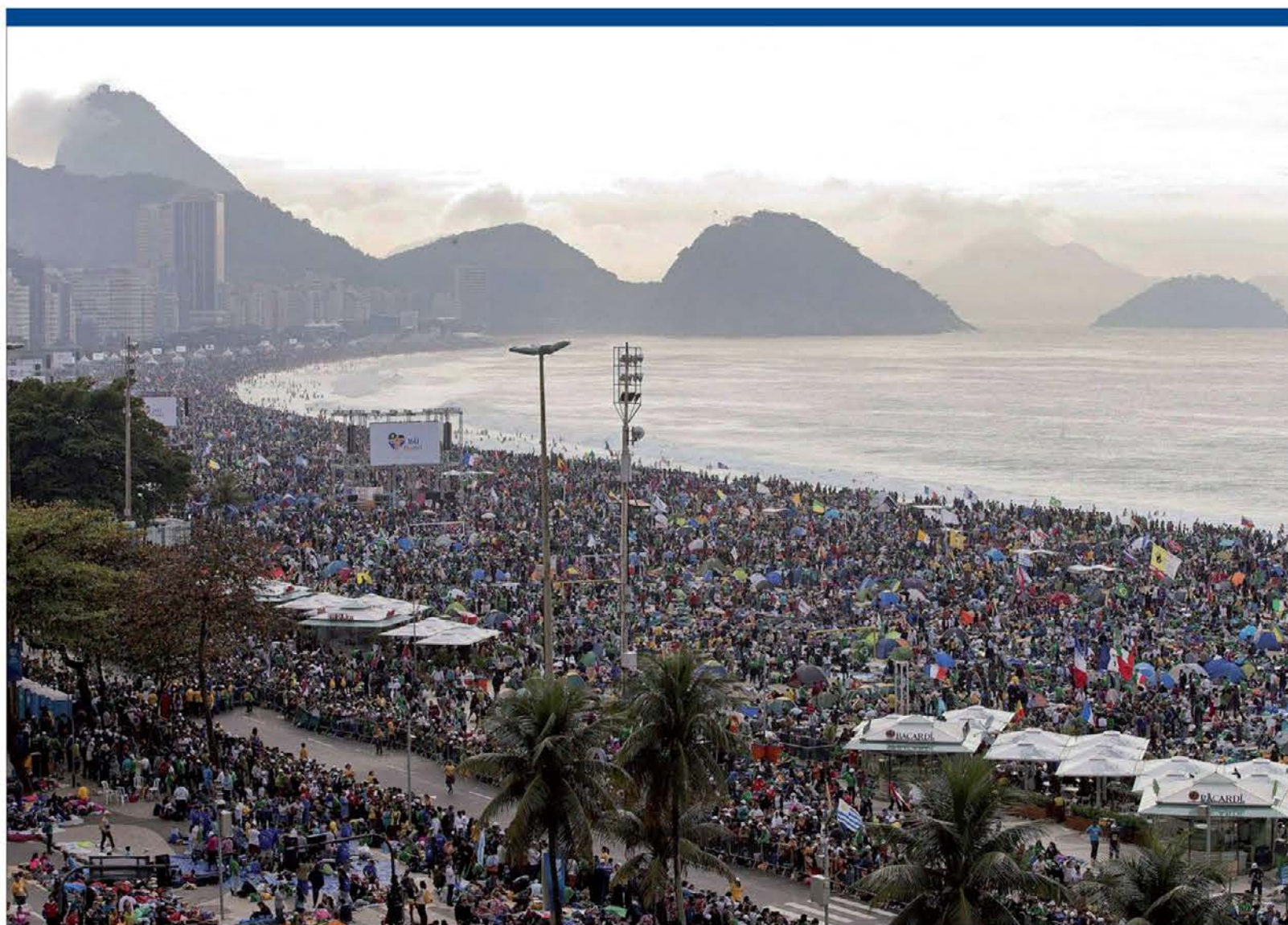

Uvodnik

Andrej Vončina

Kdo je mlad in kdo odrasel?

Naprosen sem bil, naj rečem kako besedo o pravkar končanem Svetovnem dnevu mladih (SDM) v Rio, o katerem je bilo v teh dneh že veliko povedanega po številnih medijih, ki pa jih bom počasi raje nehal brati. Rad bi si namreč ustvaril sliko o papežu, kot je treba, ne pa, da spremljamo stalno neke manipulacije tega, kar govori in dela. Mislim, da se bo treba počasi osredotočiti le še na tista njegova besedila, ki bodo uradno objavljena in preverjena, predvsem pa se bo v prihodnje očitno treba izogniti raznoraznim komentarjem in interpretacijam. Lep primer, zakaj se bo tega treba držati, je podatek, ki je prišel v medije, da se je papež Frančišek peljal v avtu Fiat Idea, kar naj bi kazalo na njegovo skromnost. Zamolčali so seveda, da je bilo v sprevedu okrog avta pet tisoč vojakov, za njim pa še nekaj deset drugih avtomobilov. Ne, treba je poudarjati vse tisto, kar se vidi, kar je "horizontalno", zamolčati pa tisto, kar ni všečno, navadno pa je to prav tisto, kar je "vertikalno", kar "ni od tega sveta", kar ni korektno. Mislim, da je sedaj že vsem jasno, kako je papež pogostokrat žrtev takšnih in drugačnih manipulacij in mahinacij, a se vendarle zdi, da se mladi ne dajo preslepiti. Vedo, da, kadar Frančišek govori o tem, da je v središču Kristus in ne on, misli to zelo resno. Zato tudi niso poslušali tistega psevdo-karizmatika, ki je od njih zahteval, naj pokleknejo pred papežem, so pa vsi poklekali, ko je mednje prišla monštranca z Najsvetejšim. Takoj so poklekali pred Gospodom Jezusom in s tem pokazali, da vendarle še ni šla rakom živžgat vera v resnično Jezusovo navzočnost v okroglem koščku nekvašenega kruha. Če namreč kaj pričakujemo od dogodkov, kakršni je SDM, pa naj bo kjerkoli, ne le v "najlepšem mestu na svetu", je to spodbuda in kak pameten napotek mladim za krščansko življenje, za hojo za Kristusom. Zagotovo so to dobili od papeža, kakor se lahko prepričamo iz njegovih skrbno pripravljenih nagovorov, ne moremo pa reči, da so rimskemu škofu sledili ostali v škofstvu, ki so se udeležili SDM, o čemer priča njihovo naravnost patetično poplesavanje in mahanje tam po odru, čemur so dodali še skandiranje sloganov, namenjenih seveda papežu, ne Kristusu. Poleg tega, da je to nedostojno za naslednike apostolov, se zdi, da se je v Cerkvi že pozabilo na tisto, kar je bilo še pred nekaj leti na ustih vseh in se je veliko tudi pisalo - o vzgojnem vprašanju. Mladi namreč potrebujejo vzgojo in formacijo, a je tega na raznih manifestacijah zanje bore malo. Namesto tega jim vedno pripravljajo neke vrste sentimentalno obarvan pop spektakel. Kaj mi pomaga, če mlad človek na tej manifestaciji skandira papežovo ime, potem pa pride domov in je njegovo vsakdanje življenje daleč od krščanstva? Zdi se, da smo se v Cerkvi zato, da bi privabili mlade, odpovedali temu, da so odrasli avtoritete, tisti, ki posredujejo mladim modrost očetov, ki s svojim zgledom kažejo pot naprej. Namesto tega se zdi, da bi vsi morali postati mladi, se obnašati kakor oni, govoriti kakor oni. Rezultat tega je popolna relativizacija vlog, ko se ne ve več, kdo je kdo. Ne ve se, kdo je mlad in kdo odrasel. Ne ve se, kdo igra katero vlogo, niti kdo se od koga uči. Reforme bodo v Cerkvi potrebne tudi tu, da bi mladim kristjanom lahko v prihodnje ponudili kako gotovost in oporo več, ne pa, da še povečujemo njihovo zmedenost.

Svetovni dan mladih v Rio de Janeiru

Mladi, graditelji lepše Cerkve in boljšega sveta!

Papež je mlade povabil, ti pa so odgovorili. Res mnogi so z vsega sveta šli v Rio de Janeiro, še številnejši (ne samo mladi) pa so dogodek spremljali po televiziji in internetu. Vse, ki se čutijo mlade, je Frančišek pozval, naj bodo Kristusovi učenci in misijonarji, njegovi pričevalci, ki naj brez strahu služijo bližnjim. Ali bodo pripravljani odslej hoditi proti toku, v vsakdanjem življenju imeti radi Jezusa, hoditi za Njim in darovati življenje Njemu, ne vemo; prav tako ne vemo, ali bodo iz te izkušnje izšli prenovljeni, bolj pogumni in velikodušni. Prav vsem pa želimo, da bi se jim besede svetega očeta, ki so jih lahko slišali na različnih srečanjih, še in še vračale v spomin. To pa lahko upamo. Papež Bergoglio, ki je opravil svoje prvo mednarodno apostolsko potovanje pontifikata v "ljubljeni Latinski Ameriki", se je v tem tednu vrnil v Vatikan vidno utrujen, toda "zadovoljen in z veseljem srcem". Navdušen, da se je lahko srečal z ljudmi, jih objemal, poljubljal in blagoslavljal. To je lahko storil že ob prihodu v Brazilijo, ko ga je na ulicah navdušeno sprejela ogromna množica vernikov v ponedeljek, 22. julija (o tem smo pisali zadnjič). S svojo prirojeno

spontanostjo in neposrednostjo je kmalu osvojil srca ljudi, ki jim je želel prinesiti "tisto najdragocenejše, kar je prejel", Jezusa Kristusa. Mladi, ki jih je v Rio privabil Kristus Odrašenik s široko odprtimi rokami, lahko v Njegovem objemu najdejo odgovore na svoja hrepenenja, v njem lahko nasitijo lakoto po resnici in ljubezni. Svetovni dan mladih v Rio se je - sredi leta vere - uradno začel v torek, 23. julija, ko se je na slovnici obali Copacabana kljub slabemu vremenu udeležilo maše, ki jo je daroval nadškof msgr. Tempesta, preko 500.000 mladih. "Poklicani smo, da bi bili protagonisti novega sveta", jih je spodbudil. Mladi so namreč "darilo upanja za družbo, ki pričakuje rešitev za svojo krizo vrednot". Čas je, da se prebudita zaupanje in upanje, "ki bi se preoblikovala v konkretna dejanja za svetlejši jutri". V sredo, 24. julija, je sveti oče najprej poromal v brazilsko narodno svetišče Aparecida, "katoliško srce Brazilije". Tam je Našo Gospo prosil za uspeh Svetovnega dne mladih in položil pred njene noge življenje latinskoameriškega naroda. Potrkal je na vrata Marijine hiše, da bi pastirjem, staršem in vzgojiteljem pomagala posredovati

mladim vrednote, ki jih bodo naredile tvorce enega naroda ter pravičnejšega, solidarnejšega in bolj bratskega sveta. Spregovoril je o treh pomembnih državah: ohranjati upanje, pustiti se presenetiti Bogu, živeti v veselju. O upanju je dejal, da je v našem življenju mnogo težav, toda Bog ne dopusti, da bi nas preplavile, vedno hodi z nami, zato "nikoli ne izgubimo upanja! Nikoli ga ne ugasnimo v svojem srcu"! Zlo je v zgodovini vedno prisotno, a najmočnejši je Bog, naše upanje! Denar, uspeh, oblast in užitek so maliki, ki dajejo samo navidezno upanje, na koncu pa nas pustijo osamljene in prazne. Zato je pomembno imeti "pozitiven pogled na stvarnost. Spodbujajmo velikodušnost, ki je lastna mladim, spremljajmo jih, da bodo postali protagonisti oblikovanja boljšega sveta: so močan motor za Cerkve in družbo". Mladi potrebujejo tudi nematerialne vrednote, ki so duhovno srce in spomin naroda. Tudi sredi težav Bog deluje in nas preseneča, je nadaljeval sveti oče, "za nas hrani tisto, kar je boljše". Če se mu približamo in ostanemo z njim, se bosta težava in greh spremenila v novo prijateljstvo z Njim. Če torej hodimo v upanju in se pustimo presenetiti, bo v našem srcu veselje in bomo pričevalci veselja. Kristjan ne more biti pesimist in ne more stalno žalovati. "Če smo zares zaljubljeni v Kristusa in čutimo, kako nas ljubi, bo naše srce vzplamtelo s takšnim veseljem, ki se ga bodo našli vsi, ki živijo ob nas".

DD / dalje na str. 4

Intervju

Dirigent Mirko Ferlan je spregovoril o svojih različnih izkušnjah na glasbenem področju

3

Pogovor

Astronom Pavel Zlobec je bil dolgo let zaposlen v bazovskem observatoriju, ki ga je vodila Margherita Hack

11

Politika

Francoski predsednik Hollande je na obisku v Sloveniji spregovoril o evropski integraciji Balkana

16

Srečanje Deборе Serracchiani in ministrice Tine Komel

Prizadevanje za razvoj Beneške Slovenije

Razvoj turizma v hribovskih območjih s pomočjo čezmejnih evropskih projektov; naložbe za uresničitev novih delovnih mest in zaustavitve odhoda prebivalstva v furlansko ravnino ter dvojezični pouk v šoli Terske doline.

Gre za najpomembnejše predloge in zahteve, ki so jih deželni predsednici FJK, Debori Serracchiani, in ministrici Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, Tini Komel, predstavili krajevni upravitelji in kulturni delavci na srečanju, ki je bilo v sredo, 24. julija

2013, v Bardu v Terski dolini v Videmski pokrajini. Pobudnika zanimivega in pristranskega srečanja, ki so ga poznavalci označili za zgodovinskega, saj na tem območju Beneške Slovenije ni doslej potekal noben slovensko-italijanski politično-institucionalni vrh, sta bili Zveza slovenskih izseljencev Furlanije Julijske

prebivalcev; ko bi ne bilo emigracije, bi jih bilo sedemkrat več... Zveza emigrantov je že ob svoji ustanovitvi leta 1968 v Švici zahtevala šolo v materinem jeziku in delo doma. V Terski dolini menijo, da bi

Debori Serracchiani in Tina Komel

ustanovitev krajevne dvojezične šole, za katero so predstavili prošnjo že pred dvema letoma, a niso doslej še prejeli odgovora pristojnih oblasti, bila ključnega pomena za ponovno oživitve doline, saj bi jo obiskovali tudi otroci iz družin, ki živijo v 10 kilometrov oddaljeni Čenti.

gorata območja -, so Terske doline bile najbolj prepuščene same sebi. Današnje srečanje pa dokazuje, da je mogoče izpeljati čezmejno sodelovanje v turističnem sektorju, glede povezav in infrastrukture ter postaviti temelje za razvoj območja. Glede dvojezične šole je predsednica obljubila, da bo zadevo preučila, in hkrati dodala, da verjame v večjezično izobraževanje (v katerega smo doslej vlagali premalo sredstev), ki

nam lahko omogoča, da naša dežela postane bolj kompetitivna. Ministrica Komel je podčrtala, da smo na relaciji odnosov med Slovenijo in Italijo pričali novi komunikaciji, ki gre v smer večjega povezovanja in vsekakor dobro obeta. To je čas za predstavitev novih idej in projektov ter za uresničitev zastavljenih

krajine - Slovenci po svetu in Občina Bardo. Obisk slovenske ministrice se je začel s sprejemom na županstvu. Deželna predsednica Serracchianijeva se je zahvalila gostji za izreden, učinkovit, iskren in konstruktiven sprejem, ki ga je bila pred nedavnim deželna med svojim institucionalnim obiskom slovenske prestolnice. Visokima predstavnicama FJK in RS sta tajnik in predsednik zveze emigrantov, Renzo Mattellig in Dante Del Medico, uvodoma predstavila zgodovino in razmere Beneške Slovenije, iz katere se je po vojni, zaradi napačnih političnih izbir (tudi ali predvsem zaradi prisotnosti Slovencev), izselilo ogromno ljudi: na območju od Idrije do Rezije živi sedaj sedem tisoč

Na že omenjenem srečanju med predsednico Dežele FJK, Deboro Serracchiani, in ministrico RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Tino Komel, je glavni poseg imel župan občine Bardo, Guido Marchiol; občina šteje 700 prebivalcev. Ob že omenjenih zahtevah je upravitelj poudaril, da je v dolini potrebno ljudem nuditi in ne zmanjševati, kot se to danes dogaja, storitve (javni prevoz); urediti širokopasovni internetni dostop; okrepiti delovanje krajevnih uprav in podpirati njihovo sodelovanje; nuditi davčne olajšave podjetnikom in izvesti zemljiško reformo, ki bi omogočila kmetovanje. Med hribovitimi območji naše dežele - je ugotovila predsednica Serracchiani, ki je obdržala zase tudi pooblastilo glede politik za

ciljev. S čezmejnimi projekti je treba pohiteti, saj je programiranje 2014-20 tik pred nami. S predlogom Serracchianijeve glede ustanovitve skupine, ki bi jo sestavljali župani in izvedenci z obeh strani nekdanje meje in bi morala začrtati čezmejno sodelovanje med Tersko in Soško dolino, so se udeleženci srečanja strinjali. Deželni svetnik Cristiano Shaurli je opozoril na pomembnost ohranjanja kontinuitete pri tkanju čezmejnih stikov, saj je drugače težko pridobiti evropska sredstva. Tudi slovenski in drugi izseljenci iz Furlanije Julijske krajine, ki živijo po svetu, so lahko odlični povezovalci in dejavniki razvoja Terskih dolin in drugih deželnih območij, so dejali na srečanju.

O uplinjevalniku v Žavljah

To ni demokracija!

Slovenska skupnost pozdravlja pokončno držo predstavnikov Republike Slovenije pri nedavnem glasovanju posebnega telesa regionalnih skupin o seznamu prednostnih energetskih projektov v Bruslju. Očitno je prevladal državni interes, ki veleva obrambo zdravja in varnosti ljudi, ki živijo na slovenski obali, zaščitenega okolja ter gospodarskega razvoja Luke Koper, turizma, poljedelstva, ribištva in vseh gospodarskih dejavnosti na slovenskem Jadranskem.

Istočasno pa se SSK zgraža nad zadržanjem predstavnikov italijanske vlade, ki so glasovali v škodo zdravja in varnosti krajevnega prebivalstva ter proti gospodarskemu razvoju Trsta, saj je obče znano, da uplinjevalnik v Žavljah škodi pomorskemu prometu, delovanju naftnega terminala, ribištva, turizmu in tistim redkim preostalim dejavnostim, ki so še ostale žive na tem ozemlju. Na ta način se nadaljuje očitno delo italijanske vlade v škodo Trsta in posledično Kopa, v korist Benetk in pristanišč južnega Jadrana, kjer se zdi, da so politični predstavniki vplivnejši in močnejši od tržaških. Zalegli sta tako dve parlamentarni vprašanji v Strasburgu s strani italijanskih evroparlamentarcev iz Južne Italije proti "privilegijem" Trsta, katerim ni nihče z naših koncev nič odgovoril. Kot so tudi očitno zalegli pritiski in lobiranje Confindustrie ter povezanih političnih krogov, ki iščejo poceni energijo za podjetja iz Furlanije in Veneta na račun razvoja konkurenčnega Trsta. Na deželni in državni ravni, razen nekaj splošnih političnih izjav,

ni nihče nič naredil konkretnega, da bi se italijanska vlada odpovedala temu načrtu, ki ne služi Italiji, saj trije že obstoječi ali načrtovani uplinjevalniki krijejo potrebe Italije, in gre zato za čisto ekonomsko računico investitorja ter drugih okoli njega.

vpliva. Izmišljeno novo ime za žaveljski uplinjevalnik je samo fignov list in italijanska vlada to dobro ve, saj je prav njena bruseljska funkcionarka naredila, kar je bilo v njenih močeh, da je spodbijala proteste slovenskih funkcionarjev in tehnikov ter pridol-

Vsi dosednji ministri za razvoj, od Berlusconijske preko Montijevske do Lettove vlade, raznih političnih pripadnosti, so soglasno in prepričano podprli žaveljski

bivala na svojo stran predstavnik ostalih držav, saj je vedela, da grejo načrti vsi v paketu. Brez podpore italijanske vlade tega ne bi naredila.

Igor Gabrovec

uplinjevalnik in se niso niti zmejnili za pisma deželne predsednice FJK, ki je večkrat gostja vlade, a na to tematiko očitno nima

SSK se zato sprašuje, ali namerava krajevna vladna koalicija narediti vse potrebne sklepe in dokončne korake, da premakne italijansko vlado iz položaja, ki je za Trst in okolico, kot tudi za slovensko obalo, lahko usoden. Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec se je do sedaj edini za to javno zanimal. Za zadevo so pokazali zanimanje samo še svetniki Gibanja 5 zvezd. Bo leva sredina nastopila enotno pri italijanski vladi v obrambo razvoja Trsta in krajevnega gospodarstva ter varnosti ljudi, ki tu živijo? Iskati podporo pri slovenskih oblasteh, ne da bi odločno vplivali na italijanske, je neučinkovito in je lahko oktobra za vse nas usodno, saj bi bila Italija s tem izločena iz odločanja o objektu. EU pa ne bi smela na noben način dovoliti glasovanja v paketu struktur, ki so usodne za razvoj države članice. To ni demokracija.

Peter Močnik

Povejmo na glas

Zavzeti se za mlade in za revne

Če bi zelo strnjeno povzeli osrednji namen papeža Franciška na Svetovnem dnevu mladosti v Rio de Janeiru, potem bi lahko rekli, da je bil to poziv, naj se zavzamemo za mlade in revne. Za mlade, ki praktično povsod doživljajo osupljivo kruto nerazumevanje in zelo slabe napovedi za prihodnost. Že pred prihodom v Brazilijo je papež poimenoval sedanje mlade kot "brezposelno generacijo", kot "generacijo brez smisla", kasneje pa dodal, da so mladi motor družbe in Cerkve. Res težka situacija, pred katero so danes postavljeni mladi, je enaka v Braziliji in s tem v celotni Južni Ameriki, pri čemer imamo opravka z oblastjo velikega kapitala, ki v razvitem in prihajajočem svetu nastopa na enak način: ves svoj interes usmerja v enostransko rast, in to na način, da se družba vse globlje deli med premožne na eni in revne na drugi strani. V Braziliji je gospodarski vzpon zelo močan, brezposelnost ne dosega 5%, toda v revnih predelih, v favelah vsaj 25%. Če je v Italiji prebivalstva, ki živi na robu revščine ali celo pod njo, za eno desetino, ga je v Braziliji za eno petino. In znotraj takšnega okvira, ki mu je socialna pravičnost deveta briga, živijo tudi mlade generacije, vse bolj prisiljene v odhajanje na tuje, kar je v Evropi že doseglo neverjetno velik obseg. Skratka, nastajajo družbe z vse večjim vplivom bogatih ter vse večjim številom revnih, dogajanje, ki se stopnjuje in slej ko prej vodi v socialne konflikte in nemara tudi nemire. Istočasno se ljudje od-

vračajo od uradne etike, predvsem od Cerkve kot etičnega žarišča, kar ni samo evropski, ampak tudi južnoameriški pojav - če se je tu pred dvajsetimi leti v katolištvu prepoznavalo 75% ljudi, se jih danes le 57%. Očitno je trenutna etika v teh časih vse manj prepričljiva, saj se je treba v prvi vrsti spopadati z močjo velikega kapitala, ki te, če se ne prerineš med bogate, vse bolj potiska med revne. Vse to pomeni, da je treba danes ljudi nagovarjati drugače, sedanjemu času primerno, in jim pomagati v borbi z neusmiljenimi pravili igre. In če je treba komu pomagati, potem so to seveda v prvi vrsti mladi in za njimi revni, sicer je zmaga brezdušnemu velikemu kapitalu že vnaprej zagotovljena. In tej zmagi se pravi vse ostrejši medčloveški odnosi ter vse bolj ubožano socialno skrbstvo, saj le-to ne priznava dobička, z eno besedo svet, ki bo v tej smeri postajal še bolj brezčuten od sedanjega. Papež Francišek je danes največjega in najnevarnejšega sovražnika človeka vsekakor prepoznal, prepoznal do dna in se je odločil, da prične svoj dvoboj z njim tako, da se najprej obrne na ponižane in razžaljene, ki se upravičeno čutijo nerazumljene in predvsem osamljene. Najprej je treba poskrbeti za tiste, ki so v veliki stiski, v tem je poslanstvo vere in ne nazadnje vsake družbe, če se želi imenovati humana. Gre preprosto za sočutje, brez katerega se v vsakršno veliko ali majhno skupno življenje prikrade rakasti strup razčlovečenja.

Janez Povše

POGOVOR Mirko Ferlan

Danes se ne poje več samo za narodov blagor, za druženje ali zato, ker ob ponedeljkih ni nič pametnega po televiziji

Mirko Ferlan že vrsto let vodi različne pevske zборе na Tržaškem, Goriškem in v Sloveniji. Pri svojem delu se nikdar ne ustavi, temveč se vedno znova izpopolnjuje, napreduje, širi svoja obzorja. To mu je že - in mu bo gotovo še - prineslo veliko priznanj in, kar je še pomembnejše, osebnih zadoščenj. Zelo zanimivi so njegovi pogledi ne le na slovensko glasbeno šolstvo v našem prostoru, temveč na sploh na glasbo in njen pomen. Zahvaljujemo se mu za čas, ki si ga je vzel za pogovor z nami!

Kdaj si se prvič srečal z glasbo? Moji prvi glasbeni spomini segajo v otroški vrtec. Spominim se, da smo veliko prepevali in nekoč so nas prišli celo snemat. Takrat mi je bil zaupan solo. Spomini na

“Po prvi diplomi se prava študijska pot šele začneja”.

to izkušnjo pa niso najbolj rožnati, saj se spominim, koliko smo vadili za ta solo. V prvih osnovnošolskih letih sem se navdušil nad harmoniko, vendar so mi takrat rekli, da sem še premajhen, in so me usmerili v študij flavte, ki sem jo na Glasbeni matici igral dve leti s profesorico Ambrožič iz Nove Gorice. Leta 1986 smo se preselili v Nabrežino in tam sem začel s študijem harmonike s profesorico Dorino Kante.

Pred šestimi leti si diplomiral iz zborovskega dirigiranja, vpisan si na podiplomski specialistični študij v dirigiranju na tržaškem konservatoriju, ki ga boš v kratkem sklenil. Kaj ti pomeni dirigirati, biti dirigent?

Lani sem se odločil, da bom opravi še dvoletni specialistični študij. To zato, ker se rad stalno izobražujem in sem hotel skleniti svojo študijsko pot na vseh nivojih. Poleg tega predvideva specialistični študij obravnavo predvsem vokalno-instrumentalne glasbe, to je petja v spremljavi instrumentalnega ansambla. V teh dveh letih sem se naučil veliko novega, odkril sem novo literaturo in nova glasbena področja, imel sem srečo, da sem lahko delal z različnimi profesorji, ki imajo ogromno znanja vsak na svojem področju. Če me kdo vpraša, kaj sem na bližnjem novega odkril, mu odgovorim, da sem spoznal, kako malo sem prej vedel in znal! Žal je vsak študent, ki opravi prvo diplomu, prepričan, da in ve zna vse. V resnici pa se takrat prava študijska pot šele začneja. Dirigent je obrtnik-oblikovalec abstraktnih idej, ki jih je nekdo ponazoril s črnimi pikami na belem listu. Dirigiranje pa je ponazarjanje, realizacija umetniškega dela s pomočjo celega telesa in ne samo rok. Pri tem odigra poglobljeno vlogo tehnika. Pri dirigiranju so pomembni trije faktorji: obrazna mimika, telesna energija in gib roke, od ramena do prstov. Zborovodje večkrat podcenjujejo pomembnost dobre dirigentske tehnike. Jaz se temu zelo posvečam in se skušam na tem področju stalno izboljševati in izobraževati, da bi bila moja komunikacija z zborom čim bolj popolna, jasna, globoka in intimna.

Na številnih tečajih v tujini si spoznal veliko zanimivih glasbenikov. Kdo ti je največ dal?

Že od začetka svoje študijske poti sem obiskoval različne seminarje in delavnice, najprej pri nas, kasneje pa sem se opogumil in začel hoditi tudi v Ljubljano in tujino. Prvi veliki kvaliteten preskok sem doživel v Ljubljani na mojstrskih tečajih, ki so jih vodili tuji predavatelji in kjer smo imeli možnost vaditi z Akademskim pevskim zborom Tone Tomšič. Tu sem lahko spoznal nov pristop do dirigiranja in sem lahko interpretiral zahtevne skladbe z odličnim zborom. Študiral sem z mnogimi dirigenti. Od vsakega sem se nekaj naučil. Nimam enega samega vzornika. Recimo pa, da mi je bilo zelo pomembno srečanje z Ragnarjem Rasmussenom iz Norveške.

Glede na svoje izkušnje po raznih tečajih in seminarjih po Evropi bi nam lahko podal kratek oris položaja glasbeno-vokalne kulture na naši celini? Mnogi ocenjujejo, da sta najboljši zborovski šoli v tem trenutku v Evropi skandinavska in slovenska. Se strinjaš s to oceno?

To drži, vendar je to trend že nekaj let. Pač, zborovstvo se zelo hitro razvija in v nekaterih državah dobi boljši humus za hitrejšo rast. V preteklosti so bili na primer zelo cenjeni ruski zbori zaradi impozantnih glasov. Pozneje so prišli na vrsto Azijci s Filipinci na čelu s svojo točnostjo in virtuozizmom. Za skandinavski “zborovski risorgiment” je najbolj zaslužen dirigent Eric Eric-

“Dirigent je obrtnik-oblikovalec abstraktnih idej”.

son, ki je letos žal preminil v visoki starosti in je bil zgled za večino talentiranih severnjaških zborovodij kasnejših generacij. Njihov adut je predvsem kristalno čist in vlit zvok, ki pripomore k odlični intonaciji, ki sledi naravnim in ne temperirani lestvici, kar spodbuja ojačevanje alikvotnih tonov in pripomore k veliki homogenosti in prodornosti zvoka. Na Skandinavskem se je razvila tudi zelo kvalitetna sodobna literatura za zборе, ki jo skratka radi izvajajo po vsem svetu. Na Slovenskem pa je močna pevska tradicija pripeljala do nastanka vrhunskih skupin in zborovodij. Predvsem literatura, ki je bila v prvi polovici prejšnjega stoletja, z izjemo Kogojevoga opusa, precej nazadnjaška, se je ogromno razvila v šestdesetih letih po zaslugi gibanja “Pro musica viva”, eden glavnih predstavnikov katerega je Lojze Lebič, po mojem najpomembnejši slovenski živeči skladatelj 20. stoletja, in to ne samo zaradi svojega opusa, ampak predvsem zato, ker je bil eden prvih Slovencev-Evropejcev na glasbenem področju. Z nastankom nove, sodobne in visoko kvalitetne slovenske literature pa je povezana tudi uveljavitev zborov na evropski sceni. Naj

spominim samo, da smo Slovenci v zadnjih dvanajstih letih osvojili kar tri Evropske velike nagrade, za katero se vsako leto poteguje pet vrhunskih zborov, ki so zmagali na najprestižnejših evropskih tekmovanjih. In tudi letos se bo za to nagrado potegoval slovenski zbor.

Slovenski zbori se redno uvrščajo med najboljše v vseh pomembnejših evropskih in svetovnih tekmovanjih. S tradicijo odličnosti se lahko hvale vse več zborov. V čem ti vidiš skrivnost, da je slovensko zborovstvo doseglo tako visok kakovostni nivo? Bi zasluge za ta kakovostni preskok pripisal komu posebej?

Zasluge za tak uspeh imajo skladatelji, ki pišejo kvalitetno glasbo, dirigenti, ki znajo to glasbo ovrednotiti, in pevci, ki s požrtvovalnostjo, znanjem in veseljem znajo to glasbo izvajati na visokem nivoju, čeprav so skoraj vsi naši zbori izključno amaterski.

Pred kratkim si sodeloval pri projektu, ki sta ga z norveškimi, slovenskimi, italijanskimi in islandskimi pevci in pevka-mi oblikovala evropsko priznana dirigenta, Norvežan Ragnar Rasmussen in Slovenka Urša Lah. Gre za projekt Utopia&reality. Kako pravzaprav deluje ta projekt in kaj ste predstavili javnosti na koncertih, ki so se zvrstili konec junija in v začetku julija?

“Zborovodje večkrat podcenjujejo pomembnost dobre dirigentske tehnike”.

V ta projekt sem vstopil že v prvi izvedbi pred dvema letoma. Zamišljal je res posrečena. V glavnem gre za projekt in zbor, ki vključuje nadarjene zboriste različnih narodnosti (v glavnem Slovencev in Norvežanov). Letos

smo se srečali v Ankaranu. Tam smo pet dni intenzivno vadili osem ur na dan. Nato smo odpotovali na turnejo v Verono, Innsbruck, Ljubljano in končali v Kopru. Program so sestavljala izključno sodobna dela. Pri tem projektu sem lahko spoznal delo dveh evropsko priznanih dirigenti: Urša Lah je izredno natančna in vztrajna dirigentka, ki se neustrašno spopada z izjemno težkimi partiturnimi. Ragnarja Rasmussena pa sem spoznal že pred leti, saj sem sodeloval na številnih njegovih mojstrskih tečajih v Ljubljani in drugod po Evropi. Presunilo me je njegova odlična dirigentska tehnika, komunikativnost in muzikalnost. Brez dvoma lahko trdim, da je Rasmussen eden najboljših dirigentov, kar sem jih do sedaj spoznal in videl.

Mateja Černič ti je v zadnji kulturni sezoni nekaj mesecev zaupala svojo vrhunsko dekliško vokalno skupino Bodeča neža. Kakšna je bila ta izkušnja?

Bodečo nežo sem vodil štiri mesece. V tem kratkem času smo pripravili projekt italijanskih in slovenskih sodobnih avtorjev in ga predstavili na štirih celovečernih koncertih. Poleg tega smo sodelovali na osrednji Prešernovi proslavi in na drugih prireditvah. Skratka smo v štirih mesecih opravili delo ene ali več sezon. Bodeča neža predstavlja posodobitev zborovstva v zamejstvu. Pevke so izredno motivirane, imajo dobro glasbeno podlago, tako da ni treba izgubljati časa za zelo ambiciozne in požrtvovalne. Tako sem lahko vzpostavil zelo profesionalen način dela in one so mi zaupale tako, da smo se takoj ujeli. Mateja je znala zelo dobro prenesti v zamejsko skupino način dela vrhunškega ljubljanskega akademskega zbora Tone Tomšič, pri katerem je pela. Najpomembnejše pa je dejstvo, da so pevke na način sprejele, kar predstavlja za zamejsko stvarnost svetlo izjemo. Zato je tudi zbor posegel po velikih uspehih in se bo letos avgusta udeležil mednarodnega tekmovanja v Arezzu, ki velja za enega najpomembnejših v Evropi.

Kateri so tvoji največji dosežki na zborovskem področju?

V desetih letih dirigiranja je bilo uspehov kar precej in seveda tudi nekaj razočaranj. Nobenega od teh pa ne bi posebno izpostavil. Zelo sem ponosen na vsa tekmovanja, ki sem se jih udeležil, na lepe koncerte in predvsem na projekte. V zadnjih letih rad sodelujem in delam projektno z različnimi skupinami, s katerimi pripravljam tematske programe. Tako sem sodeloval z ljubljanskimi madrigalisti, z zborom Arsatelier, veliko sem sodeloval in sodelujem tudi z Zvezo cerkvenih zborov iz Trsta, ki mi je zaupala že marsikatero produkcijo, in seveda sodelovanje z Bodečo nežo. Tako “projektno delo” je sicer precej zahtevno in stresantno, je pa zelo koristno, ker moram v čim krajšem času vzpostaviti dober dialog s pevci. Skratka me morajo razumeti in se čim prej prilagoditi moji gesti in mojemu načinu dela.

Seveda imam tudi svoje stalne skupine. V zadnji sezoni sem vodil mešani pevski zbor Postojna, moško vokalno skupino Sv. Jernej z Opčin in mladinsko skupino Igo Gruden iz Nabrežine.

Marsikateri pevec nam je povedal, da si kot dirigent natančen in zahteven, obenem zelo tankočuten in muzikalničen, da iz tebe vre glasba, znaš motivirati in navdušiti, skratka: da je prijetno delati s tabo. Koliko so za uspešnost zbora pomembni dobri odnosi med člani in koliko karizma dirigenta?

“Imamo zelo dober vokalni potencial, ki ga ne znamo dovolj izkoristiti”.

Moram priznati, da sem kot dirigent kar zahteven do svojih pevcev. Za uspeh zbora sta po mojem najbolj pomembni disciplina in red. To je včasih pri pevcih težko sprejemljivo, je pa neobhodno potrebno. Točnost, tišina na vajah, predvsem pa popolno zaupanje v moje delo. Kdor se na to privadi, bo gotovo užival pri delu. Vsaka skupina mora poiskati pravega dirigenta. Dirigent pa mora znati poiskati zbor, ki bo lahko izpolnil njegova pričakovanja. Ko nastane ta simbioza med pevci in dirigentom, potem bo delo nemoteno, v nasprotnem primeru pa bo stalno prihajalo do kontrastov, kar bo oviralo delo in pokvarilo odnose med ljudmi v skupini.

Kakšen je po tvojem mnenju nivo zborovske glasbe danes med Slovenci v Italiji? Kje so odlike “našega” petja, kje so pomanjkljivosti in kaj bi bilo potrebno izboljšati?

Nekoč mi je profesor na konservatoriju rekel: “Ja, vi Slovenci imate res dobre zборе, škoda samo, da ste tako vezani na tradicijo...” Takrat sem bil skoraj malo užaljen, kasneje pa sem razumel, da je ta izjava držala predvsem v našem zamejskem prostoru. Včasih smo pri nas vezani na določene klišeje, ki nas predvsem mentalno zelo omejujejo. Ima-

mo zelo bogato tradicijo, kar je pozitivno, včasih pa smo nanjo preveč vezani, kar ne spodbuja napredka. To se lahko opazi predvsem na zborovskih revijah, kjer se vsako leto slišijo vedno iste skladbe iz “železnega repertoarja”. Imamo zelo dober vokalni potencial, ki ga ne znamo dovolj izkoristiti. Dandanes za petje v zboru ni dovolj imeti lep glas. Vsak pevec mora poznati osnove vokalne tehnike. Ta se pri nas še premalo goji. Nekateri zborovodje so sicer pozorni na to, kar pa ne zadostuje. Pevec bi se moral tudi individualno izobraževati. Ambicioznejše skupine so uvedle lekcije vokalne tehnike, kar se hitro pozna na zvoku, je pa finančno precej obremenjujoče za društvo. Tudi požrtvovalnost

“... da bi bila moja komunikacija z zborom čim bolj popolna, jasna, globoka in intimna”.

pevcev ni povsod enaka. Za zboro, ki gojijo petje na višjem nivoju, je na primer že ustaljena navada intenzivnih vaj, kjer po dva ali tri dni zaporedoma vadijo po osem ur na dan. Za nekatere druge pa je to nepojmljivo. Po mojem bi morali v zamejstvu odločno diferencirati dobre skupine, ki trdo delajo in se redno predstavljajo z zahtevnimi programi na festivalih, koncertih in tekmovanjih, in skupine, ki gojijo zgolj rekreativno petje. Na podlagi te razdelitve bi potem tudi skupine financirali. Skratka, čeprav imamo dobre dirigente, odlične glasove ter delavne in požrtvovalne skupine, v zamejstvu manjka neka zborovska elita, ki bi ji bila dana zadostna organizativna in finančna podpora, ki bi omogočala nemoteno delovanje. Nekateri se še ne zavedajo, da je tudi amatersko zborovstvo doseglo tako visok nivo, ki včasih celo presega profesionalne skupine. Danes se ne poje več samo za narodov blagor, za druženje ali zato, ker ob ponedeljkih ni nič pametnega po televiziji. Nekateri so to prerailsi in si želijo višjih estetskih in umetniških užtkov.

Med drugim si tudi diplomiral iz harmonike: čeprav ta instrument poučuje že vrsto let, je tvoj glasbeno-estetski čut prvenstveno namenjen zborovstvu. Kako si razlagal ta duševni in hkrati profesionalni ‘premik’ iz instrumentalnega v vokalni svet?

Razlagam si ga na zelo enostaven način. Človek se spreminja in razvija in je povsem naravno, da se želje in nagnjenja z leti spreminijo. Skratka, veliko bolje se znajdem v vlogi dirigenta kot pa koncertnega harmonikarja. Harmonika je pa še vedno moj najljubši instrument, zato ga tudi rad poučujem. Žal pa je pri nas preveč vezana na ljudsko in narodnozabavno glasbo in se ne utegne umetniško razviti, kot bi si zaslužila. Verjetno sem na svoji glasbeni poti občutil potrebo po višjem umetniškem poustvarjanju in sem pri zborovstvu našel rodovitnejša tla.

/ dalje na str. 16
Danijel Devetak

S 1. STRANI Svetovni dan mladih v Rio de Janeiru

Mladi, graditelji lepše Cerkve in boljšega sveta!

Zvečer istega dne je papež Frančišek obiskal "svetišče trpljenja", bolnišnico sv. Frančiška Asiškega. V njej se zdravijo odvisniki od drog in alkohola. Sveti oče je vsakega osebno pozdravil, ga nagovoril in tudi objel. Povedal je, kako je sv. Frančišek spoznal, da maliki tega sveta ne dajejo pravega veselja, ko je objel gobavca. "Na tem kraju boja proti odvisnosti bi želel objeti vsakega in vsako med vami, ki ste Kristusovo meso, in prositi Boga, naj napolni s smislom in trdnim upanjem vašo pot in tudi mojo", je še dejal. V isti sapi je obsodil egoizem in "trgovino smrti", ki sledi logiki oblasti in denarja za vsako ceno, pa tudi svobodno uporabo drog, ki ne rešuje problemov, temveč jih samo še

pospešuje. Pomembno je pospeševati pravičnost, vzgajati mlade za vrednote, spremljati osebe v stiski, jim ponuditi roko, toda tisti, ki je padel, lahko spet vstane, samo če sam to hoče: "Našel boš iztegnjeno roko tistega, ki ti želi pomagati, a nihče se ne more spet postaviti na noge namesto tebe".

V četrtek, 25. julija, je papež v rezidenci Sumare' daroval sveto mašo, ki se je udeležilo okoli 300 semeniščnikov. Dopoldne ga je v mestni hiši sprejel župan Eduardo Paes, ki mu je simbolično podaril mestne ključce. Z balkona je Frančišek blagoslovil zastavi olimpijskih iger, ki bodo v Rio avgusta 2016.

Popoldne je sveti oče obiskal favelo Varginha, eno najrevnejših mestnih četrti. Ogledal si je cerkvico in blagoslovil novi oltar. Peš se je med množico napotil do nogometnega igrišča, kjer ga je pričakala zbrana skupnost. Še pred tem se je med potjo ustavil v eni izmed hiš in pozdravil družino v njej. Zbralo se je okoli dvajset oseb, otroke je vzel v naročje, jih blagoslovil in se z

njimi fotografiral. Na koncu pa so vsi skupaj zmolili očenaš in zdravamarijo. Zbranim na igrišču je dejal, da bi želel potrkat na vsaka vrata, pozdraviti, prositi za kozarec vode ali spiti kavico, poklepetati tako kot s prijatelji, a Brazilija je prevelika. Kako pomembno je znati sprejeti, je poudaril. Pravo bogastvo ni

v stvarih, temveč v srcu. Brazilski narod lahko svetu ponudi "dragoceno lekcijo solidarnosti". K boljšemu svetu ne vodi kultura egoizma in individualizma, temveč kultura solidarnosti. "Le kadar smo sposobni deliti, lahko zares obogatimo; vse, kar se deli, se pomnoži". Cerkve želi sodelovati pri pobudah, ki spodbujajo pravi razvoj vsakega človeka in celostnega človeka. Vse prebivalce skupnosti Varginha, sploh pa mlade je tudi v faveli spodbudil, naj ne dopustijo, da bi upanje ugasnilo, naj se ne privadijo na zlo, ampak ga premagujejo z dobrim, saj "niste sami, Cerkve je z vami, papež je z vami; vsakogar izmed vas nosim v svojem srcu".

Zvečer so mladi na obali Copacabana sprejeli papeža. Pet predstavnikov različnih celin mu je kasneje med programom izrazilo dobrodošlico v imenu vseh zbranih. Sveti oče je spomnil na Benedikta XVI. in spodbudil k hvalečnosti zanj, ki moli za mlade. Ti so prišli iz različnih bivanskih, kulturnih in družbenih okolij in so sedaj "zbrani, da

bi si med seboj delili vero in veselje, ker so doživeli srečanje s Kristusom". Povabil jih je k prenovi krščanske zavzetosti. Če želimo, da bi življenje imelo smisel in polnost, mu dodajmo vero, pa bo imelo nov okus, kompas, ki kaže smer; če dodamo upanje, bo obzorje svetlo; če dodamo ljubezen, bo življenje zgrajeno na skali in na tej poti boš srečal veliko prijateljev. "Vse to nam lahko podari Kristus". Če dodaš Kristusa, bo tvoje življenje rodovitno; če mu zaupaš, ne boš razočaran. "Vera v življenju naredi radikalno revolucijo". Iz središča odstrani nas in tja postavi Boga. Potopi nas v njegovo ljubezen, ki nam da varnost, moč in upanje. "Na videz se ne spreminjamo nič, a v naši globini se spremeni vse". Kadar je tam Bog, v naših srcih prebivajo mir, blagost, nežnost, pogum, vedrina in veselje.

V petek, 26. julija, na praznik Marijinih staršev, svetih Joahima in Ane, je papež začel dan z

mašo v rezidenci, nato je v parku Quinta da Boa Vista spovedoval. Na svojo željo se je srečal tudi s petimi mladimi, ki preživljajo zaporno kazen. Pri molitvi Angelovega češčenja je spregovoril o babicah in dedkih ter poudaril: "Kako zelo so pomembni v življenju družine za posredovanje človeške dediščine in vere, ki sta bistveni za vsako družbo! In kako pomembna sta srečanje in dialog med generacijami, predvsem znotraj družine". Prihodnost narodov lahko gradijo samo otroci in ostareli skupaj: otroci bodo nadaljevali zgodovino, ostareli pa posredujejo izkušnje in modrost.

Sledilo je tradicionalno kosilo papeža z mladimi. Navzočih je bilo dvanajst mladih, po en fant in eno dekle iz vsake celine ter dva predstavnika Brazilije.

Zvečer se je ogromna množica, zbrana na obali Copacabana, udeležila križevega pota s papežem. Mlade je pozval, naj h Kristusovemu križu prinesejo veselje, trpljenje in neuspehe. "Našli bomo odprto Srce, ki nas razume, nam odpušča, nas ljubi in nas prosi, da ponese mo to isto ljubezen v svoje življenje, da ljubimo svoje brate in sestre s to isto ljubeznijo". Nihče se ne more dotakniti Jezusovega križa, ne da bi ob njem pustil del sebe, ne da bi nekaj od tega križa prejel v svoje življenje. Jezus jemlje nase naše strahove in probleme, trpljenje in greh in nam pravi: "Pogum! Ne nosite jih sami! Jaz jih nosim z vami in jaz sem premagal smrt in sem prišel, da ti dam upanje, da ti dam življenje". Križ pušča v nas "gotovost neuničljive ljubezni Boga do nas", v Kristusovem križu je neizmerno usmiljenje Boga. Kristusov križ nas vabi, da se pustimo

okužiti s to ljubeznijo, da izstopimo iz sebe.

V soboto, 27. julija, se je papež v mestnem gledališču srečal z brazilskimi politikami in diplomati, predstavniki civilne družbe, podjetništva, kulture in večjih verskih skupnosti. Pred tem je daroval sveto mašo v katedrali; tam so se zbrali škofje, duhovniki, posvečene osebe in semeniščniki, ki so prišli na Svetovni dan mladih. V pridigi je osvetlil tri vidike duhovnih poklicev: poklicani od Boga, poklicani oznanjati evangelij in poklicani pospeševati kulturo srečevanja. Med drugim je poudaril, kako pomembno je mladim pomagati, da bo v njihovem srcu tlela želja po tem, da bi bili Jezusovi učenci-misijonarji. Mladim je treba pomagati odkriti pogum in veselje vere, veselje ob tem, da so osebno ljubljeni od Boga. "Ne moremo ostati zaprti v župniji, v naših skupnostih, ko pa ljudje čakajo evangelij!"

Zvečer je na Copacabani potekal eden izmed osrednjih dogodkov Svetovnega dneva mladih, molitveno bdenje, na katerem je Frančišek mladim dejal, da so "polje vere", "Kristusovi atleti", "graditelji lepše Cerkve in boljšega sveta". Okoli njega se je zbralo več kot dva milijona oseb. Program je bil sestavljen iz besednega bogoslužja, procesije z Najsvetejšim in evharističnega češčenja. Nekaj mladih je podalo pretresljiva pričevanja o veri in svojem spreobrnjenju. "Pusti-

te, da Kristus in njegova Beseda vstopita v vaša življenja, da vzkalita in raste", je papež spodbudil mlade. Jezus nam ponuja možnost rodovitnega in srečnega življenja brez konca, toda od nas zahteva, da treniramo, da se soočamo z vsemi življenjskimi situacijami ter da pričujemo o svoji veri. Vsi smo živi kamni; če manjka le en košček zgradbe, v hišo ob deževju začne teči voda. "Vi imate prihodnost. Preko vas vstopa prihodnost v svet", je dejal mladim in jih prosil, naj premagujejo apatijo in ponujajo krščanski odgovor na družbene in poli-

tične skrbi, prisotne v svetu. 28. Svetovni dan mladih se je v nedeljo, 28. julija, končal s prazničnim evharističnim slavljem, ki jo je na obali Copacabana za več kot tri milijone prisotnih daroval papež Frančišek. Med pridigo se je navezal na geslo SDM *Pojdite in naredite vse narode za moje učence* in že spet ponudil tri poudarke: **pojdit, brez strahu in služiti**. Mladi so v Rio lahko srečali Jezusa in čutili veselje vere. A doživete tega srečanja ne

je dejal Frančišek. Ona naj nam pomaga, da bomo tudi mi poklanjali Kristusovo veselje vsem. Pred odhodom iz Brazilije se je srečal s prostovoljci dneva mladih, ki jih je bilo okrog 60.000. Vsakdo izmed njih je bil "orodje", ki je mladim romarjem pripravilo pot, na kateri so lahko srečali Jezusa. To pa je po papeževih besedah najlepše delo, ki ga lahko opravljajo učenci in misijonarji: "Pripraviti pot, da bi vsi lahko spoznali,

sme ostati zaprti v njihovem življenju ali skupnosti; treba ga je posredovati naprej. "Vera je kot plamen, ki je toliko bolj živ, kolikor bolj se deli". Jezus nas pošilja k vsem ljudem, je nadaljeval papež: "Ne bojte se iti in ponesti Kristusa v vsako okolje, vse do bivanjskih periferij, tudi k najbolj oddaljenemu, najbolj brezbriznemu. Gospod išče vse; želi, da vsi čutijo toplino njegovega usmiljenja in njegove ljubezni". On je z nami in nas pošilja skupaj. "Ko se skupaj spoprimejo z izzivi, takrat smo močni, odkrijemo zaloge, za katere nismo vedeli, da jih imamo". Evangelizirati pomeni pričevati o Božji ljubezni, pomeni presegati egoizem, skloniti se in umiti noge bratom, kot je to storil Je-

zus. Papež je mlade simbolično odposlal oznanjati evangelij. Po molitvi Angelovega češčenja je nato Frančišek napovedal, da bo prihodnji SDM potekal leta 2016 v Krakovu na Poljskem. Kaj pomeni biti učenec-misijonar, nas uči Devica Marija, ki varuje svoje otroke in zanje posreduje,

srečali in ljubili Gospoda". Bog kliče k dokončnim odločitvam, za vsakogar ima načrt. Odkriti ta načrt in odgovoriti na klic pomeni hoditi naproti uresničitvi samega sebe. Živimo v kulturi začasnega in relativnega, "jaz pa vas prosim, da ste revolucionarji, prosim vas, da greste proti toku; da, s tem vas prosim, da se uprete tej kulturi začasnega, ki pravzaprav ne verjame, da ste sposobni prevzeti odgovornost, ne verjame, da ste sposobni resnično ljubiti", jim je še dejal ter zagotovil svoje zaupanje in molitev, hkrati pa je tudi njih prosil, naj molijo zanj. "Ne bojte se tistega, kar vas prosi Bog! Izplača se mu reči 'da'. V njem je veselje!"

V nedeljo zvečer po krajevnem času je Frančišek sklenil svoj obisk Ria de Janeira in poletel proti Italiji. "Še naprej bom gojil neizmerno upanje v mlade iz Brazilije in vsega sveta: Kristus po njih pripravlja novo pomlad za ves svet", je dejal. Misel mu je še enkrat šla na mlade: "Bog vas blagoslovi za tako lepo pričevanje z živim, globokim in veselim sodelovanjem v teh dneh. Mnogi med vami so prišli na to romanje kot učenci; ne dvomim, da bodo sedaj vsi odšli kot misijonarji. Z vašim pričevanjem veselja in služenja naj vzcveti civilizacija ljubezni! Z življenjem pokažite, da se splača živeti za velike ideale, vrednotiti dostojanstvo vsakega človeka ter staviti na Kristusa in njegov evangelij. On je bil tisti, ki smo ga prišli iskati v teh dneh, kajti on je bil tisti, ki nas je prvi iskal, on je tisti, ki razvne srce za oznanjevanje vesele novice v velikih mestih in malih središčih, po pokrajinah in vseh krajih tega našega prostranega sveta".

V organizaciji župnije Doberdob

Ekumensko romanje po Srbiji

Župljani iz župnije Doberdob smo letos pomolali v Srbijo z namenom, da bi spoznali del te dežele in se srečali s pravoslavnim svetom. Prva postojanka je bil Beograd. Tu nas je spremljal dež, zato smo si sotočje Donave in Save s Kalemegdana ogledali bolj bežno. Več časa smo namenili Dedinju, palači kraljevske dinastije Karadjorđević. Leta 1945 je ta posest prešla od lastnikov na tedanje državo in tako postala ena izmed mnogih Titovih rezidenc. Šele leta 2001 so kompleks vrnilo kraljevi družini, ostal pa je v lasti države. Tu živi vnuk kralja Aleksandra – princ ali prestolonaslednik Aleksandr II. z družino. Bogato opremljeni prostori so nam napravili izreden vtis. Ob dvoru je cerkva, ki je po vojni sicer služila za ropotnico. Ko je bil tu na obisku etiopski cesar Haile' Selassie', so jo na hitro uredili. Pred meseci so v njej čakali na pokop člani kraljeve družine s kraljem Aleksandrom I., ki so bili pokopani na različnih krajih in so jih po prekopu položili v družinsko grobnico na Oplenju. Obiskali smo še Hišo cvetja, od daleč smo videli, kje živi Tito-

va žena Jovanka, in se zapeljali na Vračarsko ploščad, na kateri gradijo cerkev sv. Save, ki spada med največje pravoslavne cerkve na svetu. Na Avali smo se v Meštovičevem mavzoleju v čast neznanemu vojaku poklonili padlim, povzpeli smo se na obnovljen televizijski stolp, ki so ga porušila Natova letala. Nato smo se odpeljali v zahodno Srbijo do Bajine Bašte. Pred leti so tu zajezili Drino in tako je nastalo jezero Perućac. Nastanili smo se v hotelu, se zapeljali z "brodom" po Drini, ki je tudi mejna reka. Duhovno obogateni smo zapustili srednjeveški

samostan Rača in se napolili na planino Tara. Narodni park Tara se razprostira na višini od 1100 do 1400 metrov nad morjem. Med drevesi, ki rastejo na tem območju, je znana omorika, iglavec, ki ima iglice na spodnji strani srebrne barve. Odkrili so jo leta 1932; leta 1875 jo je opisal znani srbski botanik dr. Josip Pančić. Po večletnem iskanju so Pančića pripeljali v kraj, kjer raste omorika, ki smo si jo tudi mi natančno ogledali; ko jo je Pančić končno našel, je pred rastlino pokleknil, jo poljubil in se zahvalil Bogu.

Šarganska osmica je ostanek ozkotirne proge, ki je povezovala Beograd z Dubrovnikom (Gruž). Vlak veselo žvižga skozi predore in na razdalji 15.440 m premaga višinsko razliko 300 metrov.

Emir Kusturica, srbski režiser, znan po filmu Življenje je čudež, je pri snemanju filmov na hribu Mačevnik postavil leseno naselje Dvengrad, ki ima vse, kar je potrebno za mestce. Ogledali smo si tudi kratki film Monah – menih.

Na poti proti domu smo se v bližini Bijeline ustavili v muzejskem naselju Stanišići. Prikazana je prava planinska vas iz lesa, ki nam odkriva življenje in kulturo tega kraja s konca 19. in začetka 20. stoletja. Poleg kamnite srednjeveške arhitekture z lepo pravoslavno cerkvijo so na drugem koncu naselja zgradili še prestižen hotel z igrišči in bazeni za goste, ki tu počitnikujejo.

V naši župniji imamo vsako leto, že nad dvajset let, večdnevno župnijsko romanje. Zahvala zanj gre našemu g. župniku Ambrožu Kodelji, ki vestno poskrbi za to. Letos smo imeli prijaznega vodiča Klemena, ki je tudi naš stari znanec. V organizaciji potovalne agencije Quo vadis se vedno lepo počutimo, za kar se jim tudi iz srca zahvaljujemo.

Thomas Peric

V razmislek

Politizacija v srbski pravoslavni Cerkvi

Kot pri vseh Cerkvah se tudi pri srbski pravoslavni Cerkvi pojavljajo najrazličnejši politični vplivi, ki verjame, da ne v čast in tudi ne v duhovno korist. Vsi režimi so si hoteli tako ali drugače podvreči Cerkev, da bi jim služila pri ureditvi njihovih političnih ciljev. Iz zgodovine vemo, da se je to nekje bolj, drugje manj tudi posrečilo. Takšno početje pa je za seboj pustilo tudi posledice zlasti na duhovnem področju. Pravoslavne cerkve, ki so tudi narodne cerkve, so tej politični skušnjavi zelo podvržene. Kot vsaka Cerkev ima tudi srbska pravoslavna Cerkev svojo odgovornost do naroda pa tudi do države. Zaradi tega pa ni potrebno, da bi imela kot Cerkev večji politični privilegij. Pomembnejše je, kako sama izpolnjuje svojo vlogo do naroda. Ni najvažnejše, da je politično priznana kot državna Cerkev, pomembnejše je, da kot Cerkev v svojem naro-

du razvija in ohranja svojo specifično duhovnost, iz katere se bo narod razvijal duhovno in ne politično, kot si danes nekateri to žele. Vpliv katere koli religije v nekem narodu ni v tem, da bi bila ta politično priznana kot verskokulturna ustanova. Problem nastane tedaj, ko vera s političnim vplivom oblikuje javni prostor. To se pa pri narodnih Cerkvah lahko kaj hitro dogodi. Če bi se zaustavili ob statistiki srbske vernosti, bi ugotovili, da se 77% Srbov ima za verne in le 23% za neverne. To so gole številke, ki pa nam o resnični vernosti ma-

mi. Veliko se razpravlja, kaj bo s Kosovim, istočasno pa se prezirata ekonomska in socialna plat srbskih prebivalcev. Dogodi se, da srbski cerkveni vrh obsodi neki dogodek, istočasno pa nima poslušna za begunce, ki so nastanjeni v bližini samostana Čelije (na sliki). Srbska cerkvena hi-

erarhija redno kritizira EU, istočasno pa si urejuje razkošne rezidence. Ker se vse preveč spušta na politična področja, tako žal sama pripomore k desakralizaciji pa tudi k izgubi ugleda in verodostojnosti. Zato se ni treba čuditi, da članki v srbskih časopisih pogosto niso naklonjeni, saj jo vidijo kot od države privilegirano "tajkuna", ker se pač v cerkvene finance ne vtika nobena državna kontrola, bila pa je tudi med prvimi pri denacionalizaciji.

mi. Veliko se razpravlja, kaj bo s Kosovim, istočasno pa se prezirata ekonomska in socialna plat srbskih prebivalcev. Dogodi se, da srbski cerkveni vrh obsodi neki dogodek, istočasno pa nima poslušna za begunce, ki so nastanjeni v bližini samostana Čelije (na sliki). Srbska cerkvena hi-

tudi med prvimi pri denacionalizaciji.

Ambrož Kodelja

V bovški ponudbi dvigujejo kakovost prireditve v sakralnih prostorih

Nabožna glasba odpira kulturi pot v brezmejno obzorja

V organizaciji župnije in Kulturnega društva Kaporala sta 20. julija v župnijski cerkvi sv. Urha v Bovcu pripravila nepozaben orgelski koncert Izidor Ostan iz Maribora in njegova mentorica prof. Andreja Golež. Glede na to, da se je Ostan občinstvu uspešno predstavil že dvakrat in tudi zato, ker ima bovške korenine in ker smo sredi turistične sezone, je bilo pričakovati dober obisk. Od domačinov pa je ma-

lokdo pričakoval tako hiter kakovosten preskok mladega glasbenika. Poseben aplavz sta oba izvajalca doživela po zadnjih skladbah (L. Vierne Berceuse carillon iz zbirke 24 Pieces en style libre op. 31; C. Francka - Sedem skladb v C – duru in c- molu, iz zbirke L'organiste in J. N. Lemmens Entrada). Prof. Andreja Golež je svoje znanje nabirala na uveljavljenih evropskih univerzah in z odliko končala magistrski

študij orgel na univerzi za glasbo – Mozarteum v Salzburgu in je uveljavljena koncertantka. Sedaj predstavlja glavno težišče njenega delovanja vzgoja novih rodov organistov na osnovni in srednji stopnji Glasbene šole Velenje in orglarski šoli sv. Jožefa v Celju, kjer deluje tudi kot umetniški vodja. Trinajstletni Izidor Ostan je končal sedmi razred klavirja pri prof. Mitji Vrunču na Konservatoriju za glasbo in balet v Mariboru, tretji razred orgel pa na Glasbeni šoli Fran Korun Koželjski Velenje pri

Andreji Golež; odlikujeta ga nadarjenost in vztrajnost. V lanskem šolskem letu je na 41. tekmovanju mladih glasbenikov Slovenije v disciplini orgle, v najnižji tekmovalni kategoriji I. c. (čeprav dve leti mlajši od ostalih tekmovalcev), osvojil zlato plaketo in prvo nagrado, pa še nagrado za najbolj obetavnega mladega organista. Ob še drugih uspešnih nastopih je igral na koncertu prvona grajencev v Slovenski filharmoniji in v maju 2012 snemal za TV Slovenija. V prostem času se prepušča lastnim idejam: gradi orgelske make-te, riše orgelske prospekte in igralnike ter sestavlja dispozicije orgelskih instrumentov. Ob koncu večera je bila iz-

rečena še zahvala nastopajočima in zlasti izjemni osebnosti Zorana Kašče, ki že lep čas vse nastopajoče v župniji povezuje v ubranost občestvene in umetniške celote, da se poslušalci lahko v bovški župnijski cerkvi nenehno glasbeno in duhovno bogatijo z domačo in gostujočo ustvarjalnostjo.

Prof. Andreja Golež in njen učenec Izidor Ostan

Kratke

25. Romanje Treh Slovenij na Svete Višarje

Rafaelova družba in Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov prireja vsakoletno romanje Treh Slovenij na Svete Višarje, in sicer 4. avgusta 2013. Romanje sofinancira Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Prvo nedeljo v avgustu so zato Slovenci z vseh vetrov prisrčno vabljeni na Svete Višarje, kjer se bodo že 25. leto zapored srečale tri Slovenije: matična, zamejska in izseljenska. Pešpot se bo začela ob 7.30 na parkirišču ob koncu avtomobilske poti (asfalta). Parkiranje priporočajo ob spodnji postaji žičnice. Ob premišljevanju križevga pota se bodo skupaj povzpeli k Višarski Mariji. Za vzpon je na voljo tudi žičnica. Ob 10.30 bo predavanje prof. Tomaža Simčiča z naslovom "Slovenstvo, krščanstvo, demokracija": včeraj - danes - jutri. Ob 12.00 bo slovesna sv. maša, ki jo bo skupaj z izseljenskimi duhovniki daroval kardinal dr. Franc Rode. Ob 13.00 bo na ploščadi za cerkvijo kratek kulturni program. Pri kulturnem programu in pri sv. maši bo prepeval Mešani pevski zbor iz Sel na Koroškem.

Umril je kardinal Ersilio Tonini

Star je bil 99 let, poznan pa je bil kot izjemen človek dialoga, zanj je veljalo, da je bil eden redkih visokih italijanskih cerkvenih mož, ki so znali prodorno, jasno ter pošteno govoriti v javnosti.

Kardinal Ersilio Tonini je umrl konec minulega tedna v zavodu Opera Santa Teresa v mestu Ravenna, kjer je živel več let. Bil je velik izvedenec za javna občila in eden redkih kardinalov, ki so znali govoriti s televizijskih ekranov

milijonom ljudem. Na svojih televizijskih nastopih je bil vedno jaseen, ponižen, a prepričljiv, znal se je postaviti zelo odločno, ko je šlo za etična načela, predvsem pa je bil živ primer, kako se lahko evangelij oznanja tudi preko televizije.

Vest o smrti kardinala Ersilia Toninija je posredoval msgr. Lorenzo Ghizzoni, nadškof (Ravenna-Cervia), ki je označil Toninija kot "človeka, ki je živel vero do konca svojega življenja in je še na smrtni postelji nagovarjal bližnje k veri v Kristusa". Ersilio Tonini se je rodil v mestu Piacenza, kjer je bil leta 1937 posvečen v duhovnika. Papež Pavel VI. ga je imenoval za škofa v nadškofiji Macerata ter Tolentino leta 1969, šest let kasneje je postal nadškof Ravenne in škof Cervie. Izjemno pomemben je postal za ustvarjanje italijanskega javnega mnenja, ko je nastopil v televizijski oddaji, ki jo je vodil znani italijanski časninar Enzo Biagi. Izjemno dobro gledana oddaja je imela naslov Deset zapovedi in je dejansko šlo za neke vrste moderno katehezo. Po neverjetnem uspehu oddaje je bil kardinal Tonini stalen gost televizijskih hiš, ko je bilo treba z jasno in vsem razumljivo besedo spregovoriti o pomembnih vprašanjih, ki zadevajo družbo, človeka in kristjana.

O novinarstvu je kardinal Ersilio Tonini dejal: "Italijansko in svetovno novinarstvo ali je preroško ali pa ga preprosto ni!"

P. Lombardi: potovanje papeža Frančiška v Rio je popoln uspeh

Prvo apostolsko potovanje papeža Frančiška je popoln uspeh in je v celoti doseglo svoj cilj, je za Radio Vatikan zatrdil p. Federico Lombardi, tiskovni predstavnik Svetega sedeža. Po njegovih besedah je bilo potovanje namenjeno mladim z vsega sveta, ki so prišli v Rio, a je prav tako nagovorilo Brazilijo in celotno latinskoameriško celino. Med pomembnimi temami, ki jih je papež želel posredovati, je vatikanski predstavnik navedel misijonarstvo, odgovornost, zavzetost mladih, poziv k pogumu in preseganju težav, k skupni izgradnji družbe in aktivnejšemu vključevanju vanjo. Papež je tudi povabil, da živimo srečanje z mladimi v njihovi celovitosti, tako kot soumeščenosti v družbi in Cerkvi. P. Lombardi je tudi povedal, da je bilo potovanje v Rio za nas priložnost bolj spoznati latinskoameriškega papeža na njegovi celine. Njegov učinkoviti pastoralni odnos in usmerjanje sta dala boljše razumeti, kaj pomeni imeti latinskoameriškega papeža in kako je lahko dinamična razsežnost Cerkve te celine bogastvo in spodbuda za vso vesoljno Cerkev.

Tabor najmlajših skavtov goriške organizacije V deželi Inkov in Aztekov

V petek, 19. julija, so si goriški volčiči in volkuljice oz. najmlajši člani Slovenske zamejske skavtske organizacije oprtali na ramo nahrbtnike in se s svojimi voditelji pogumno podali v

preizkusili v različnih skavtskih igrah in športnih panogah, kot so roverček, med dvema ognjema, skalpiranje... Urili so tudi možgane, saj so se morali ukvarjati s številnimi ugankami. V nedeljo so otroci začasno

Lokavec na poletni tabor, ki ga je tudi letos finančno omogočila Fundacija Goriške hranilnice - Fondazione Cassa di Risparmio. Skupino trinajstih otrok sta v tamkajšnji lovski koči sprejela Kuskusko in Kuskuska, dva spretna kuharja, ki sta jih uvedla v ambientacijo tabora, pravljico *Cesarjeve norosti*. Otroci so tako postali Azteki in Inki, koča pa se je spremenila v dvorec njihovega poglavarja Kuska. Cesarja so volčiči in volkuljice spoznali že takoj: bil je zelo sebičen mož, mislil je le nase in na svoje koristi, celo kozarec malinovca je hotel spiti sam! Še sreča, da so se otroci pravočasno uprli in mu

prekinili boj proti čarovnici: zjutraj so šli k sveti maši v bližnjo vas, popoldne so spoznali zgodbo sv. Frančiška Asiškega in različne oblike križev, ki se uporabljajo v krščanstvu; večino časa pa so otroci porabili za pripravo darilca za svojega skritega prijatelja. V ponedeljek zjutraj so Inki in Azteki z grozo opazili, da jim je Izma ukradla zastavo. Na taboru je takrat zavladala velika zmeda: Kusku so zrasla živalska ušesa. Otroci so zato morali najti protinapoj. Sledili so napotkom in končno prišli do zaklada: protinapoj, ki bi Kuska ponovno spremenil v človeka. Izma je medtem Aztekom in

vzeli kozarec iz rok, saj bi se drugače tabor ne končal dobro. Ko bi cesar Kusko iz kozarca, v katerem očitno ni bil le malinovec, temveč tudi kanček čarobnega napoja, spil vse, bi se namreč spremenil v lamo. Tako pa je dobil le rep in se začel nad vse čudno obnašati. Ko je zagledal svojo novo podobo, se je cesar močno ustrašil in se zbal, kaj bo z njegovim premoženjem in cesarstvom. Zato je prosil Inke in Azteke, da bi se združili in mu pomagali najti protinapoj, ki ga je pri sebi čuvala Izma. To je bila zlobna čarovnica, ki se je skušala na vse kriplice znebiti cesarja in ga tako odgnati s prestola, da bi bilo cesarstvo končno njeno. Otroci so seveda ponudili svojo pomoč, v zameno pa so zahtevali, naj postane cesar Kusko dober, ponižen in prijazen vladar.

Že naslednji dan so se začeli otroci igrati v raznih veččinah in se

Inkom še vedno nagajala: ukradla jim je napoj in zahtevala, da se otroci spopadejo z njenimi podložniki. Na taboru se je tako vnel pošasten boj, naposled pa so volčiči in volkuljice hudobne le premagali, dobili zdravilni napoj in zastavo nazaj. Slavnostni taborni ogenj, ki je prišel na vrsto zvečer, ko so si otroci pekli klobase in twist, pa ni še pomenil konca tabora. Naslednjega dne je Azteke in Inke čakal še izlet na Bled. Ta je bil poseben dan predvsem za najmlajše, ki so na čolnu na Blejskem jezeru obljubili in tako končno postali volčiči oz. volkuljice. Po zasluženem in dolgo pričakovanem kopanju so otroci obiskali še Ljubljano in se nato vrnili na železniško postajo v Novo Gorico. Tam je zadonela še Pesem slovesa, ki je uradno sklenila te nepozabne dogodivščine in prijetnih izkušenj polne dni.

Nika Cotič, Radodarna puma

Večdnevno tradicionalno praznovanje sv. Ane v Pevmi

"Odnosi med državami so odvisni od odnosov med preprostimi ljudmi"

Letošnji praznik sv. Ane sta od 25. do 28. julija privedla v športno-kulturnem središču v Pevmi društvo Naš prapor in združenje Krajevna skupnost Pevma-Štmaver-Oslavje v sodelovanju z župnijo sv. Mavra in Silvestra, z Združenjem pridelovalcev rebule z Oslavja in z Rezbarskim, intarzijskim in restavratorskim društvom Solkan pod pokroviteljstvom goriške občine. Priljubljeno praznovanje se je pričelo s četrtkovim turnirjem v odbojki, tretjim memorialom David Sosou. Med sabo se je pomerilo nekaj čez štirideset odbojkarjev. Vsaka ekipa je bila sestavljena iz treh igralcev in ene igralke. Posebna oblika turnirja se je lepo obnesla, saj so se dekleta lepo vključila v igro. V soboto so prišle na vrsto gospodinje (pa ne samo) iz okoliških vasi, saj so bile nagrajene za trud, ki ga posvečajo urejanju svojih vrtov. Komisija devetega natečaja *V domačem vrtu cvetijo...* si je ogledala in ocenila cvetlice 52 udeležencev; izbira je bila kar težka, so povedali organizatorji, saj so se prav vsi res potrudili in pokazali veliko ljubezen do narave. Najlepši balkon imata Franco in Majda Feri iz Štmavra, najlepšo kompozicijo Zdravka Kosič iz Pevme, nagrado žametni cvet sta prejeli Nataša Princi in Valentina Feri iz Štmavra, za najlepši kotiček Darinka Figelj iz Štmavra, najbolj zanimivi in posebni pa so cvetovi Anice Pintar iz Štmavra. Veselo razpoloženje je v soboto trajalo še cel večer, saj je ansambel Happy day poskrbel za dobro glasbo in s svojim navdušenjem prepričal vse prisotne, tako da je bilo plesišče polno. V nedeljo zjutraj je bila na vrsti slovesna sveta maša, ki jo je daroval domači župnik Marijan Markežič, s tradicionalno procesijo po vasi.

dal, da je praznovanje sv. Ane v Pevmi postalo lep večdnevni praznik, ko potekajo najrazličnejše pobude, kot so npr. koncerti, gledališke predstave, razstave, natečaji, plesi in turnirji, končuje pa se z mašo, procesijo in vaško družabnostjo. Vrsto let je za vse to skrbel okrožni svet za Pevmo, Štmaver in Oslavje, po ukinitvi le-tega pa sta organizacijo prevzeli omenjeni združenji s sodelujočimi. Persoglia se je zahvalil tudi občins-

L. Persoglia

S. Radikon

Š. Cigoj, J. Markič, J. Leban in R. Sartori režejo trak ob odprju razstave

ki upravi za pokroviteljstvo in sponzorjem za finančno pomoč, na poseben način pa članom solkanskega društva, ki so tudi letos skrbno postavili zanimivo razstavo umetnikov z obeh

plodno, je še dejal predsednik združenja. Prav praznovanje sv. Ane je glavna priložnost, ko športno-kulturno središče v poletnih mesecih res zaživi. Goriški podžupan Roberto Sartori je

odnosih med državami, toda "odnosi med državami so odvisni od odnosov med ljudmi, pomembni so odnosi med preprostimi ljudmi". To smo dokazali na tej meji, "ljudje so povezani, nobena meja jih ne more ločiti", je dejal Cigoj. "Tu nismo nikoli imeli ne železne zaves ne Berlinskega zidu. In nikoli ga ne bomo imeli". Predsednik KS Solkan Jožko Leban je potrdil dobro sodelovanje dveh krajevnih skupnosti na več področjih: "Vsako akcijo, ki se je lotimo, speljemo v splošno zadovoljstvo prebivalcev obeh krajev". Tako sodelovanje nameravajo ohraniti tudi v prihodnje.

Gospe s citrami so po priložnostnih besedah krajevnih upraviteljev zaigrale še tri pesmi, nato je o sami razstavi in še predvsem o društvu, ki jo je pripravilo, spregovoril predsednik RIRDS Jožef Markič. Ime društva - Rezbarsko, intarzijsko in restavratorsko društvo Solkan - je dolgo, in vendar ne pove vsega, kdo, kaj in kje v društvu delajo. V njem se družijo tudi prijatelji in ustvarjalci, ki se ukvarjajo z obdelavo kamna, gline, likovno umetnostjo, pirografijo, klekljarstvom in sploh vsi, ki imajo željo izkazovati najrazličnejše in velikokrat skrite osebnostne sposobnosti. Člani društva niso samo iz Solkana, temveč od Podnanosa in s Krasa vse do Liga na Kambreškem.

strani meje. Krajevna skupnost je že od jeseni 2005 pobratena s solkansko Krajevno skupnostjo, prijateljsko sodelovanje je zelo

prinesel pozdrav občinske uprave; Radikonu in Persoglii ter vsem njunim sodelavcem se je zahvalil za vse, kar delajo za skupnost, saj mestna uprava to močno ceni. Mestno občino Nova Gorica je zastopal Štefan Cigoj; vsem navzočim je zaželel, da bi se dobro počutili na prazniku in da bi druženje še bolj utrdilo vezi med Pevmo, Solkanom in sosednjimi kraji. Umetnikom je čestital za čudovito razstavo, prikaz težkega, na katerega smemo biti ponosni tudi zato, ker povezuje. Ko ta dela pridejo skupaj, pomenijo novo vez, še eno področje, kjer se razumemo, kjer skupaj delamo, raziskujemo, iščemo. Pomembno je, da državniški sklepajo sporazume o dobrih

Sodelujejo tudi s sorodnimi društvami in posamezniki v Sloveniji in Italiji, predvsem na Goriškem in v Furlaniji, "pridemo pa tudi do Sutria", kjer je zelo razvita rezbarska in intarzijska tradicija. Društvo organizira delavnice z mentorji in strokovnjaki, društvene in krajevne razstave, strokovne ekskurzije tudi ob posebnih priložnostih. Pomembna dejavnost so tudi obiski pri članih, kjer se bolje spoznavajo ter tako prenašajo znanje in izkušnje. Uradni del praznovanja je sklenilo petje Moškega pevskega zbora Štmaver, ki ga vodi neutrudna Nadja Kovic, nato pa se je prijetno druženje nadaljevalo ob notah Kraških muzikantov in ob odličnih dobrotah, ki so jih skrbno pripravili člani društva. / DD

KC LOJZE BRATUŽ Igor Omerza gost srečanja pod lipami

Razkrivanje tajnih ozadij iz prelomnih časov

Gost srečanja pod lipami, ki sta ga 25. julija organizirala Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorčič na dvorišču goriškega kulturnega hrama, je bil politik, ekonomist, publicist in avtor knjige *JBTZ - Čas poprej in dnevi pozneje*, mag. Igor Omerza. Časnikarka Erika Jazbar, ki je večer povezovala in gostu postavljala vprašanja, ga je predstavila kot raziskovalca in avtorja "uspešnic, ki gradijo na dokumentih Udbe". V omenjeni knjigi, ki je izšla pri založbi Karantanija 31. maja letos, ob 25-letnici aretacije Janeza Janše, Ivana Borštnerja, Davida Tasiča in Francija Zavrta, Omerza argumentirano pogloblja prav okoliščine, ki so privedle do procesa proti četverici. Posebno zanimivo je "pričevanje v prvi osebi", je še dejala Jazbarjeva, kajti "Igor Omerza je bil tudi eden protagonistov slovenske pomladi".

Knjigo sestavljajo prolog, dva dela in epilog, je začel avtor. Priložena zgodbena vsebuje 111 tisoč podpisov oseb, ki so podprle dejavnosti Odbora za varstvo človekovih pravic. Prvi del knjige zajema "čas poprej", čas pred aretacijo Janše in Borštnerja; začena se v Beogradu decembra 1987 in končuje v Ljubljani 30. maja 1988. Osnovni tok prvega dela knjige je spremljanje nastanka in poti zloglasnega vojaškega dokumenta oz. njegovih fotokopij, ki jih je zastavnik Borštner konec januarja 1988 izročil novinarju Mladine Tasiču, ta pa odgovornemu uredniku Zavrta, ki je imel v tistem času ogromno dela". Takratna Mladina je namreč "iz tedna v teden vrtala luknje v politični in vojaški režim prejšnje propadle

države". Ko je vojaški tehnik Narodna armija napadel Mladino, se je Zavrta razburil in spomnil na fotokopije dokumenta ter jih sredi marca izročil Janši, ki je bil zaposlen - prav tako kot Omerza - na podjetju Mikro Ada. Janša, ki je veljal za vojaškega eksperta, ga je naslednje dni pokazal prijateljem. Kmalu nato je pristal na kandidaturu predsednika slovenske socialistične mladine; v ta namen je napisal - za režim - radikalen in ekstremen politični program, ki je med drugim napovedal boj za oblast. "Menim, da je bila prav ta kandidatura glavni razlog, zaradi katerega so odločili, da Janšo predajo vojski". Dne 25. aprila 1988 so na javni tribuni pisateljev in sociologov predstavili gradivo za novo slovensko ustavo, alternativno režimskim ustavnim spremembam. Udba, ki je spremljala telefonske razgovore tako Mladine kot Mikro Ade, je za vojaški dokument dobro vedela. Omerza je prepričan, da je imela služba državne varnosti v bližini Janše vsaj

enega agenta. Ta naj bi obvestil tajno policijo o spornem dokumentu. Za kodnim imenom "Janičar" naj bi se skrival Janez Juvan, nekdanji član mirovnega gibanja. "Tu odkrivam najbolj tajno udbovo ozadje"... Dne 27. aprila je Udba našla na Janševi mizi v pisarni Mikro Ade tajni vojaški dokument, to pa je sporočil vojski komaj 20. maja Stane Dolanc, podpredsednik predsedstva SFRJ, "močan slovenski politik, ki je skupaj s Kučanom vodil Slovenijo". V kratkem so ugotovili, da je dokument odtujil Borštner. Dne 24. maja je prišla ekipa kosovcev iz Beograda, začela je pripravljati aretacijo Borštnerja in se dogovarjati s slovensko Udbo o aretaciji Janše. "Tako se se odločili za proces, ker so bili zelo zločinski zaradi pisanja Mladine, zaradi Janše itd.". Kučan, Stanovnik, Marinc, Dolanc, Smole in drugi so tajili, Omerza pa je našel dokumente, ki dokazujejo, da so vedeli in celo pripravljali datum aretacije. Dne 31. maja je Udba aretirala Janšo,

kosovci pa Borštnerja. "Tako se začne drugi del moje knjige - dnevi pozneje". Opisanih je šest dni, do 6. junija, ko je nastal Odbor za varstvo človekovih pravic. Takoj po aretaciji se je namreč zbudila alternativa, "skupina kreativcev je sestavila izjavo, sporočilo javnosti". To je bil prvi dokument Odbora. "Bomba je bila že pripravljena, aretacija Janeza Janše je sprožila detonacijo". Dne 1. junija je Drago Jančar sporočil v London svetovnemu Penu o aretaciji, dan kasneje je ta že odreagirala in zahteval pojasnila od pravosodnega ministrstva v Sloveniji. In zaveza je dobila mednarodni obseg, sprožile so se različne akcije, pojavljale so se ideje o organizirani sili, o oblikovanju demokratične fronte. Slovenska inteligenca se je

priključila mladinsko obarvani alternativni. Vsak dan so se pridruževali novi podporniki. Dne 3. junija se je rodil Odbor, ki je začel funkcionirati s sporočili za javnost. Epilog knjige JBTZ se končuje leta 1995, ko je slovensko vrhovno sodišče razveljavilo proces. "Čeprav je Odbor spremenil Slovenijo v temeljih, je zanimivo, da je bilo v Sloveniji o tej dokončni razveljavitvi procesa prav malo poročanja", je sklenil Omerza.

V debati je prišlo na dan še marsikatero zanimivo vprašanje. Omerza je med drugim povedal, da bo avgusta letos, deset let po smrti Vinka Levstika, odprt njegov dosje, ki šteje vsaj 2500 strani: "To bo zelo zanimivo za Goriško", je pripomnil avtor. Dodal je tudi, da mu je sedanja vladna koalicija že nezakonito preprečila, da bi pregledal Udbe arhive. "Vsi naši levičarji in liberalci so navdušeni nad Snowdenom; ko pa so meni za prli zakonit dostop do tajnih podatkov, ni nihče protestiral" ... / DD

bru veliko pričakujejo od tržaške narečne skupine La Contrada, v naslednjih mesecih pa bodo na sporedu tudi Pirandello, Ibsen, Shakespeare, Moliere in drugi z bolj ali manj znanimi gledališkimi igralci. Poleg cele vrste koncertov, glasbenih predstav in recitalov bodo med t. i. velikimi dogodki baletna predstava Les ballets Trockadero de Monte Carlo, Luca Barbareschi, korejska "avant-pop" violinistka in pevka Amadeus Leopold (Yoo Hanbin), Zuzzurro e Gaspare itd. Rimski kantavtor Simone Cristicchi, zmagovalec festivala v Sanremu pred šestimi leti, bo imel svoj večer sredi marca 2014; prejšnji petek je v Gorici sam povedal, da bo v glasbeni predstavi Magazzino 18 ob spremljavi srednjeevropskega orkestra FVG, ki ga vodi Valter Sivilotti, spregovoril o "žalostnem in premalo poznanem zgodovinskem poglavju" - drami ezulov.

Podrobnejše informacije o sezoni na spletnem portalu: <http://www3.comune.gorizia.it/teatro/> / DD

Obvestila

PD Rupa-Peč sporoča, da sta se sprostili dve mesti za izlet na Portugalsko od 22. do 29. avgusta. Informacije Ivo Kovic (tel. 0481 882285).

SCGV Emil Komel obvešča, da je tajništvo na sedežu v Gorici odprto od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure. Šola bo zaprta za dopust od 5. do 18. avgusta.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča udeležencem izleta v Tolmin in piknika v Brjah, ki bo v nedeljo, 4. avgusta, da bo avtobus št. 1 odpeljal ob 7.50 iz Štandreža na Pilošču in pri lekarni, nato s postanki v Podgori pri telovadnici, pri vagi in na Goriščku/na trgu Medaglie d'oro. Avtobus št. 2 pa bo odpeljal ob 7.30 iz Jamelj, Doberdoba, s Poljan in iz Sovodenj pri občini in lekarni. Organizatorji priporočajo točnost.

"Poletnosti 2013": 26. avgusta - 6. septembra pripravi na začetek pouka Šola za šalo za osnovnošolce in Srednja na štartu za srednješolce; 2. - 6. septembra tečaj Vstop v srednjo šolo, za petoprvošolce. Informacije in vpisnina tel. 334 1243766, 328 3155040, 0481 546549/ 536455 ali po e-pošti mladinskidom@libero.it

Poštena gospa nudi oskrbo starejših ljudi v obliki izmenjave. Več informacij na tel. št.: 00385 2386744.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 2.8.2013 do 8.8.2013)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob sobotah, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 2. avgusta (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.

Nedelja, 4. avgusta (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 5. avgusta (v studiu Andrej Baucon): V poletje s polkami, valčki in turbo dance glasbo - Zanimivosti iz naših krajev - Humor.

Torek, 6. avgusta (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 7. avgusta (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Tropski gost vuga - Izbor melodij.

Četrtek, 8. avgusta (v studiu Andrej Baucon): Poletna lahka glasba: hiti iz 80. in 90. let ter današnjega časa - Zanimivosti iz življenja slavnih v filmskem in glasbenem svetu - Humor.

**KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
KROŽEK ANTON GREGORČIČ**

vljudno vabita na

SREČANJE POD LIPAMI

Gost večera bo zgodovinar, nekdanji direktor Muzeja novejšje zgodovine in Državnega arhiva, strokovnjak za povojne poboje in prikrita grobišča

JOŽE DEŽMAN

pogovor bo vodila časnikarka Erika Jazbar

Kulturni center Lojze Bratuž
četrtek, 1. avgusta 2013, ob 20.30

Gost večera bo ikona slovenske pomladi, nekdanji predsednik vlade, avtor knjige za Kulturo življenja

JANEZ JANŠA

Kulturni center Lojze Bratuž
četrtek, 8. avgusta 2013, ob 20.30

Kratke

Jože Dežman gost srečanja pod lipami v Centru Bratuž

Tokratni gost srečanja pod lipami v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici bo 1. avgusta slovenski zgodovinar Jože Dežman. Ta izvedenec za povojne poboje in prikrita grobišča, raziskovalec in publicist, predsednik vladne komisije, ki odkriva in preiskuje grobišča, pozna bolečo tematiko naše polpreteklosti z raznovrstnih zornih kotov. Uredil je več zajetnih monografij, bil je med akterji odkrivanja Hude jame, pripravil je več razstav, okroglih miz, za radio Ognjišče ureja oddajo Moja zgodba s pričevanji o totalitarnim in osamosvajanju Slovenije. Zaposlen je v Gorenjskem muzeju v Kranju, do pred nekaj meseci je bil direktor Arhiva Republike Slovenije, pred tem je bil direktor Muzeja novejšje zgodovine. Dežman je zanimiv sogovornik, saj ob samem razkrivanju dogodkov in dejstev posveča svojo pozornost antropološkim in duhovnim procesom. Na večeru pod lipami bo govor o najnovejših raziskavah in številkah, pa tudi o slovenskem vrednotenju preteklosti in izročilu slovenskega zgodovinskega, tranzicijskih procesih, spravi, dediščini preteklosti in današnjem stanju duha na Slovenskem, v nekdanji Jugoslaviji ter primerjavi s stanjem v državah vzhodne Evrope.

Večer v organizaciji Kulturnega centra Lojze Bratuž in Krožka za družbena vprašanja Anton Gregorčič bo v četrtek, 1. avgusta, ob 20.30 pod lipami v goriškem hramu, z gostom se bo pogovarjala Erika Jazbar.

Iz beležke nadškofa Carla Redaelli

Od 29. julija do 11. avgusta bo nadškof msgr. Carlo Redaelli odsoten. Njegovo tajništvo bo delovalo do 2. avgusta (tel. 0481 597601, mobi 3272844899, mail episcopio@arcidiocesi.gorizia.it).

Predstavitve sezone gledališča Verdi

Kljub krizi raznolika in kakovostna ponudba

Danes je na področju kulture pravi izziv ponuditi nekaj lepega in dobrega, vse to pa z omejenimi sredstvi. To je v petek, 26. julija, v beli dvorani goriške občinske palače poudaril župan Ettore Romoli na predstavitvi sezone 2013-14 mestnega gledališča Verdi. Poudaril je namreč, da je bilo pri načrtovanju zaradi krčenja finančnih prispevkov

kar nekaj težav, ki pa so jih k sreči s pomočjo sponzorjev pravočasno rešili. Šlo bo za izredno sezono, "verjetno za najboljšo v deželi", je še dejal prvi občan, ponosen tudi na dejstvo, da Gorica ne le poustvarja, temveč tudi "ustvarja in proizvaja kulturo". Predsednik Fundacije Goriške hranilnice Gianluigi Chiozza je poudaril, da njegova ustanova rada pod-

pira tako kakovostne sporede, še posebno gledališče. Občinski svetnik Francesco Piscopo je povedal, da tokrat imajo na razpolago 150 tisoč evrov manj, kljub temu želijo ohraniti kakovostno sezono. Že lani so dosegli povečanje števila abonementov, to nameravajo storiti tudi letos, ko hočejo z raznolikim repertoarjem privabiti predvsem mlade gledalce. Program sezone je v glavnih obrisih prikazal umetniški vodja Walter Mramor (na sliki). Prvi koncert bo v zadnjem tednu oktobra oblikovala 27-letna Chiara Gallazzo, zmagovalka šova X Factor in ena blestečih zvezd sedanje italijanske glasbene scene. V novem-

Izvidniki in vodnice goriškega dela Slovenske zamejske skavtske organizacije preživljajo še zadnje dni na poletnem taboru na Tolminskem. V nedeljo, 28. julija, so jih starši in prijatelji obiskali, se z njimi zadržali ter se popoldne skupno udeležili maše, ki jo je daroval dekan Karel Bolčina. Galce, Germane, Grke, Ilirce, Iberce, Feničane in Egipčane

(tabor je namreč ambientiran v času Rimljanov) je pozval, naj verjamejo, da je Bog dober, naj se ne strahujejo ne skavtizma ne krščanstva, naj se ne bojijo prositi. Z besedami papeža, ki se je v istih urah še zadnjih srečal z mladimi v Rtu, jim je še položil na srce, naj se vrnejo domov, naj bodo brez strahu in naj služijo, kajti ljudje to potrebujejo.

Odšla je zadnja članica znamenite družine pesnika s Krasa V Tomaju so k večnemu počitku položili Aino Kosovel

V sredo, 24. julija 2013, se je velika množica prijateljev in znancev s Krasa, a tudi iz Ljubljane in od drugod, zbrala v Tomaju, da bi se poslovila od Aino Kosovel, zadnje iz te znamenite, a tudi preizkušene rodbine, ki je po daljši bolezni umrla v Ljubljani v petek, 19. julija. Pogrebni obred je vodil tomajski župnik, v slovo pa ji je zapel domači mešani zbor. Pokopali so jo v družinskem grobu na tomajskem pokopališču. O njeni navezanosti na Kras je pričalo tudi dejstvo, da se ji je sezanski župan David Terčon javno zahvalil, ker je občini darovala bogato očetovo knjižnico. V slovo pa ji je spregovorila prof. Marija Ravbar Jelen. Njen občuteni in globoki nagovor objavljamo v celoti, saj veliko pove o rajnici in njeni rodbini.

Draga Aino, vsako visoko poletje si prihajala v Tomaj, "v hišico svojega očeta", kot si Kosovelovo domačijo ljubkovalno poimenovala. Letos te je Dragica zaman pričakovala, zaman načrtovala vajino običajno potepanje po Krasu. Skupaj sta obiskali Sužid in Črniče v iskanju korenin Kosovelovih, se povzpeli k obema Marijama na Staro Goro in Sveto Goro in še in še.

Rojena v Ljubljani leta 1931, si negovala dvoje ljubezni, do Gorenjske, od koder je izhajala tvoja mama Pika, in posebno ljubezen do Krasa, doma svojega očeta, Stana Kosovela, novinarja in pesnika. Sem so te vabili Srečkovi bori, "tíhi drugovi kraške samote, polni težke, otožne lepote"! Vabilo te je Stanovo Poletje, ko "V sad spremenilo se je cvetje".

Rasla si v Šiški ob veliki ljubezni svojih staršev in tete Anice, odlične slavistke, v Tomaju ob praktičnih nasvetih modre in stroge tete Tončke, na obiskih v

Steinachu v domu pianistke, radožive tete Karmele in slikarja Alfonza Graberja ter ob pripovedih o Srečku, njegovi zvočni in miselno bogati pesmi, doma ob branju očetovih Zrcal. Koliko lepote si bila deležna iz treh temeljnih vej umetnosti! Od tod tvoje velike mladostne sanje in življenjski načrti. Nam, otrokom Ravbarjevih rodov, si bila vselej postavljena v svetel zgled. Cenili smo te in te imeli radi. A žal prevelika pričakovanja odraslih in otrok se lahko razblinijo. Nedoumljiva so pota človeka. Toda sledila si Srečkovim besedam: "Če nismo sonce, hočemo biti lučka ob cesti. Bodimo bolj topli in prijazni zato". Sledila si Dobremu. In "Bog se izraža v dobroti", tudi to je misel komaj 20-letnega Srečka, ki je bil trdno zakoreninjen v zemlji, zrl pa je v zvezde in nebo. Videl in preostko napovedoval prihodnost. Zdjaj, draga Aino, stopaš v ob-

močje Božjega. Pridružuješ se živemu Srečku, ne samo njegovim vprašanjem. Njegova spoznanja postajajo tvoja. "Nate naj mislim, večni Bog? Nate, ki si skrivnosti skrivnost? Od kod si ti in kdo si ti?" in spoznanje: "Ti si širjava, ti si globokost". Ljuba Aino, zaman smo te v juliju pričakovali. Zadnjič si bila v Tomaju 18. maja letos, na svoj rojstni dan. Spomin nanj je bil žarek v urah tvojega poslednjega življenjskega boja, ko si povsem onemogla Dragici komaj izrekla besedi: majski obisk. Tvoja poslednja pot te je ravno v juliju, ko "V sad spremenja se cvetje", kot je zapisal tvoj oče, pripeljala v srce Krasa. Bodi pozdravljena med nami! Zdjaj si naša. Polagamo te v naročje tvojih najdražjih. Ostajamo nemi, z dvojno žalostjo v srcu, ker tebe ni več med nami in ker se s tabo končuje izjemni kraški rod Kosovelovih.

Black Traffic in Skunk Anansie v Čedadu Jezno, zelo jezno!!!

Ko je bil v drugi polovici devetdesetih, po smrti Kurta Kobaina, žanr jezne grunge glasbe v zatonu, je bilo eno najpogostejših vprašanj, ali bo kdo lahko še ubeseditil in uglašil tolikšno jezo. In... evo jih, angleška skupina, ki je postala prepoznavna po temnopolti pevki, obrti do golega. Nirvana so izginili leta 1995, Skunk Anansie pa so svoje uspehe začeli nizat prav v tistem letu. V kratkem so dosegli svetovno slavo, Skin pa je postala eden od najprepoznavnejših ženskih vokalov: izrazit sopranski glas je znala spremeniti v glas nezadovoljstva in upora. Če je bila Kobainova jeza samodestruktivna, pa je jeza, ki jo Skin zelo energično prikazuje na odru, nekaj povsem drugačnega: sveto jezo z nasmehom na obrazu.

Faktor Skin
Skunk Anansie danes sicer ne žanjejo več take slave, kakršno so ob koncu prejšnjega stoletja. Njihov nabijaški ritem, njihova energija in predvsem pevkin vokal pa so ostali nespremenjeni.

Turneja "Black Traffic", ki naj bi predstavljala istoimensko ploščo, je vsekakor v prvi vrsti obujanje mita Skunk Anansie iz obdobja 1995-1999. In da ne bo pomote, to obujanje je zelo uspešno. Kljub

nutku, ko je Skin zavpila v mikrofona: "Kako je? Ste pripravljene skakati", bil edini logičen odgovor brezglavo poskakovanje. Vzgati publiko je za tako temperamentno skupino in predvsem za tako temperamentno pevko res najmanjša težava. Skin je namreč vseskozi imela stanje "pod kontrolo". Opazila je, kdaj je bilo treba gledalce nekoliko podkuriti in kdaj je od njih lahko kaj zahtevala. In to brez trošenja nepotrebnih besedi in vnaprej pripravljenih "fraz". Privoščila si je dva "izleta" med publiko. Prvi je bil krajši: poslušalci v prvih vrstah so jo dvignili na ramena, tako da je Skin stala nad pravim morjem rok in dlani oboževalcev. Drugo bližnje srečanje s publiko je bilo tik pred koncem koncerta. Skin ga je uvedla s karajočim pogledom na prisotne. Nastopila je z besedami: "Zdjaj se bom spustila med vas, ampak obnašali se boste tako, kakor vam bom sama naročila.

temu, da Skin ni več stara 28 let, ampak 46, je energičnost še vedno ista kot v drugi polovici devetdesetih. In nasmeh prav tako. Na odru je Skin uprizorila pravo eksplozivno življenjskost, vselej s priokusom jeze. Pravzaprav Skin skozi pesmi z nasmehom na ustih, a brez dlak na jeziku pove zelo veliko. Za njenim jeznim rockom je vsebina. Nekateri jo imenujejo črna aktivistka, drugi feministična aktivistka, spet tretji aktivistka za pravice homoseksualcev (sama je priznala svojo homoseksualnost). Med svoje navdihovalce je Skin uvrstila tudi Sex Pistole: od Johnnyja Rottna se je Skin morda nalezla divjega poskakovanja in tekanja po odru, vsebinsko pa angleška pevka presega svojega vzornika.

Čedadsko publika

Hitri ritmi, agresivna glasba in vpilje, a natančen in prodoren vokal pevke Skin (včasih sta se na začetkih pesmi sicer "intonančno zapletla" vokalni in instrumentalni del benda) je publiko takoj spravil v gibanje. Pregovorito na rock koncertih ne moreš biti miren, za Skunk Anansie pa to še posebej velja. Vsa energija, ki se sprošča na odru, bi lahko podirala zidove. Zato je v tre-

tle baby swastika" (pesem obsoja vse vrste rasizma, od nacizma do sovraštva proti temnopoltim), sprehodila čez cel trg. Vsakič, ko je iz pripovednega in bolečega teksta kritic prešla na jezno ugotovitve glede rasizma, ki jih je zajela v refrenu, je publika seveda skočila na noge in "razdivjano" ponavljala besede, ki jih je Skin vpila v mikrofona. Pot nazaj do odra je bila nekoliko lažja: Skin je enostavno legla na izjemnem val, ki so ga ustvarile roke poslušalcev, in se prepustila toku, ki jo je privedel na štartno točko.

Vsebinska
Tema rasizma je pri Skunk Anansie vedno močno prisotna. To pa je samo ena od številnih problematik, ki jih skupina načinja v svojem repertoarju. Skin je namreč močno družbeno angažirana pevka. Zato je skupina dobila tudi (nekoliko vulgarno) vzdevek, ki označuje bend z ženskim vodilnim vokalom in z angažiranimi družbenimi (posebej feminističnimi) temami: clit rock. Skin seveda k temu dodaja močno črnsko noto, vse skupaj pa ovije v trdi rock, ki občasno že skoraj meji na metal in ima v sebi tudi prvine punka. To je bila tudi rdeča nit čedadskega koncerta. Publika, ki jo navadno sestavljajo

Dogovorjeno? A se boste tako obnašali? Po odgovoru, ki je bil jasno izrazito velik: "DA!", je še dodala: "Vi Italijani vedno radi obljublimate in zagotavljate, da se znate primerno vesti, a se tega potem nikoli ne držite". No, Skin je stopila med publiko, naročila poslušalcem, naj počepnejo, si ustvarila "varni koridor" pred sabo in se na melodiji enega od prepoznavnejših hitov skupine, "Lit-

poznalci opusa tega benda, na koncertu ni deležna samo izvrstne injekcije adrenalina, ampak se vsakič ponovno sooči s filozofijo razmišljujoče pevke. Bend je svoj komercialni višek doživel že pred 15 leti in danes ni več magnet za oceanske množice. S svojim nezamenljivim slogom pa še vedno poustvarjajo divji rock in izvrstne spektakle.

Andrej Černič

Kratke

Znamenito baročno palačo v Caserti bodo obnovili

Italijanske oblasti so obljubile več kot deset milijonov evrov za obnovo kraljeve palače v Caserti, enega najvidnejših arhitekturnih spomenikov v državi, ki je v zelo slabem stanju. Palača v Caserti je

bila v 18. stoletju največja stavba v Italiji in ena največjih, kar jih je bilo zgrajenih v Evropi.

Arhitekturna mojstrovina iz 18. stoletja je v središču pozornosti javnosti kot še en primer, kako Italija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ne zmore poskrbeti za svojo arhitekturno dediščino, od junija. Takrat so se mediji razpisali o tem, kako so njeni zidovi popisani z grafiti in kako v okolici mrgoli preprodajalcev drog. Italijanski minister za kulturo Massimo Bray je obljubil milijon dolarjev za nujna popravila in še 9,3 milijona za nadaljnjo obnovo. Palačo je dal po vzoru francoskega dvorca Versailles zgraditi neapeljski kralj Karel VII. Začeli so jo graditi po načrtih arhitekta Luigijs Vanvitellija, po njegovi smrti leta 1773 pa je delo nadaljeval njegov sin Carlo ter še nekateri drugi arhitekti. Palača, ki se ponaša z okrog 1200 sobami, je na Unescov seznam vpisana od leta 1997. Bila je tudi prizorišče snemanja nekaterih filmov, med drugim je v njej George Lucas snemal Vojno zvezd.

Škrbina pri Komnu / Razstava del Vesne Benedetič in plesni tečaj

V petek, 2. avgusta 2013, ob 20. uri, bo v Škrbini pri Komnu odprte razstave 'senegalskih' akvarelov slikarke Vesne Benedetič. Razstavo, Teranga na Krasu 2013 - v senegalskem jeziku žwloof, pomeni gostoljubnost -, pripravljata umetnica v sodelovanju z Vaško skupnostjo Škrbina in Pepo s Krasa (Zavod za trajnostni razvoj Krasa); dela in umetnico bo predstavil pesnik in časnikar Jurij Paljak. Predstavitve senegalskih umetnikov bo v soboto, 3., in nedeljo, 4. avgusta 2013; oder afriškega plesa z mentorstvom senegalskega plesalca in koreografa Souleymane (Jules) Ndoeye in njegove skupine.

Vpisi in info: terangakras@gmail.com, +386 056 209901, +386 (0)30 352262, terangakras.blogspot.com, Vesna Benedetič, http://benedetic.blogspot.com, https://www.facebook.com/vesna.benedetic, //www.pepaskrasa.si/

Sobotni in nedeljski program: sobota, 3. avgusta 2013: od 9.00 do 9.30 prihod udeležencev in vpisi, od 9.30 tečaj, senegalsko kosilo, od 15.00 tečaj, senegalska večerja, druženje in namestitev; v nedeljo, 4. avgusta 2013: ob 9.00 zajtrk, od 10.00 tečaj, senegalsko kosilo, od 15.00 tečaj, senegalska večerja, sklep. Urniki so okvirni, možne so spremembe z dogovorom med voditeljem in udeleženci. Celotna prireditev bo v šoli in na šolskem vrtu v Škrbini, ne glede na vreme. Možnost prenočitve v vasi:

- v sobi, v prelepih prenovljenih kraških hišah 'Pepini apartmaji' https://www.facebook.com/PepiniApartmaji?ref=ts

- v spalnici, v skupnih sobah z souporabo wc-ja in tuša senegalska kuhinja, možnost prilagoditve za vegetarijance. Dogodek je namenjen začetnikom, tistim, ki se prvič srečujejo z afriškim plesom (1. stopnja), in tistim, ki afriški ples že poznajo (2. stopnja).

Dodatni popust v višini 10% za vse udeležence, ki že poznajo afriški ples in so včlanjeni v društva, ki promovirajo afriški ples ali afriško kulturo nasploh.

Razstava o 1. svetovni vojni v Trnovci

Društvo Hermada, ki deluje v sklopu Umetniškega in kulturnega centra Skerk v Trnovci, vabi v petek, 9. avgusta, ob 20.30, na odprte razstave z naslovom **Prva svetovna vojna pri nas. Zamolčani**. Postavitve ponuja na ogled preko 250 originalnih fotografij in razglednic, povečanih v formatu A4, uniforme, dokumente, topografske karte in druge takratne vojaške in civilne predmete. Razstava bo na ogled od 9. avgusta do 15. septembra: ob sobotah, nedeljah in praznikih od 10.30 do 13.00 in od 17.00 do 21.00, ob petkih pa od 17.00 do 21.00; od 21. septembra do 27. oktobra bo razstava odprta ob sobotah in nedeljah od 10.30 do 18.00. Osrednjemu razstavnemu dogodku so prireditelji dodali še niz predavanj o 1. svetovni vojni in predstavitev knjige, ki nosi naslov po razstavi.

Nove knjige

Supervodnik za dekleta

To je odličan, sodoben priročnik s številnimi zamislami in dejavnostmi za odraščajoča dekleta. Supervodnik britanske avtorice Deborah Chancellor z ilustracijami Jessice Secheret je v prevodu Nataše Müller izšel pri založbi Mladinska knjiga in prinaša kopico zamisli in dejavnosti, ki bodo popestrile življenje deklicam. V njem so nasveti, kako pripraviti zabavo v pižamah, oblikovati zapeljivost prijateljstva, prenoviti sobo in izdelati spominski album. Napisanega pa je tudi veliko zanimivega o petju, plesu, igranju in drugih vrstah umetnosti. Na koncu je tudi poglavje o zdravem življenju, ki prinaša podatke o športih in igrah, o zunanji in notranji lepoti ter dobrem počutju.

Antologija pesnika Ivana Minattija

Pri Mladinski knjigi je izšla antologija pesnika Ivana Minattija, naslovljena po njegovi tretji pesniški zbirki Nekoga moraš imeti rad, ki je izšla pred 50 leti. Kot je dejala urednica Mladinske knjige Nela Malečkar, je antologija zelo intimna, saj jo slabo leto po pesnikovi smrti spremljajo besede slovesa njegove žene, pesnice Lojzke Špacapan. Poleg tega pesnim po izboru Špacapanove družbo delajo grafike Bojana Klančarja, ki so bile Minattiju zelo ljube. Minatti je v svojem življenju izdal tri pesniške zbirke - S poti (1947), Ko bo pomlad prišla (1955) in Nekoga moraš imeti rad (1963).

"Tisto, kar je ostalo, tisto, kar je napisal prej, bo ostalo tudi naprej, saj se je vraslo v ljudi in je tematsko povezano s tistimi, ki ni od včeraj, ampak tudi od danes in bo najbrž tudi za jutri", je povedala Lojzka Špacapan in še dodala, da je zbrala tiste pesmi, ki največ pomenijo tudi mladim. "To je predvsem krhka ljubezenska poezija, izbrala sem tudi njegov večni motiv barja, saj je živel z barjem, ter njegove pesmi poslavljanja", je pojasnila. Dodala je, da se je Minatti poslavljaval dolga leta, njegova poezija z motivom slovesa pa ima po njenih besedah največjo vsebino. "Njegova prava delovna miza je bil širok, odprt prostor v naravi", je še dejala in dodala, da je v naravi iskal stik s samim seboj. Minatti je bil samotar, vendar pa je bila njegova samota po besedah Špacapanove polna, saj mu je "dala svojo poezijo".

Ivan Minatti se je rodil 22. marca 1924 v Slovenskih Konjicah. Kot predstavnik intimistične, rahločutne, nežne poezije je s pesmijo razkrival stiske sodobnega človeka, njegovo resignacijo in melanholijo. Med drugim je pesnik, ki je umrl 9. junija lani, prejel Prešernovo in Sovretovo nagrado.

Poleg njegovih treh pesniških zbirk med njegova bolj poznana dela spadajo še izbori pesmi Bolečina nedoživetega (1964, 1994), Ko bom tih in dober (1973), Pesmi (1980) in Prisluškujem tišini v sebi (1984).

Pri Cankarjevi založbi so izdali roman Sanje o nečem Piera Pasolinija

Sanje o nečem je zgodnje Pasolinijevo literarno delo, ki pripoveduje zgodbo o furlanskem podeželju. Delo je bilo napisano večinoma leta 1948 in objavljeno 14 let pozneje kot Sanje o nečem. Avtorjevi trije mladi junaki stopajo v življenje na zgodovinski točki, ko se tradicionalno kmetstvo sesipa. Protesti furlanskih dninarjev, zasedba vil bogatih zemljiških posestnikov, praske s policijo so znamenje in tudi upanje novega časa. Vsakdanje vožnje s kolesi od kraja do kraja, cerkvena prošenja ali pojedine s polento, nacejanja z vinom v toplem hlevu in vdori v skrbno varovane deklisne prostore jim rišejo okvir in vzpostavljajo značilno pasolinijevo protislovje.

Pier Paolo Pasolini (1922-1975) je kot angažiran režiser, romanopisec, pesnik, prevajalec, dramatik in esejist odpiral bistvena vprašanja Italije po drugi svetovni vojni. Vsestranski ustvarjalec obenem velja za eno tistih osebnosti, ki so v povojnem obdobju najizraziteje razburkale družbeno in kulturno življenje v Italiji. Zaradi svoje kontroverzne biografije in jasno deklarirane homoseksualnosti je neprestano zbujal ogorčenje v italijanski in ne samo italijanski javnosti.

Pri Cankarjevi založbi je izšla knjiga Vasje Klavore Kraljeva gora

Kraljeva gora je zgodovinsko-domišljinski roman, ki ga goriški avtor postavi v čas Langobardov.

Roman Vasje Klavore Kraljeva gora prinaša preplet zgodovinskih dejstev in pripovedne fantazije, ki temelji na delu Zgodovina Langobardov Pavla Diakona. Leta 568 so se Langobardi, ki so tisti čas živeli v Panoniji, odločili za množično selitev proti jugozahodu. Klavora je pred pričujočim romanom že pisal zgodovinska dela, med drugim je avtor dela Plavi križ o soški fronti. Knjiga Kraljeva gora je po besedah urednika Zdravka Duše na zgodbeni ravni polna

presenetljivih obratov, zapletov in maščevanj, tako da obljublja zanimivo branje tudi po tej plati.

Vasja Klavora (1936) po izobrazbi zdravnik je po končani karieri kirurga postal poslanec v Državnem zboru Republike Slovenije, več kot dve desetletji pa se posveča tudi pisanju. Plavemu križu (1992) so sledile monografije Koraki skozi megljo (1994), Škabrijel (1997), Predel 1809 (2003) in Doberdob (2007).

Roman Brez zime - Vilma Purič
Življenje, ujeto v krhkost
metuljevih kril

Zadnji roman Vilme Purič vabi k branju z zanimivim naslovom Brez zime, oprtim na glasovno igro, in temno platnico, na kateri izstopa polzastri ženski obraz z živo pobarvanimi ustnicami. Knjiga je izšla konec lanskega leta pri založbi Mladika in je doživela več predstavitev tako na Tržaškem kot v Ljubljani. Spremno besedo Beli metulj v zimi je napisala Loredana Umek, za grafično oblikovanje in platnico je poskrbel Danilo Pahor.

Glavna junakinja Lana živi svoje življenjsko poletje od zaljubljenosti, preko materinstva in družinskega življenja, vse do vrhunca zgodbe, ki obenem pomeni njen sklep. Njeno okolje izrisujejo drobci človeškega mozaika - od tistih, ki se vozijo v službo in obtičijo v prometnem zamašku, pa tudi tistih, ki si po delu privoščijo zaslužno potovanje, in tistih, ki se udeležujejo skupnih gorniških podvigov ali izletov, pa še tistih, ki se družijo s prijatelji, s kolegi pijejo jutranjo kavico, skupaj praznujejo silvestrovo, rojstni dan. Lana se sicer giblje v tržaškem miljeju in v zaledju kraške vasi, a njeno ime govori o tem, da bi to bila lahko tudi zgodba ženske, ki živi v Ljubljani, v kakem drugem evropskem mestu ali celo v kakem ameriškem vele mestu.

Takoj na prvih straneh se Trst kaže v svoji posebni luči... to mesto vrši žuželkasto, čeprav v njem skoraj ni več žuželk, letelih pa sploh ne. V neznanu so odfrile komarji, poniknile so pikapolonice, izumrle so čebele, še metulji so odjadrali drugam. Izgnali so jih strupeni plini, pomorili diditiji, pogoltnili golobi. Zato nihče ne maha za muhami. Zato lahko

vsakogar vzame spanec, v katerega zaide izsanjan monolog posušenega srca. Avtorica v slogu paratakse niza povedi, vzporeja paralelizme, uporablja personifikacije, tke nove, stilno zaznamovane izraze, prepusti se jezikovni ustvarjalnosti in toku zgodbe, ki včasih miruje, zastane, potem pa se spet požene v zapletenost zunanega in notranjega dogajanja. V pripovedi se poleg osrednje junakinje Lane gibljejo prijateljice in kolegice, predvsem Vivjana, praktična in ljubeča mati Mara, ki zlasti v ključnih trenutkih prevzame skrb za Lanino hčerko Mijo, pomemben je tudi lik zdravnice. Zanimiva je podoba Laninega moža Dimitrija, ki pa kljub vsemu ne utegne globinsko dojeti razsežnosti Laninega psihičnega nelagodja in malodušja. Roman je nadvse aktualen, saj se loteva sodobnih problemov, kot npr. splošna prezaposlenost, občutje odtujenosti, hitri tempo življenja, kar navsezadnje tudi Lano izčrpa, da se čuti nekako neprimerna, nedorasla, osamljena v svojem obsesivnem drsenju in praznino.

In četudi je zgodba postavljena v naš ožji prostor, je njena problematika izrazito vseslovenska, da ne rečem občedlovska. V Lani, ki bi bila lahko srečna, ima namreč ljubečega moža, pridno hčerko, skrbno mater, dobro službo, vključena je v krog znancev in prijateljev, se razvija občutek neustreznosti, skromne vraščeni v družinsko in delovno okolje, nekakšna odtujenost.

Lana je utelešenje sodobnega maldu vivre. Njena bolečina ni samo psihična, temveč tudi fizična. Pisateljica je že na začetku uvedla podobo metulja, ki nekako predstavlja Lanino življenjsko bolečino. Junakinja čuti, kako se zabublja, a obenem ji telo otrpeva, rasejo ji krila, želi si poleta in navsezadnje v tem bolnem čutenju tudi obleži. V tem smislu vsebuje pripoved tudi kafkovske nastavke. Živalski svet oživlja, simbolizira ali pa enostavno dopolnjuje človeškega.

Podobe živali preraščajo v simbol človeške ogroženosti. Pogosto se pojavljajo ptice, ribe, kača, gams, in ne nazadnje medved, ki ne bo

preživel zime. Že na začetku, ko se Lana in Dimitrij omamljata v ljubezenski noči v miramarskem parku, beremo: V zraku je dišalo po živalih, kot bi jih bilo tu v bližini na tisoče, na tisoče. Tedaj se v grozdih v paviljonu izrišejo frfotajoče podobe metuljev in že tedaj se Lani zazdi, pravzaprav ne samo zazdi, da jo nekaj začinja obsedati... Naenkrat je v telesu zaslišala rahlo prhutanje in postalo ji je jasno, da je v njej še nekdo. In nato v njenih sanjah zaprhu-ta metuljeva ženska, ki iz-gine.

Pripovedni slog se iz lirizma mestoma preveša v grotesko, na trenutke se iz njega izvija tesnobnost krika. Iz filigransko preciznih detajlov, posrečenih opisov živopisanega cvetja in barv, opisov oblek, zlasti pa vonjev, začimb in vsakovrstnih duhov diha pisateljčin smisel za lepoto.

In vendar Lana zase in za medosebne odnose čuti, da gre za nekakšno blešččo prazno škatlo, za lepo fasado, ki zakriva praznino. Tudi v tem se zrcali dvojnost estetike lepega, prijetnega, blešččega. Roman Brez zime je sodobna pripoved o ženski, ki kljub vsemu ne utegne polno doživeti niti osmisliti lepote, ki jih ji ponuja življenjska zrelost, zrelost poletja. Sklepna scena s podobno none in vnukinje v letu belih snežnih metuljev deluje rahločutno, blažljivo. Življenje se nadaljuje, drobceni rumeno rdečkasti metulj, ki je obstal na zadnji platnici, pa s črno-belimi odtenki predstavlja neizogibno dvojnost svetlobe in teme v človeški bitnosti.

Majda Artač

Benečija / Jubilejna 20. Postaja Topolovo

Žeja po umetnosti je močnejša
od finančne krize

Kdor je letos hotel s svojo prisotnostjo počastiti enega izmed najbolj prisrčnih kulturnih festivalov v deželi FJK, Postaja Topolovo, se je lahko prepričal, kaj pomeni finančna kriza in posledično klestenje prispevkov javnih ustanov za kulturne dejavnosti in prireditve. Gre za pravo škodo, saj je ta festival letos slavil dvajseto obletnico nepretrganega delovanja. Pred nekaj meseci je celo kazalo, da tokratnega festivala spričo okoliščin sploh ne bo in da se bo v letošnjem poletnem obdobju mala vasica spet predala samotni usodi, kamor jo je izseljeniški tok njenih sinov že tlačil dejansko skozi vse 20. stoletje. Na srečo pa se prireditelji Postaje, Donatella Ruttar in Moreno Miorelli, nista vdala: letošnjo izvedbo sta skrajšala na deset dni (začela se je 12. in končala 21. julija), še prej pa sta sprožila spletno nabirko SOS Topolovo. Ko so nekateri povabljeni umetniki izvedeli, da se letošnji Postaji slabo piše, so jo sami podprli na različne načine, ali denarno ali tako, da so ji poklonili svoja dela; marsikateri umetnik pa je v biser Nadiških dolin tokrat prispel na lastne stroške. Obiskovalci kulturne manifestacije pa niso imeli v pogleda v vsekakor bogat program, saj kataloga ni bilo mogoče tiskati. Potrebno je bilo zato biti tam,

pozabiti na hudo finančno obdobje in se zatopiti v manifestacijo, ki ni in nikoli ne bo preprosta umetniški festival. Kot je poudarila Donatella Ruttar ob odprtju Postaje občinstvu in predstavnikom javnih oblasti, med katerimi je bilo zaslediti novega deželnega kulturnega odbornika Giannija Torrentija, načelnika tolminske upravne enote Zdravka Likarja, videmskega župana in hkratnega rektorja 'Topolovske univerze' Furia Honsella, je ta dogodek trenutek dejanskega umetniškega projektiranja v živo: ni prostor, kjer bi umetnik predstavil svoja dela, je pač trenutek, v katerem umetnik snuje svoje umetnine. Postaja je preprosto "način dela, konkretno v dimenzijah sodobnosti, a z zavdanjem preteklosti prostora, ki ima koreline in odpira kompleksne teme", je dejala Ruttarjeva.

Vanje so na svoj način zrl štivilni umetniki, ki so z besednega, glasbenega in filmskega, skratka različnega zornega kota poskušali izraziti del sebe. Naj omenimo

le prisotnost pronicljivega italijanskega dokumentarista in sodelavca znamenite oddaje Le iene, Pifa, ki je občinstvu predstavil film, v katerem je na duhovit način obravnaval sebe in mafijo. Že vrsto let se v Topolovem vrsti načrt Koderjana. Gre za vaško

hišo, poimenovano po tamkajšnjem hudourniku, v kateri besedni umetniki v zimskih mesecih preživijo ustvarjalno obdobje. Umetniški sad svojega samotnega bivanja strnejo v besedilo, ki ga nato predstavijo v ča-

su Postaje. Seznam besednih ustvarjalcev je letos dopolnil pisatelj Marko Sosič, ki je občinstvu Postaje predstavil knjigo Onkraj dreves/Al di la' degli alberi. Letos je bil prisoten tudi pesnik Marko Kravos, kateremu so prireditelji ob njegovi 70-letnici posvetili pesniški večer, ki sta ga poleg njega oblikovala še Tinkara Kovač in Roberto Dedenaro. Pesniška pričevanja so obenem podali tudi Monika Lazar, Laura Di Corcia, David Bandelj in Maurizio Mattiuzza. Tudi tokrat je v vasico pod Kolovrat prinesel glasbeni

prihod starosta topolovške Postaje, harmonikar Aleksander Ipavec, ki je nastopil s skupino Accordion Orchestra 4-8-8-16. Gost letošnje Postaje je bil tudi norveški skladatelj Espen Sommer Eide. Občinstvo je lahko prisostvovalo tudi grozljivki z naslovom Oltre il guado, ki jo je režiser Lorenzo Bianchini med drugim posnel tudi v Topolovem. V Beneško vasico se je letos spet vrnila novogoriška režiserka Anja Medved, ki je predstavila svoj spletni projekt Zaupno o skupnem. Načrt, s katerim je postavila portrete znanih filozofov in znanstvenikov, je izpeljala z novinarko Patricijo Maličev.

*Dolgoletnemu predsedniku stranke,
večkratnemu pokrajinskemu tajniku,
bivšemu odborniku tržaške občine*

dr. RAFKU DOLHARJU

iskreno čestita ob visokem življenjskem jubileju

STRANKA SLOVENSKA SKUPNOST

Kratke

Veliko slavje na Padričah

Tudi mi, 'starejši občani' imamo svojega zavetnika, in sicer dva: sv. Ano in sv. Hieronima, ki praznujeta 26. julija. Za nas, ki živimo v Domu leralla na Padričah, je to velik praznik. V petek, 26. julija, so dopoldne vrt okrasili s trikotnimi barvastimi zastavicami in s platnenimi strehami napravili senco tam, do koder je segala senca borov.

Ob 16.45 se je začela slovesna maša. Daroval jo je prejšnji tržaški škof msgr. Evgen Ravignani v lepem spremstvu. Župnijo je zastopal bazovski in obenem naš župnik g. Žarko Škerlj, ki je prinesel med nas tudi slovensko besedo. Obred je opravljalo precejšnje število duhovnikov. Zdi se mi, da je bil med njimi letošnji novomašnik g. Klemen Zalar. Pravi užitek je bilo poslušati mešani pevski zbor Gruppo incontro pod vodstvom Rite Susovsky.

Tako gospod škof kot novi predsednik Doma inž. Franco Lanzilotto sta nas opogumljala s primernimi besedami. Po sveti maši se je razvilo "laično" praznovanje. Profesorici sta prodajali v njenem razredu risanja ročno obarvane predmete v korist misijona v Afriki. Drugi so prodajali srečke; izkupiček je namenjen manifestaciji Barkolana starejših. Vmes so vsem postregli 'z večerjo na pladnju'. Zares lepo slavje ob lepih melodijah iz zvočnika. / Nada Martelanc

Maša v spomin na Edija Kanziana

V petek, 2. avgusta, ob 19. uri, bodo v škedenjski cerkvi domači župnik Dušan Jakomin, Pierluigi Di Piazza in don Mario Vatta darovali sveto mašo v spomin na nedavno preminulega Edoarda Kanziana, ki je bil po rodu prav iz delavske vasice ob železarni. Po obredu se bodo znanega kulturnega aktivista, pesnika, časnikarja, poznavalca glasbe in obmejne krajevne zgodovine spomnili prijatelji glasbeniki in literati s svojim umetniškim pričevanjem. Vabljeni vsi, ki jim je blizu poseben Edijev čut za dialog, družbena vprašanja in solidarnost.

Cerkveni pevci tokrat v Lendavo Letošnji seminar ZCPZ je 42. po vrsti

Seminarji Zveze cerkvenih pevskih zborov imajo dolgo tradicijo. Prvi je bil namreč leta 1970 v Tinjah na Koroškem, letošnji, ki bo od 4. do 10. avgusta v hotelu Lipa v Lendavi, pa je 42. po vrsti. "Seminar je namenjen cerkvenim pevcem, zborovodjem in organistom. Enotedenska srečanja so nastala sicer z namenom, da bi nudila priložnost zborovodjem posredno in neposredno izobraževanje v stiku z bolj izkušenimi kolegi. V zadnjih letih pa se je ustalila praksa, po kateri se zborovodje ob koncu jutranjih vaj oglašajo s svojimi vprašanji pri mentorju, ki vodi tečaj", nam je povedal predsednik Zveze cerkvenih pevskih zborov Marko Tavčar. "Opogumijo se in kaj vprašajo predvsem mlajši zborovodje, ki navadno vodijo otroške ali mladinske zборе. Starejši navadno nekoliko bolj previdno sprejemajo napotke vodje tečaja, vendar izkušnja kaže, da so pozorni zlasti na nekatere praktične napotke. Zanje je navadno zelo dragoceno, da slišijo kak nov pristop glede upevalnih vaj ali dihanja s prepono, načina kako popraviti določene intonacijske težave pri zahtevnejših intervalih ipd. Cerkveni pevci, ki se udeležujejo seminarja, so navadno veterani, tako ne gre za mlade, 'prožne' učence, ki bi bili z glasbenega ali pevškega vidika toliko podkovani, da bi npr. znali brati zborovsko partituro. Dejansko pevci na seminarju temeljito vadijo pevsko tehniko, predvsem upevanje, dihanje in oblikovanje tona. Priporočil in nasvetov, ki jih poklanjajo mentorji, je ničkoliko in gotovo so te izkušnje dragocene,

velika večina jih tudi posreduje svojim matičnim zborom, kar je konec koncev glavni cilj seminarja".

Kakšno pa je usvajanje snovi na orgelskem tečaju?

Orgelski tečaj je po svoji naravi drugačen. Zadnja leta se tega tečaja udeležujejo mlajši ljudje, ki imajo določeno glasbeno znanje in izkušnje. Nekateri obiskujejo tudi orgelski tečaj, ki ga Zveza prireja med letom na Opčinah, drugi pa prihajajo le poleti. Ob koncu enotedenskih intenzivnih vaj pa pripravijo končni nastop s skladbami, ki so jih vadili. Neizkušeni tečajniki se v tem kratkem času naučijo osnovnih orgelskih veščin in se na koncu seminarske izkušnje lahko že preizkusijo v izvajanju enostavnejše skladbe. Tudi letošnji seminar v Lendavi bo vodil stolni organist iz Ljubljane Gregor Klančič, sicer doma iz Mirna, ki je že vrsto let poletni mentor našim organistom. Na splošno pa se ZCPZ lahko pohvali, da je v več kot desetih letih uvedla v orgelsko dejavnost kar nekaj mladih. Nekateri župnije, kot na primer Sv. Ana, Boljunec, Boršt, Opčine in še katera, imajo mlade organiste in zborovodje.

Kako pa se pridobljeno znanje bodisi pevcev bodisi organistov odraža nato med letom v posameznih zborih in župnijah?

Kot rečeno, pevci naših cerkvenih zborov so v glavnem starejši ljudje, med udeleženci seminarja pa so mnogi, ki sodelujejo tudi pri Združenem zboru naše zveze. Zato je za nas pomembno, da na poletnem seminarju pevci vadijo in se naučijo program, ki ga nato Združeni zbor pod

vodstvom Edija Raceta izvaja med letom. Zato bomo pod mentorstvom znanega zborovskega izvedenca Tomaža Tozona iz Ljubljane udeleženci seminarja ZCPZ vadili sakralni program. Naučili se bomo eno izmed Troštovih maš in še nekaj uporabnih liturgičnih pesmi. To bo hkrati program končne nastopa letošnjega seminarja.

Naš domači pevovodja Mirko Ferlan pa bo z zborom vadil skladbe, ki bodo sestavljale repertoar prihodnjega Božičnega koncerta januarja 2014, ko bomo na ta način tudi uradno sklenili praznovanje ob naši 50-letnici. Program januarskega koncerta bodo zato sestavljale skladbe, ki so jih razni primorski skladatelji napisali ravno za božične koncerte ZCPZ. Med drugim bomo vadili kantato Božični sijaj, ki jo je Ubaldo Frabec napisal na besedilo Vinka Beličiča, poleg tega pa se bomo poglobili še v skladbe Staneta Maliča, Zorka Hareja, Aleksandra Vodopivca in Pavleta Merkuja.

Že nekaj let se tudi trudimo, da med seminarjem vadi tudi otroški oz. mladinski zbor, ki ga sestavimo s prisotnimi otroki in najstniki. Posebnost letošnjega seminarja bo v tem, da bo delček svojega pevškega dela namenila skupnemu božičnemu projektu tudi openska Mlajša dekliska pevka skupina Vesela pomlad, ki jo vodi Andreja Štucin in ki bo sočasno imela tudi svoje intenzivne poletne vaje.

Dejali ste, da so člani cerkvenih pevskih sestavov starejši ljudje. Zakaj je pomnjanje mladih sil že vrsto let tako očitno?

Problem upadanja mladine ni očitno le pri cerkvenih zborih. Z vprašanjem generacijske prenove se soočajo tudi posvetni zbori. Dejstvo je, da je sodobna družba za mladega človeka polna zelo različnih zanimivih izzivov, od športa

Kontovelski Jus in ŠD Kontovel v sodelovanju z občino Trst

Niz praznovanj ob 600-letnici vasi

Šeststoletnica ustanovitve je obletnica, ki zasluži posebno slovesno počastitev, zato so gospodarsko društvo, Jus in ŠD Kontovel priredili v sodelovanju z občino Trst tridnevno praznovanje z razvejenim programom, da bi z največjim poudarkom obeležili rojstni dan slikovite vasi z edinstvenim razgledom na Tržaški zaliv. Kdor se je udeležil prireditve, ki jih je Evgen Ban povezoval dvojezično in v živahnem "televizijskem" slogu, je odkril marsikaj o zgodovini tega kraja, o osebnostih, navadah, narečju.

Z nedeljskim nastopom članov društva Compagnia de Tergeste v srednjeveških kostumih je zaživel prikaz domnevnega poteka dogovora občinske delegacije in poveljnika grada Mokolan 30. julija leta 1413 za odkup zemljišč okrog cerkvice svetega Hieronima z željo, da bi se Slovani naselili na ozemlju tržaške občine (tudi z obljubo, da jim ne bo treba plačevati davkov). Na Kontovelu so upravičeno ponosni, da se je dokument o ustanovitvi ohranil, kar je prava redkost, a so želeli dokazati, da si prizadevajo tudi za relativno novejšo dediščino, na primer s postavit-

vijo kamnitih plošč z ledinskimi imeni, ki so sad raziskave med starejšimi vaščani, in dela domačega kiparja Robina Soaveja. Ob obletnici vasi je izšla tudi knjiga o dramatik Alojzu Cijaku, ki odpira dodatna ob-

Jaka Štoka, založila pa Mladika, je doživela predstavitev pred Cijakovo rojstno hišo, kjer je ženski zbor Prosek-Kontovel pod vodstvom Marka Štokerja do dal prijetno domačo noto ne samo s programom skladb v

Foto Kroma

zorca ne samo na področju vaškega prosvetnega delovanja, ampak tudi dragocenega poznavanja in uporabe krajevne govorice. V kontovelskem narečju so nastale enodejanke, ki sta jih urednika publikacije, Matjaž Rustja in Ksenija Majovski, združila z biografskimi podatki in anekdotami o krajevnem ustvarjalcu. Knjiga, ki jo je izdalo zgodovinsko društvo

narečju, ampak tudi z branjem spisov in poezij o Kontovelu, ki so jih podale same pevke. O vasi so brez besed spregovorile tudi slike in druge umetnine na razstavi društva Kons, pri kateri so sodelovali Deziderij Švara, Klavdija Marušič, Dunja Jogan, Matjaž Hmeljak, Andrea Verdellago, domačina Martin in Aleksander Starc ter učenci Sklada Mitja Čuk.

Utrinek s seminarja ZCPZ iz leta 2011

do računalniškega sveta in drugačnih spodbud, ki ga kmalu po preseganju najstniških let oddaljijo od zborovskega petja. In vendar je tudi v našem zamejstvu nekaj izredno kakovostnih dekliskih zborov oz. mešanih zborov, v katerih je veliko mladih. To pomeni, da je mogoče pod nekaterimi pogoji privabiti mlade k sodelovanju tudi k zborovski kulturi. Recept za uspeh pa je gotovo večplasten. Glede mlajših pevcev v cerkvenih zborih ali mladinskega petja v cerkvah pa bi bilo potrebno se zamisliti o pastoralnem in versko-kulturnem utripu posameznih župnij. Kjer je pastoralno delo z mladimi učinkovito, kjer se mladi udeležujejo cerkvenih in župnijskih dogodkov, je prisotnost mlajših sil pri domačih cerkvenih zborih oz. v mladinskih skupinah, ki tudi pojejo med liturgijami, večja, kjer tega ni, skorajda ne vidiš več mladih v cerkvi. Mogoče bi bilo prav povabiti domačega duhovnika ali vsaj organista, da bi se mlajši vključili v cerkveni zbor ali mladinsko pevsko skupino, koristen način, kako ohraniti živ stik z mladimi, tudi potem ko so prejeli zakrament sv. birmе. Starši pri določenih letih lahko kaj malega naredimo le

z zgledom, a še to ni vedno uspešno.

Dejstvo je, da je redno zborovsko delovanje pri prazničnem in nedeljskem bogoslužju lahko velika odgovornost in obveznost. Veliko težav se na primer rešuje, če lahko kaka župnija računa na dva ali več organistov, ki si porazdelijo delo in si vzajemno pomagajo. Kot uspešen recept se je pokazala prisotnost različnih generacij v zboru, ker je tako ob najhujšem mrazu kot tudi med poletnimi dopusti vendar mogoče računati na določeno število pevcev na koru. Ne smemo pa prezreti možnosti ljudskega petja, prav obratno. S pastoralnega in tudi pevškega vidika bi kazalo ta način sodelovanja vseh prisotnih v cerkvi spodbujati in tudi primerno voditi. Odločilna je duhovnikova spodbuda.

Kako se je ustroj seminarja v letih spremenil?

Največje novosti so se dotaknile programskega vidika. Svoječas je seminar npr. ponujal nekoliko širši spekter dejavnosti. Naj spomnimo le na tečaje zgodovine zborovsko-cerkvene glasbe in njene literature prof. Zorka Hareja ali na predavanja s področja liturgike, kar je zanimivo še zlasti za organiste in zborovodje, da znajo primer-

600. rojstni dan zahteva trajno znamenje, kot so že omenjene, kamnite plošče, a tudi medalja, ki jo je Aleksander Starc skoval s podobo kraškega roba, ki se prevesi v morje. Jubilejne znamke in razglednice pa je grafično obdelal Roberto Ferluga. Vaščani niso pozabili na noben vidik kontovelske tradicije, saj je tudi kulinarika našla svoj prostor, ko so v starem mestnem jedru ocvrli 600 fancljev "z dušo", medtem ko so obrtniki na ulicah oživili spomin na ročno spretnost iz starih (in novejših) časov.

Tudi glasba je večkrat lepšala prireditve z nepogrešljivo, praznično noto Godbenega društva Prosek, a tudi s koncertom zborov Vasilij Mirk in Jacobus Gallus ter s petjem pri nedeljski maši, ki jo je daroval msgr. Anton Bedenčič. Za bolj razvedrilne trenutke so poskrbeli člani Pupkin Kabaretta v izrazito "kraško in kontovelsko" obarvanim večerom kabaretne zabave, tako kot člani skupin Kraški ovčarji in Gašperji. Dolgoletna tradicija amaterskega gledališča je bila ravno tako prisotna z nastopom amaterskega odra Jaka Štoka (ki v prihodnje obljublja tudi uprizoritev del Lojzeta Cijaka). Tudi pisatelj Boris Pahor je s svojo prisotnostjo prispeval k uspehu, ko je spregovoril o odnosu do vasi, kjer se poleg večstoletne zgodovine lahko očitno ponašajo tudi z zelo zdravim ozračjem, saj je med obiskovalci prireditve bila tudi 101-letna vaščanka.

PAL

IG

POGOVOR Pavel Zlobec

Znanost in vera se povsem ločujeta druga od druge, nikakor pa se ne izključujeta

Od Milj vodi cesta do marine sv. Roka, od koder se vzpenja pot, ki pelje do Čampor. Gre za ščepec istrske pokrajine, ki je po dokončni razmejitvi po drugi svetovni vojni pripadel Italiji. Dejansko pa bi kot pretežni del tržaškega ozemlja po naravni poti moral pripadati zaledju, česar pa člani razmejitvene komisije svojčas niso upoštevali.

Ovinkasti cesti vodi do tja, od koder se pogled proti desni prosto razprostira po celotnem Tržaškem zalivu, na levi pa se razteza po slovenski obali. "Sledite cesti, in ko privozite do prvega večjega križišča, obrnite levo. Naša hiša je le nekaj metrov stran", nas je po telefonu napotil dr. Pavel Zlobec, ki se je pred leti preselil z družino v okraj pod Čamporami, poimenovan po sv. Florijanu. Napotki so bili natančni in njegov dom smo kaj kmalu našli. Poleg intervjuvanca nas je v lepo urejenem vrtu sprejela njegova soproga Anamarija Volk Zlobec, upokojena učiteljica, ki je svojo ljubezen do pripovedništva strnila v tenkočutne pravljice za otroke. Njena dela objavlja Goriška Mohorjeva družba.

Pavel Zlobec je astronom, ki je skorajda celotno znanstveno kariero namenil proučevanju radioastronomije sonca. Raziskuje zlasti polarizacijo radijskih signalov s sonca pri različnih stopnjah Sončeve aktivnosti. Te raziskave prinašajo dragocene informacije o izvoru signalov in o plasteh, skozi katere gredo signali, preden dosežejo zemljo. Pavel Zlobec je član Mednarodne astronomske zveze (IAU), Evropskega združenja fizikov (EPS), Komiteja evropskih radioastronomov Sonca (CESRA) in Italijanskega astronomskega združenja (SAIt). Aktivno se je udeleževal kongresov in objavil je preko sto poljudnih (sodeluje s slovensko revijo Spika) in znanstvenih člankov, večino katerih je v mednarodnih revijah. V svoji karieri je na bazovskem observatoriju vestno opravljal svoje delo, ki je med drugim privedlo tudi do pomembnega odkritja: "Naš radioteleskop je zapisoval podatke, ki si sledijo vsako tisočinko sekunde: zasledili smo impulze, ki trajajo nekaj milisekund: ti impulzi prej niso bili znani".

Pojdimo po vrsti... Rodil sem se decembra 1939, se pravi eno leto pred začetkom druge svetovne vojne. Da bi se izognil bombardiranju mesta, so me starši poslali k noni v Krajno vas pri Dutovljah na Krasu, kjer sem dočkal konec spopadov. V Trstu smo živeli v mestnem središču, tako da sem osnovno šolo obiskoval na ul. sv. Frančiška, srednjo šolo pa pri Sv. Jakobu. Študij sem nadaljeval na klasičnem liceju, nato sem univerzitetno pot nadaljeval na

fakulteti za fiziko.

Dokaj nenavadna izbira za študenta, ki se je na višji šoli učil grščine in latinščine. Kdaj se je v vas porodilo zanimanje za znanost?

Zlasti v poletnih mesecih sem prebiral poljudnoznanstveno publicistiko. Kar naravnost sem vzljubil znanstveni svet, tako da

ti observatorija in katero je bilo vaše raziskovalno področje?

Hackova je postala ravnateljica observatorija (vodila ga je 23 let), ki je imel več raziskovalnih podskupin. Ona je gojila zvezdno spektroskopijo (to je stroka, ki po teleskopskem opazovanju zvezde in na podlagi njenega spektra proučuje elemente, ki jih zvezda vsebuje, njeno temperaturo in gravitacijo in smer premikanja), kateri sem pripadal, pa se je ukvarjala z radioastronomijo sonca. To raziskovalno pot smo v naši področni skupini svojčas začeli dejansko iz nič pod vodstvom Alberta Abramija: bil je v sorodstvu s prof. Lauro Abrami. Vaša raziskovalna pot vas je popeljala po svetu. Kje ste izvajali svojo dejavnost? Mesec dni sem preživel v Utrechtu na Nizozemskem, kjer je bilo proučevanje radioastronomije Sonca na visoki ravni. Srečo sem imel, da sem se izpopolnjeval na priznani politehnik ETH v Zürichu (okrog nje se je vrtilo kar nekaj nobelovcev), v Maudonu pri Parizu, v Moskvi, v Potsdamu v Nemčiji, na Finskem in Češkem. V New Mexicu sem sodeloval v ogromni radioteleskopski strukturi, poimenovani VLA. Ta opazovalni objekt se je prav tako ukvarjal s proučevanjem Sonca: ameriško raziskovalno središče je bilo namenjeno posredovanju radio slik sočnih dogajanj, bazovski observatorij pa je bil specializiran v analiziranju radiosignalov izredno zgoščenih frekvenc, ki so jih oddajala dogajanja na tem vesoljskem telesu.

sem po klasičnem liceju takoj izbral svojo pot. Univerzitetni študij sem končal leta 1965, nato sem se kmalu poročil.

Kakšno smer ste v sklopu fizikalnih študijev izbrali?

Ker me teoretični predmeti niso bogve kako zanimali, sem se raje odločil za študij elektronike: diplomu sem namenil tematiki hitrih ojačevalcev.

Kako pa ste se nato posvetili astronomski stroki?

Dekan fakultete je ob koncu moje univerzitetne poti vabil mlade, naj se vključijo v delo in naj podprejo prizadevanja mlade in perspektivne znanstvenice, ki je leta 1964 zmagala natečaj in postala profesorica na tržaški univerzi. To je bila Margherita Hack. Tedaj je bilo tržaško astronomsko središče v ul. Tiepolo dokaj 'podhranjena' ustanova, bodisi s kadrovskega bodisi z znanstvenega vidika. Proučevalni domet astronomskega observatorija je bil tako prikrajšan. Z Margherito Hack se je začela nova doba tržaške astronomije. Dalj časa je bil govor o posodobitvi astronomskega sektorja z izgradnjo novega objekta, ki bi ponujal boljše logistične razmere in sodobno optično orodje. Besede so se spremenile v dejstva ravno zaradi energičnega značaja prof. Hackove. Leta 1967 je tako končno zaživela opazovalna postaja zraven Bazovske gmajne. Postaja sta sestavljali dve manjši zgradbi, opremljeni s premično streho, v katerih so namestili dva manjša teleskopa. Observatorijskemu objektu so nato dodali tudi večjo kupolo. Hackova si je prizadevala za nakup astronomskega ogledala, ki bi dopolnjeval teleskopsko strukturo. Ker je znanstvenica v bazovskem objektu hotela spodbuhati zlasti radioastronomijo, ji je uspelo celo prepričati ameriško vojsko, naj poskrbi za nakup antene za radioteleskop: to napravo smo začeli uporabljati leta 1969.

Kako so se razvijale dejavnos-

ti observatorija in katero je bilo vaše raziskovalno področje?

Dejansko je bil bazovski observatorij – kljub svoji majhnosti – izredno specializiran, tako da je njegovo delovanje dopolnjevalo podatkovno bazo ostalih središč.

Nedvomno. Poudarjam sicer, da je bil pretok informacij na tem nivoju vedno korekten in odprt. Svoječas smo v Devinskem gradu dvakrat priredili Mednarodni srečanja astronomov: prvo, leta 1982, je bilo namenjeno še malo znanemu pojavu šumnih neviht, drugo, leta 1985, pa radijskemu sevanju Sonca ob nastanku in razvoju bliščev.

Ali je bazovsko astronomsko središče danes še tako pomembno?

Leta 2006 sem se upokojil, ljubezen do raziskovanja pa me še vedno sili k rednemu sodelovanju s tržaško znanstveno sredino. Dejansko pa je raziskovalno področje, s katerim sem se svojčas ukvarjal v Bazovici, ostalo brez naslednikov. Zaradi finančne krize observatorij ne zapolnjuje več mlajših sil. Dejansko stanje bazovskega objekta je zato žalostno. Kupola je neuporabna, vanjo pronicata voda; nad radioteleskop se je pred tremi leti znes-

la strela in denarja ni, da bi ga ponovno usposobili. Observatorij je v državni lasti, njegovo vzdrževanje je dokaj preprosto in tudi malo stane. S skromno, zelo skromno vsoto denarja bi bilo mogoče osnovno orodje popraviti. Margherita Hack je zadnja leta izražala željo, da bi observatorij lahko preuredili v smer didaktične namembnosti. Do tega pa žal ni prišlo.

Čemu se bazovski objekt danes posveča?

Bazovski observatorij se danes ukvarja s sodobnejšimi raziskovalnimi tematikami, ki se s proučevanjem črnih lukenj in kozmologije približujejo teoretičnim področjem. Za to pa ni potrebno imeti "na licu mesta" na razpolago orodja izpred nekaj let, saj znanstveniki imajo na voljo sodobne podatke, denimo, radioteleskopskih struktur v Čilu ali na Kanarskih otokih ali pa celo radioteleskopov, nameščenih na satelitih. Dodajam pa, da je zanimanja za Sonce danes na splošno bore malo. Mode se pač spreminjajo tudi na znanstvenem področju.

Ali je na ta raziskovalni premik v smer teoretičnega proučevanja vesolja vplival tudi razvoj tehnologije, npr. z izdelavo novih nadzemskih teleskopov, ali pa je vsestranski tehnološki napredek pogojeval usmeritev proučevanja vesolja?

Glede na svojo izkušnjo bi odgovoril, da velja oboje. Res pa je, da vsak nov tehnološki pripomoček odpira možnost še ne proučenih raziskovalnih področij.

Kakšno pa je stanje našeega Sonca?

Sonca vsakih enajst let izmenično zamenjuje svoj cikel delovanja: po obdobju t. i. maksimalne dejavnosti, ki ga zaznamuje veliko število peg in bliščev, se vrsti obdobje t. i. minimalne dejavnosti, ko omenjenih dejavnosti skorajda ni. Trenutno se nahajamo v obdobju maksimalne dejavnosti, ki pa je v primerjavi s preteklimi izredno šibka. Razlogi za ta ciklična nihanja niso še povsem dognani. Vemo sicer, da so na Soncu prisotna magnetna polja: ko se ta polja – preprosto povedano – zapletajo, se del te magnetne energije spremeni. Ker se energija ne izniči, ampak se lahko le spreminja, se ta moč spremeni v razne fenomene, ki so lahko vidni ali tudi ne. Astronomija je bila nekoč le optična znanost, v času pa se je razširila na področje proučevanja elektromagnetnih valov, od radio valov, ki so najdaljši, do infrardečih valov, X žarkov, gamma žarkov, ki so v primerjavi neizmerno krajši.

Kako prej omenjeni vrhunci in padci delovanja na sončni obli vplivajo na življenje na zemlji?

Učinkov je mnogo! Ko na sončni obli nastane izbruh, se oblak plazme (to je plin, ki je sestavljen iz elektronov in protonov) širi naokrog po vesolju.

Koliko časa lahko ta oblak potuje v vesoljskem vakuumu? Odvisno je od jakosti izbruha. Čim močnejši je izbruh, tem hitreje se ti delci premikajo. V primeru, da oblak zadene v zemljo, na našem planetu nastanejo fenomeni, kot je na primer severni sij. Zemlja ima

svoje magnetno polje, ki jo zaščiti pred omenjeno sončno materijo: magnetne silnice izgubijo svojo jakost na severnem in južnem polu. Dejansko sta ti področji bolj izpostavljeni omenjeni sončni dejavnosti kot ostali zemeljski predeli. Prav zato je severni sij fenomen, ki ga lahko opazujemo ... na severu. Nevarnosti teh sončnih izbruhov ne gre zanemariti! Astronavti so temu žarčenu močno izpostavljeni, saj jih zemeljska atmosfera ne ščiti. Prav tako lahko ta sončna dejavnost učinkuje na radijske komunikacije in na aparature letal. Dognali so, da so potniki letal Concorde, ki so v primerjavi z ostalimi letela na višji legi, bili

bolj izpostavljeni X žarkom kot potniki običajnih letal. Prav tako obstaja na severu (oziroma na jugu) nevarnost, da se zaradi sončne dejavnosti inducira tok električnih daljnovodov, kar lahko privede do eksplozije transformatorjev. Da o poškodbi satelitov sploh ne govorimo! V Rusiji so celo zatrjevali, da sončna aktivnost lahko spreminja rekam celo strugo.

Dolgo let ste sodelovali z Margherito Hack, ki je bila prepoznavna po strogem ateističnem življenjskem nazoru; vi pa ste veren človek. O tem, kako se lahko vera in znanost dopolnjujeta, so veliko pisali. Kaj vi menite o tem?

Prepričan sem, da se ti dve področji popolnoma ločujeta druga od drugega, nikakor pa se ne izključujeta.

In še zadnje vprašanje: kaj razmišljate, ko zrete v nebo?

Takrat sem zadovoljen, da lahko hkrati uživamo življenje na zemlji in neskončnost stvarstva.

IG

Antična glasba je navdihnila Štivan

Moški pevski zbor Fantje izpod Grmade iz Devina je v nedeljo, 21. julija, organiziral nevsakdanji glasbeni dogodek. Štivanško cerkev sv. Janeza Krstnika je obiskal slovensko-italijanski tercet in kvartet "La rosa dei venti", ki ga sestavljajo sopran Martina Tardi, tenor Marco Barbon, bas Luca Scaccabarozzi in domačinka, altistka Petra Grassi, glavna pobudnica večera. Skupino sestavljajo poklicni glasbeniki, ki so hkrati pianisti, dirigenti in pevci, skupaj že nastopajo v italijanskem

mladinskem zboru, v katerem se združujejo najboljši zborovski pevci iz Italije.

Pod naslovom Paradisi porta amor sta topel štivanski večer napolnili renesančna in baročna glasba z nekaterimi sodobnimi interpretacijami skladb, ki so bile poverjene štiričlanski zasedbi. Glavno jedro skupine pa je nedvomno tercet (alt, tenor, bas), ki je od samega začetka naravnost raziskovanju antične glasbe. Koncertni debi ambiciozne skupine je dokazal dolgo študijsko pot vseh pevskih članov, ki so diplome v raznih glasbenih zvrsteh znali povezati v visoko kakovosten pevski izdelek zelo specifične narave. Kljub nizki starosti so pevci dokazali, da znajo prebrati antično literaturo z očmi filološke stroke in visoke umetniške dovršenosti. Združuje jih tudi nadimek "roža vetrov", saj prihajajo iz različnih kulturnih in kurikularnih okolij, od Rima, Milana, preko Trevisa do Trsta.

Trio "La rosa dei venti" bo kmalu nastopil na mednarodnem zborovskem festivalu v Fanu, kjer si bodo koncert delili z nemško poklicno skupino, ki jo vodi priznani dirigent Georg Grün. / Jernej Šček

Obvestila

Narodna in študijska knjižnica obvešča, da bo do 31. avgusta odprta od 8. do 16. ure. Zaradi dopusta pa bo zaprta od 29. julija do 9. avgusta.

Poštena gospa nudi oskrbo starejših ljudi v obliki izmenjave. Več informacij: 003852386744.

Darovi

Za rojansko glasilo "Med nami" daruje Milena Franko 5 evrov.

Misijonski krožek Rojan je prejel: za slovenske misijonarje: N. N. 50 evrov, Prosen Marjanca 5 evrov in 20 kanadskih dolarjev, Amelia Pangos in Liseta 20 evrov, Marija Ferluga 88 evrov; za Don Boskovo mesto patra Ernesta Saksida – Brazilija: N. N. 20 evrov; na Krištofovo nedeljo za misijonska

vozila "Miva": msgr. Franc Vončina 50 evrov, Renato Štokelj 10 evrov.

Darove lahko nakažete tudi po banki: IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice BIC: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan via Cordaroli 29 34135 Trst

Zahvala

Nada Martelanc se prisrčno zahvaljujem vsem, ki so kakorkoli prispevali k praznovanju moje 90-letnice. Zlasti zahvala pobudnikom (Slovenska Vincencijeva konferenca) in g. Jožetu Špehu za najdragocenejši dar, sv. mašo, in vsem za nebeško lepo mašno petje v materinščini.

Slovensko zdravniško društvo Trst Gorica (2)

V sanjaviem objemu Koroške in njenih lepot

Po ogledu vseh teh arheoloških ostalin in cerkve sv. Heme so se "letoviščarji" okrepčali na izvrstni večerji v gostilni Hartl na Suhi, potem so se pa povzpeli do bližnjega Suškega gradu, v lasti družine Liaunig. Na obokanem grajskem dvorišču je bil ob prisotnosti množice gle-

ci lahko preberejo v lično oblikovani knjižici, ki jo je izdalo Kato-liško župnišče Dobrila vas; publikacija je v slovenščino prevedel Andrej Kropelj in si jo lahko vsakdo kupi v cerkvi. Cerkev in samostan imata zelo bogato zgodovino, saj sta bila grajena oz. preurejena v različnih obdobjih.

stoletja, ko so bili tu jezuiti, je iz srednjeveškega kompleksa nastalo ogromno trinadstropno skoraj kvadratno dvorišče; tu se v poletnem času vrstijo gledališke predstave, koncerti ... L. 1773 je opatija prišla pod državno upravo, nato pod benediktinski samostan v Št. Pavlu v Labotski dolini.

Samostan in župnijska cerkev v Dobrli vasi

dalcev tradicionalni festival Suha, ki so ga priredili Oktet Suha, občini Suha in Dravograd, KKZ in KPD Drava Žvabek. Na tem glasbenem večeru so ob duhovitem dvojezičnem napovedovanju mag. Raimunda Grilca nastopili PIS Žvabek, Dravograj-ski sekstet, odlični Oktet Suha, ki je zapel kar pet pesmi, avstrijska skupina Thokawo, ženska vokalna skupina Gallina iz Slovenije in Alti & Bassi iz Italije, ki se s svojim šaljivim nastopom kar niso mogli spraviti z odra. Bil je res lep glasbeni večer, ki je nudil kulturni užitek in se je prevesil v očarljivo noč ob jezeru. Naslednji dan so "dvodnevni" letoviščarji v družbi še dveh prijateljskih spremljevalcev, dr. Wolfganga Zdvoca in njegove žene Marije, odšli na ogled samostana in župnijske ter nekdanje opatijske cerkve v Dobrli vasi v Podjuni. Zelo zgovoren in prijazen domačin Francy Podrečnik, ki ima v mezinu vso tamkajšnjo zgodovino, jim je natančno nanizal cel kup zgodovinskih podatkov, pa tudi obrobni zgodbe o tem samostanu, v katerem menihi niso zmeraj živeli povsem svetega meniškega življenja! Jednat zgodovinski pregled Dobrle vasi in njene župnijske cerkve pa obiskoval-

Začetki gradnje cerkve segajo v 12. stoletje. V srednjem veku so ji dali močan pečat avguštinski korarji, v času baroka pa jezuiti. Temeljni kamen za opatijo in

gnjen prezbiterij (pod njim je gotška kriptna, posvečena l. 1391, križnobreasto obokana), zanimivi so tudi mrežasti oboki, v zunanjsčini pa prosto stoječi zvonik, po italijanskem vzoru. Zanimivo je tudi to, da je v to cerkev hodil birmovat Slomšek. Njegove relikvije so sedaj v novem oltarju. V cerkvi je samo dvojezična maša, so pa v njej še prisotni slovenski napisi. Tak je tudi na banderu v čast sv. Neže, ki so ga krasno restavriral l. 2006. Izletniki so se, hvaležni vodniku za toliko zanimivih informacij, veselo odpravili na kosilo v lepo gostilno sredi Dobrle vasi, nato pa so si ogledali še slovenski Kulturni

cerkev, ki je bila posvečena l. 1106, je položil furlanski grof Kacelin, ki jo je nato izročil patriarhu Urhu I. iz Ogleja. V petnajstem stoletju je dobila, zaradi turških vpadov, podobo prave poznogotske trdnjave. V sredi 17.

dom, ki ima na steni zabeležene vse tiste vasi, v katerih se izvaja dvojezičnost. Tudi tablo Koroške dežele, na kateri je zemljevid dvojezičnosti, so postavili prav zato, da bi predvsem mladi imeli pred očmi te zgovorne podatke.

Ob vhodu je tudi velik vitraj Valentina Omana, umetnina s simbolnim pomenom srečanja manjšine in večine. Ob Kulturnem domu sta parkirišče in vrt, na katerem stoji kip zadnjega slovenskega župana Dobrle vasi in ustanovitelja društva Srce, Janeza Šumana (1844-1912). O delovanju tega slovenskega središča, v katerem so najrazličnejše kulturne prireditve in srečanja, je spregovoril psihoterapevt in teolog Štefan Kramar, ki predseduje tamkajšnjemu društvu Srce že od l. 1993. Ob devetdesetletnici društva, l. 1996, so začeli prenavljati "hišo društva" in jo spremenili v sodoben, funkcionalen kulturni hram, ki ima ob sebi še zmeraj posojilnico, katere odbor-

niki in uslužbenci so izključno Slovenci. G. Kramar je povedal, da se je po Heiderjevi smrti marsikaj spremenilo, sploh pa v zadnjem času, po volitvah, je k sreči spet zapihal za Slovence ugodnejši veter. Marsikdo se bolj odkrito zaveda svojih slovenskih korenin in želi, da se otroci učijo slovenščine. Slovenski oz. trijezični (to je postal zato, da bi jih oblasti ne ovirale pri odprtju; v resnici je v njem 60% slovenščine, 30% nemščine in 10% italijanščine) vrtec vsako leto obiskuje okrog 25 otrok; vpišejo jih že ob rojstvu, da si zagotovijo prostor v njem. Še marsikaj so ob prijazen gostoljubnosti izletniki lahko slišali na tem prijateljskem srečanju, ki je kar najlepše skleni-

lo izlet po koroški zemlji. Udeleženci se za vse lepo, kar so doživeli v dveh dneh, pristrčno zahvaljujejo doktorjema Wuttiju in Zdvocu in dr. Rafku Dolharju, častnemu predsedniku SZD, ter tajnici dr. Elviri Kalc Feri, ki vselej skrbi, da so vsi računi urejeni, in ne nazadnje dr. Miranu Dolharju, ki na ta lepa koroška potepanja nikdar ne pozabi vzeti s seboj svoje posebne torbice za prvo pomoč; njegove čudežne tekočine so posebno dobrodošle po slastnih jedeh. Na poti domov, ki je vodila skozi Dravograd v Slovenijo, je bil postanek na Trojanah "obvezen": brez slavnih krofov pač ne gre!

/konec
Iva Koršič

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (12)

Mariza Perat

Sveta Gora pri Gorici

Franciškani so spet obnovili samostan in pozidali novo romarsko hišo, za kar ima največ zaslug p. Kalist Medic. Leta 1907 je sv. oče Pij X. Marijino svetišče na Sveti Gori odlikoval z naslovom "bazilika". Ta častni naslov prejmejo cerkve, ki so za določen kraj in ljudi, ki tam živijo, posebno pomembne. Leta 1914 se je začela prva svetovna vojna, ki je naslednje leto zajela tudi naše kraje. Sveto Goro so zasedli avstrijski vojaki, franciškani pa so morali nemudoma oditi. Z oltarja so sneli Marijino podobo, pospravili Najsvetejšo in ugasnili večno luč. Odšli so v Grgar, kjer je milostna podoba ostala teden dni, nato so jo odpeljali v Ljubljano, kjer je našla zatočišče v frančiškanski cerkvi Marijinega Oznanjenja. Tu je ostala do leta 1921. Goriški nadškof Frančišek B. Sedej, ki je v tem času kot begunec s svojimi goriškimi bogoslovci bival v samostanu v Stični, je leta 1917, ob 200-letnici kronanja Svetogorske Matere Božje, v Ljubljani vodil posebno spominsko slavo.

Kot vsa Primorska se je tudi Sveta Gora znašla v vrtincu vojne vihre. Cerkev in samostan sta bila

požgana, in kar je še ostalo, so razrušili in razstrelili, tako da je na prejšnjem lepem in cvetočem kraju ostal samo kup ruševin. O teh časih Mati Elizabeta v pesmi "Svetogorski Kraljici" poje:

Kje dom je tvoj, nebeška Mati,

Po 1. svetovni vojni: groblja svetogorskega svetišča

gorskih ruševinah daroval dr. Mirko Brumat, takrat mlad duhovnik. Ob spominu na tiste čase je pozneje večkrat pripovedoval, kako ga je najbolj ganilo to, da so ljudje, ki so takrat bili prisotni pri maši, prav ob tisti priložnosti začeli nabirko prostovoljnih prispevkov za obnovo Marijinega svetišča na Sveti Gori, čeprav so tudi njihovi domovi bili popolnoma porušeni. Sveta Gora je bila kot vsa Primorska po prvi svetovni vojni priključena Italiji. Svetovna vojna je za seboj pustila strašno razdejavanje. Ljudstvo je le počasi in s težavo začelo obnavljati vasi, vendar je še poprej hotelo Božji Materi na Sveti Gori postaviti dom. Ker pa bi bilo treba na vojno odškodnino predolgo čakati, so s prostovoljnimi prispevki leta 1920 začeli zidati zasilo cerkev in samostan. Vendar je za zidavo kmalu zmanjkalo denarja, kajti treba je bilo predvsem popraviti cesto, ki je vodila na Sveto Goro in je bila med vojno popolnoma uničena.

Kje dom je tvoj, nebeška Mati,

kje prestol tvoj, kje tvoj oltar, tvoj svetogorski tempelj zlati? Zamrl čez noč njegov je žar - o Mati, vrni se nazaj v svoj tihi svetogorski raj!

Po tebi plakajo zidovi, ki v nemi grozi zro v nebo, po tebi plakajo vrtovi, glej, strti v prah trpe, mrjo. O Mati, vrni se nazaj v svoj tihi svetogorski raj!

Usiha cvetje po dobri, nazaj te kliče dan in noč, te kliče drevje po planjavi in razvaline naših koč. O Mati, vrni se nazaj v svoj tihi svetogorski raj!

Na tisoče otrok te čaka, ti, ves naš up in blagoslov, nazaj te kliče misel vsaka, o pridi, dom zgradimo nov. O Mati, vrni se nazaj v svoj tihi svetogorski raj!

Ves svet planinski, vsaka koča, bo en pozdrav, iskren, gorak, in naša srebrnopena Soča bo Ave-spev, tako sladak, ko zopet prideš k nam nazaj v svoj tihi svetogorski raj!

Pesem je uglasbil Vinko Vodopivec.

Po prvi svetovni vojni je prvo sveto mašo na sveto-

gorski ruševinah daroval dr. Mirko Brumat, takrat mlad duhovnik. Ob spominu na tiste čase je pozneje večkrat pripovedoval, kako ga je najbolj ganilo to, da so ljudje, ki so takrat bili prisotni pri maši, prav ob tisti priložnosti začeli nabirko prostovoljnih prispevkov za obnovo Marijinega svetišča na Sveti Gori, čeprav so tudi njihovi domovi bili popolnoma porušeni. Sveta Gora je bila kot vsa Primorska po prvi svetovni vojni priključena Italiji. Svetovna vojna je za seboj pustila strašno razdejavanje. Ljudstvo je le počasi in s težavo začelo obnavljati vasi, vendar je še poprej hotelo Božji Materi na Sveti Gori postaviti dom. Ker pa bi bilo treba na vojno odškodnino predolgo čakati, so s prostovoljnimi prispevki leta 1920 začeli zidati zasilo cerkev in samostan. Vendar je za zidavo kmalu zmanjkalo denarja, kajti treba je bilo predvsem popraviti cesto, ki je vodila na Sveto Goro in je bila med vojno popolnoma uničena.

gorskih ruševinah daroval dr. Mirko Brumat, takrat mlad duhovnik. Ob spominu na tiste čase je pozneje večkrat pripovedoval, kako ga je najbolj ganilo to, da so ljudje, ki so takrat bili prisotni pri maši, prav ob tisti priložnosti začeli nabirko prostovoljnih prispevkov za obnovo Marijinega svetišča na Sveti Gori, čeprav so tudi njihovi domovi bili popolnoma porušeni. Sveta Gora je bila kot vsa Primorska po prvi svetovni vojni priključena Italiji. Svetovna vojna je za seboj pustila strašno razdejavanje. Ljudstvo je le počasi in s težavo začelo obnavljati vasi, vendar je še poprej hotelo Božji Materi na Sveti Gori postaviti dom. Ker pa bi bilo treba na vojno odškodnino predolgo čakati, so s prostovoljnimi prispevki leta 1920 začeli zidati zasilo cerkev in samostan. Vendar je za zidavo kmalu zmanjkalo denarja, kajti treba je bilo predvsem popraviti cesto, ki je vodila na Sveto Goro in je bila med vojno popolnoma uničena.

gorskih ruševinah daroval dr. Mirko Brumat, takrat mlad duhovnik. Ob spominu na tiste čase je pozneje večkrat pripovedoval, kako ga je najbolj ganilo to, da so ljudje, ki so takrat bili prisotni pri maši, prav ob tisti priložnosti začeli nabirko prostovoljnih prispevkov za obnovo Marijinega svetišča na Sveti Gori, čeprav so tudi njihovi domovi bili popolnoma porušeni. Sveta Gora je bila kot vsa Primorska po prvi svetovni vojni priključena Italiji. Svetovna vojna je za seboj pustila strašno razdejavanje. Ljudstvo je le počasi in s težavo začelo obnavljati vasi, vendar je še poprej hotelo Božji Materi na Sveti Gori postaviti dom. Ker pa bi bilo treba na vojno odškodnino predolgo čakati, so s prostovoljnimi prispevki leta 1920 začeli zidati zasilo cerkev in samostan. Vendar je za zidavo kmalu zmanjkalo denarja, kajti treba je bilo predvsem popraviti cesto, ki je vodila na Sveto Goro in je bila med vojno popolnoma uničena.

gorskih ruševinah daroval dr. Mirko Brumat, takrat mlad duhovnik. Ob spominu na tiste čase je pozneje večkrat pripovedoval, kako ga je najbolj ganilo to, da so ljudje, ki so takrat bili prisotni pri maši, prav ob tisti priložnosti začeli nabirko prostovoljnih prispevkov za obnovo Marijinega svetišča na Sveti Gori, čeprav so tudi njihovi domovi bili popolnoma porušeni. Sveta Gora je bila kot vsa Primorska po prvi svetovni vojni priključena Italiji. Svetovna vojna je za seboj pustila strašno razdejavanje. Ljudstvo je le počasi in s težavo začelo obnavljati vasi, vendar je še poprej hotelo Božji Materi na Sveti Gori postaviti dom. Ker pa bi bilo treba na vojno odškodnino predolgo čakati, so s prostovoljnimi prispevki leta 1920 začeli zidati zasilo cerkev in samostan. Vendar je za zidavo kmalu zmanjkalo denarja, kajti treba je bilo predvsem popraviti cesto, ki je vodila na Sveto Goro in je bila med vojno popolnoma uničena.

gorskih ruševinah daroval dr. Mirko Brumat, takrat mlad duhovnik. Ob spominu na tiste čase je pozneje večkrat pripovedoval, kako ga je najbolj ganilo to, da so ljudje, ki so takrat bili prisotni pri maši, prav ob tisti priložnosti začeli nabirko prostovoljnih prispevkov za obnovo Marijinega svetišča na Sveti Gori, čeprav so tudi njihovi domovi bili popolnoma porušeni. Sveta Gora je bila kot vsa Primorska po prvi svetovni vojni priključena Italiji. Svetovna vojna je za seboj pustila strašno razdejavanje. Ljudstvo je le počasi in s težavo začelo obnavljati vasi, vendar je še poprej hotelo Božji Materi na Sveti Gori postaviti dom. Ker pa bi bilo treba na vojno odškodnino predolgo čakati, so s prostovoljnimi prispevki leta 1920 začeli zidati zasilo cerkev in samostan. Vendar je za zidavo kmalu zmanjkalo denarja, kajti treba je bilo predvsem popraviti cesto, ki je vodila na Sveto Goro in je bila med vojno popolnoma uničena.

/ dalje

Ob ponovni izvolitvi za predsednika NSKS

Čestitke dr. Valentinu Inzku

Spošt. Dr. Valentin Inzko
Predsednik
Narodnega sveta koroških Slovencev

V imenu Sveta slovenskih organizacij in v svojem imenu Ti iskreno čestitam ob ponovni izvolitvi na predsedniško mesto Narodnega sveta koroških Slovencev in voščim uspešno delo v korist celotne slovenske narodne skupnosti na Koroškem in v Avstriji.

Ob tej priložnosti želim čestitati Tebi in krovnim organizacijam za dobro izvedene volitve, ki so imele tudi pri nas kar lep odmev. Želim poudariti, da sta NSKS in SSO vedno dobro ter z gledno sodelovala in da se bo to nadaljevalo tudi v prihodnje. Na nas je, da ohranjamo med sabo plod-

ne prijateljske in delovne odnose, ki temeljijo na skupnih

vrednotah slovenstva, krščanstva in demokracije. Na tak način

lahko veliko pomagamo, da smo kot Slovenci v zamejstvu aktiven subjekt v odnosu do države, v kateri živimo, in še posebno v odnosu do naše matične domovine Slovenije. Združevati nas mora delo za ohranjanje slovenske zavesti, jezika in kulture, pri tem pa ne smemo spregledati ostalih družbenih področij, še posebno gospodarstva, političnega udejstvovanja in prihodnosti naše slovenske mladine. Evropski okvir, v katerem smo končno vsi združeni, nam mora biti skupna priložnost za vsestranski narodni in družbeni razvoj. Lep pozdrav,

Dr. Drago Štoka
Predsednik Sveta slovenskih organizacij

Pisatelj Zorko Simčič častni občan Brd

Napovedi o ustanavljanju novih političnih strank

V Sloveniji se ljudje zanimajo za politiko samo toliko in tedaj, ko neposredno zadeva njihove interese, težnje in pričakovanja. Ni veliko voditeljev, predsednikov ali drugih pomembnežev, ki pri nas uživajo ugled in spoštovanje, saj najbrž res živimo v družbi oziroma državi, ki jo je pisateljica in prevajalka Maja Novak v intervjuju, objavljenem pred kratkim v tedniku Mladina, označila "za ekstenzivno požigalniški model kapitalizma, ki spominja na britanskega iz 19. stoletja". Mednarodne in domače raziskovalne ustanove so že večkrat opozorile, da se v Sloveniji bohoti sistemska korupcija, kar pomeni stanje, ko družba in država delujeta na koruptiven način, proti kateremu se ni več mogoče boriti na običajen način. Potrebne bi bile bolj odločne akcije preprečevanja. Odziv pravosodja, torej države, je v zadnjem času vendarle bolj odločen oz. učinkovit. V slovenskih zaporih prestaja kaznen zaradi sodno dokazanih raznih oblik gospodarskega kriminala šest nekdanjih uglednih in nedotakljivih velemož, direktorjev velikih gospodarskih družb. Minister za notranje zadeve in javno upravo, Gregor Virant, in predsednik komisije za preprečevanje korupcije, Goran Klemenčič, si zdaj prizadevata za odpravo korupcije v političnih strankah. Po mnenju le-tega je financiranje strank v Sloveniji, kot je urejeno sedaj, "gojišče politične korupcije". Po novem bi stranke prejemale več denarja iz državnega proračuna, ne bi

Zorko Simčič (foto IG)

pa smeje sprejemati daril podjetij, ustanov in nasploh vseh pravnih oseb zasebnega in javnega značaja. V slovenski politiki se zdaj dogaja, napoveduje in pričakuje, vsaj troje pomembnejših dogodkov. Vlada deluje in poskuša reševati tekoče naloge, potrebne za delovanje države in izvršilne oblasti. Pri tem je premierka Alenka Bratušek dokaj uspešna pri obvladovanju in vodenju pogosto raznorodne vladne in parlamentarne koalicije. Vlada poskuša doseči čim več uspehov in rezultatov svojega delovanja, ki jih bo predstavila jeseni ob vnovičnem srečanju z Evropsko komisijo. Največje breme za vlado, in posledično seveda za državo in vse prebivalstvo, pomeni veliko, na nekaterih področjih nemara že dramatično, pomanjkanje finančnih sredstev. V Sloveniji naj bi bilo dovolj denarja za redne potrebe in delovanje le še v zdravstvu in energetiki, kjer zaradi materialnih koristi, in tudi korupcije, nastajajo spori in obračunavanja med posameznimi monopoli in lobiji. Čedalje več je možnosti,

tudi zaradi posredovanja in stališč Milana Kučana, nekdanjega predsednika države, da ustanovitelj stranke Pozitivna Slovenija, Zoran Jankovič, ne bo ponovno kandidiral za njenega predsednika. Predsednica naj bi postala Alenka Bratušek, ki bi zato tudi za prihodnje ohranila položaj slovenske premierke. Sočasno s premiki ali možnimi spremembami v vladni koaliciji pa v Sloveniji intenzivno potekajo priprave za ustanovitev ene, dveh, treh in morda tudi več novih političnih strank. Že to jesen naj bi novo stranko levega izvora in programa ustanovil dr. Igor Šoltes, nekdanji dolgoletni predsednik računskega sodišča, ki pa je znan tudi kot nečak komunističnega voditelja Edvarda Kardelja. Pogovori o ustanovitvi nove stranke naj bi

potekali tudi na območju politične desnice, natančneje v civilno-družbeni organizaciji, Civilna družba za pravično Slovenijo. Kot vodjo morebitne prihodnje stranke omenjajo Jožeta Možina, nekdanjega direktorja RTV Slovenije, urednika, časnika, zgodovinarja in avtorja odmevnih televizijskih dokumentarnih oddaj. Vendar se Jože Možina na omenjene domneve in ugibanja ni odzval. Spominjamo, da je možnost ustanovitve nove politične stranke, ki bi nastala iz t. i. vseslovenskega vstajništva, omenjal dr. Jože Pirjevec, zgodovinar in politik iz Trsta. Pobudniki in načrtovalci morebitnih novih političnih strank so prepričani, da se bodo le-te že na prvih naslednjih volitvah lahko uspešno postavile proti obstoječim strankam. Volitve bi lahko bile že letos, leta 2014, ali pa ob

koncu sedanjega parlamentarnega mandata, to je leta 2015. Ob domnevnem ustanavljanju novih političnih strank so najbolj zaskrbljeni v stranki Socialnih demokratov, ki bi, sodeč po javnomnenjskih raziskavah in raznih anketah, na naslednjih parlamentarnih volitvah morda prejela največ glasov.

Glede na zapletene politične razmere v Sloveniji je bilo lahko pričakovano, da je mislija Evropske ljudske stranke pod vodstvom Jerzyja Buzka, nekdanjega predsednika poljske vlade in nekdanjega predsednika Evropskega parlamenta, pred dnevi obiskala Slovenijo in preverjala stanje demokracije pri nas. Prišla je na vabilo Janeza Janše, predsednika SDS, ki je vključena v skupino ljudskih strank v Evropskem parlamentu. Člane misije je sprejel tudi državni poglavar Borut Pahor. Mnenja, pridobljena med obiskom, o stanju demokracije v Sloveniji bodo obravnavali na skorajšnjem zasedanju Evropske ljudske stranke. Ta stranka Slovenijo domnevno že sedaj vidi v isti skupini kot Bolgarijo in Romunijo. Iz kronike vsega, kar se dogaja v Sloveniji, povzemamo, da je Občinski svet občine Brda pisatelja Zorko Simčiča imenoval za častnega občana te občine. V utemeljitvi so zapisali, da je Zorko Simčič preišljevalec o naši preteklosti, neupogljiv, prodornega duha, vitalen, zaveden in ponosen Slovenec in Bric. Pisatelj, ki je na vrhu pisateljske umetnosti v Sloveniji, po očetu izhaja iz Biljane. Iz te briške vasi so občinskim svetovalcem sporočili, da je Simčičeva življenjska zgodba po eni strani zgodba o večnem begunstvu, izgubi bratov in domovine, hrepenenju po domu, po drugi strani pa zgodba o vztrajanju, ustvarjanju, ljubezni, veri in upanju.

Marijan Drobež

Kratke

Pomagajmo Vesni Rožič!

Vesni Rožič, šestindvajsetletni šahovski mojstrici in študentki šestega letnika Medicinske fakultete v Ljubljani, so maja letos diagnosticirali hudo obliko raka, t. j. karcinoma peritoneja. Po neuspešnih poskusih zdravljenja v Sloveniji je družina kontaktirala kliniko v Nemčiji, kjer se izvaja lokalna kemoterapija. Za Rožičevo predvidevajo, da bodo potrebni trije cikli, vsak izmed teh pa stane približno 20000 evrov. Družina je zmožna plačati le prvega, za plačilo ostalih dveh pa se Vesnin oče v odprtem pismu, ki ga je poslal medijem in šahovskim spletnim mestom, obrača na javnost in prosi vsakogar za finančno pomoč. Sredstva se zbirajo na računu Območnega združenja Rdečega križa Maribor, TRR: SI56 0451 5000 0397 432, sklic: 50751, namen: Vesna Rožič. Ves zbran denar bo namenjen izključno plačilu stroškov Vesninoje zdravljenja, eventualni preostanek pa bo namenjen razvoju mladih šahistov in šahistk ter šahovskim dejavnostim Šahovske zveze Slovenije.

Orkanski veter odkrival strehe, ruval drevesa in podiral električne drogove

Vremenska fronta, ki je minuli ponedeljek popoldne, 29. julija, zajela naše kraje, zahodno Slovenijo in se nato pomaknila proti vzhodu, je v več krajih po Sloveniji povzročila številne nevarnosti. Orkanski veter je ruval drevesa, nekatera so padla na parkirana vozila. Neurje je odkrivalo strehe, v Ljubljani med drugim tudi s poslopja Pediatrične klinike.

Neurje z močnim dežjem in vetrom je sredi popoldneva najprej zajelo zahodno Slovenijo. Medtem ko na Gorenjskem močan veter ni povzročal večjih preglavic, pa so bistveno večje težave z njim imeli na Primorskem in v osrednjem delu države.

Po podatkih Uprave RS za zaščito in reševanje je močan veter na Markovcu pri Kopru podrl drevo na osebno vozilo, posredovali pa so gasilci. V Bertokih in na Ankaranski cesti v Kopru je razmetalo dele plastičnih krožišč. V Bernardinu pa so reševali plavalca in jadralca na deski. Večje težave so imeli na portoroškem letališču, kjer so razglasili alarm.

Močan veter je povzročal večje preglavice tudi na Goriškem. V kraju Cesta v občini Ajdovščina so tamkajšnji gasilci odstranili drevo, ki je padlo na cesto, v Gorici je več padlih dreves poškodovalo avtomobile. Na Primorskem je neurje povzročilo tudi večje škode na strehah več tovarn.

Neurje se je iznad zahodnega dela države nato pomaknilo nad osrednji in vzhodni del. Močan veter je prav tako ruval drevesa in odkrival dele streh na nekaterih poslopijih, med drugim na Pediatrični kliniki, Festivalni dvorani, Ljubljanski banki ter na dveh trgovskih centrih na Viču in v središču prestolnice. Gasilci so strehe prekrivali na približno 50 objektih na območju Ljubljane. Okoli 50 je bilo tudi izruvanih dreves. V Grosuplju je orkanski veter razkril streho na poslovni stavbi Taborški cesti in kovinsko kritino raznesel na vse strani, med drugim tudi na več kot 100 metrov oddaljeno igrišče otroškega vrtca. Prav tako je v Grosuplju odneslo del strehe občinske stavbe. Veter je podrl več dreves na Trebanjskem, v Mirnski dolini, na območju Novega mesta, v Beli in Suhi krajini ter na območju Brežic in Krškega. Veter je ponekod tudi delno razkril strehe. Podrl je tudi nekaj električnih drogov, več tovrstnih nesreč pa se je zgodilo v Posavju, kjer so zaradi pretrganih električnih vodov ponekod ostali tudi brez elektrike. Na Dravskem polju je podrl več dreves in električnih drogov. Zaradi orkanskega vetra je na območju Elektra Maribor brez električne napetosti ostalo skoraj 15.000 odjemalcev. Težave so imeli tudi v Murski Soboti.

Plinski terminali spet v središču pozornosti Neodločnost, a na koncu prevladal NE

Slovenija je v prejšnjem tednu ponovno načela vprašanje energetske preskrbe. Na dan je ponovno prišlo vprašanje žavelskega plinskega terminala, ki je postal v zadnjih letih vse prej kot samo vprašanje infrastrukturnih rešitev na področju energetike. Ne, plinska terminala na italijansko-slovenski meji sta postala politično vprašanje. To je bilo zaznati nazadnje v prejšnjih tednih, ko se je vnel (diplomatski) spor med Slovenijo in Italijo v okviru Evropske unije. Pripravljal se je namreč seznam prednostnih evropskih infrastrukturnih projektov, med katerimi so bili tudi projekti plinskih terminalov. Slovenija je najprej zavzela zelo nejasno stališče do tega vprašanja, a je kasneje, najverjetneje pod pritiskom domače javnosti, spet jasno zavzela negativno stališče. **Najprej morda, potem NE** Zakaj so slovenski funkcionarji v prejšnjem tednu v nekaj dneh kar trikrat spremenili stališče glede svojega glasu za seznam infrastrukturnih projektov. Najprej je v

javnost pricuril glas, da se bo Slovenija vzdržala: to je sprožilo val polemik, ker je prednostni seznam vseboval objekta, ki bi morala zrasti v Tržaškem zalivu. Še nekaj dni pred tem so namreč predsednik Pahor, premierka Bratuškova in zunanji minister Karl Erjavec med obiskom predsednice FJK Debore Serracchiani v Ljubljani enotno zatrjevali, da je Slovenija nasprotna žavelskima plinskima terminaloma. Zakaj so se torej pred evropsko javnostjo slovenski funkcionarji odločili drugače? Uradna razlaga je bila taka: prednostni paket evropskih infrastrukturnih investicij je poleg žavelskih terminalov vseboval še cel kup drugih naložb. O paketu se je glasovalo v celoti in ne po posameznih projektih: ker je bilo med predlogi tudi 7 investicij, ki so bili za Slovenijo zanimivi, je bila prva odločitev za vzdržani glas. Ko je javnost jezno reagirala, je slovenska politika stopila korak nazaj: vzdržani glas se je spremenil v odločen NE (kar je zadovoljilo domačo javnost).

Odklonilni odnos do plinskih terminalov je očitno prevladal nad koristnostjo nekaterih drugih investicij. Politično preigravanje se je še nadaljevalo v naslednjih dneh, ko je zunanji minister Karl Erjavec celo izjavil, da žavelskih terminalov sploh ne bo na seznamu.

Ob morebitni odobritvi seznama bi se sprostila (evropska) sredstva za graditev infrastrukturnih projektov, ki so prisotni na seznamu. In to mimo volje lokalnih oblasti in Slovenije. Slovenija je dejansko glasovala proti omenjenemu projektu, to pa je v zadnjih dneh sprožilo tihi diplomatski spor med sosedama. Neuradno je slišati, da se bo spor reševal na evropski ravni, pri pogajanjih naj bi pomagala tudi Evropska komisija. Končna odločitev naj bi bila sprejeta v prvih dneh oktobra.

Energetske prioritete Slovenije Politično nasprotovanje Slovenije plinskima terminaloma v Žavljah, to mora biti povsem jasno, ni osnovana samo na okoljevarstvenih tveganjih, ki jih prinaša ta projekt. Vprašanje dvigovanja sedimentov živega srebra zanima predvsem lokalne oblasti tostran in onstran meje, Ljubljana pa ima še nekaj drugih razlogov za to, da postavi Žavlje na stranski tir. Slovenska infrastrukturna politika gre namreč v drugo smer.

Foto IG

Že dalj časa se v Šoštanju gradi šesti blok (Teš 6), ki je zaradi stalnega naraščanja cen postal politični problem: prvotna cena približno 700 milijonov evrov je danes poskočila na astronomskih 1,44 milijarde evrov. Ker je ta projekt že tako daleč, si ga nihče ne upa preklicati, posamezne vlade, ki se vrstijo na oblasti, pa skušajo projekt Teš 6 samo čim bolj mirno peljati naprej do konca. Odprto poglavje, čeprav še v zelo nejasnih obrisih, je tudi drugi

blok nuklearke v Krškem – NEK 2 (ocenjena vrednost od dveh milijard dalje). Oba projekta sta nekako slovenski nacionalni interese: Teš 6 bo namreč izkoriščal slovenske premogovnike in bo še naprej zaposloval velik del Šaleške doline. Slovenski del NEK 2 pa (skoraj izključno) trži eno od pomembnejših slovenskih energetskega podjetij, Gen-I Novogoričana Roberta Goloba. Ob tem imamo v Sloveniji še tretji pomemben projekt, osnovan na

oskrbi s plinom, ki nekako izključuje strateški pomen terminalov v Žavljah: plinovod Južni tok (tudi v tem primeru investicija presega milijardo evrov) ima za sabo trenutno najmočnejšo velsilo na področju oskrbovanja s plinom, Putinovo Rusijo. Po plinskih terminalih v Žavljah bi se namreč tržil plin iz Severne Afrike, kar je seveda v nasprotju z interesi Južnega toka. Pa da vidimo, kdo bo prevladal.

Andrej Černic

POGOVOR Frank Gorenc

Ameriški general slovenskega rodu s štirimi klobuki

Ameriški general slovenskega rodu Frank Gorenc se odpravlja v Evropo, kjer bo prevzel poveljevanje zračnih silam zveze Nato in še tri druge položaje, zaradi katerih si v šali pravi "general s štirimi klobuki". Pred odhodom v Evropo je v Pentagonu opisal svojo pot priseljenca, ki se je zavil na visok vojaški položaj. Generala Gorenc je senat nedavno potrdil na položaj poveljnika zračnih sil zveze Nato, s čimer je postal tudi poveljnik ameriških zračnih sil v Evropi in Afriki, obenem pa še poveljnik skupnega centra za kompetentnost v nemškem Udemu. Za te položaje je iz generalpodpolkovnika napredoval v generala in si bo kmalu nadel še četrto zvezdico.

"To lahko storim šele, ko dejansko nastopim položaj, kar se bo zgodilo 2. avgusta v zračnem oporišču Rammstein v Nemčiji", je v pogovoru s slovenskimi novinarji povedal Gorenc, ki je konec julija s soprogo odpotoval v Nemčijo. Pred tem se je podal še v Dallas na preverjanje sposobnosti pilotiranja, saj v Evropi namerava tudi leteti.

"Ljubezen do letenja ni bila motivacija, da sem se odločil za šolanje na letalski akademiji v Coloradu Springsu", je dejal Gorenc in priznal, da je bil glavni ekonomski motiv. Njegov starejši brat Stanley, ki se je upokojil kot general z dvema zvezdicama, se je ob koncu srednje šole vprašal, kakšno nadaljnje šolanje si lahko privošči otrok priseljenec iz nižjega srednjega razreda. Predlagali so mu letalsko akademijo. Štiri leta mlajši Frank Gorenc ga je tam

obiskal in se odločil, da bo šel po bratovih stopinjah.

"Akademija je bila fantastična priložnost za vrhunsko izobrazbo, in to v bistvu brezplačno. Pri meni ni šlo toliko za domoljublje", je dejal. General zračnih sil je prvič sedel v letalo pri štirih letih, ko so starši Francka iz Velikih Lašč in oče Stanko iz Brezovice izkoristila priložnost za emigracijo in se leta 1961 odločila s sinovoma oditi v ZDA. Ponovno je letel šele, ko je obiskal brata v Koloradu. Do danes pa si je nabral več kot 4500 ur letenja večinoma kot lovski pilot.

Družina se je odločila za Milwaukee v zvezni državi Wisconsin, ker so tam živeli kar trije očetovi bratje. Generalov dedek pa je občasno delal v Zahodni Virginiji ter se je vračal v Jugoslavijo. "Starši, predvsem moja mama, so se odločili, da z bratom izkoristiva vse možnosti za izobraževanje. Vedno sem hodil v poletno šolo, ali za igranje trombona ali strojepisje. Oče je bil krojač in je zlahka našel delo, mama je bila v Sloveniji babica, v ZDA pa je delala za strojem v tovarni vse

do upokojitve", je povedal. Za priložnosti v ZDA je general hvaležen in je vesel, da lahko vrne uslugo s služenjem domovini.

Gorenc nima občutka, da mu je bilo kaj težje uspeti, ker je bil

značilnosti Slovencev", je dejal general in dodal, da so v Milwaukee živeli čez cesto slovenske cerkve sv. Janeza Evangelista nad stričevo gostilno. "Gostilna blizu cerkve. Tu je veliko dediščine", je z nasmehom povedal Gorenc.

General Gorenc se strinja z izjavo slovenskega veleposlanika v Washingtonu Romana Kirna, da se ZDA počutijo odgovorne za vsak košček sveta. "Strinjam se tudi, da lahko močna vojska naredi veliko dobrih stvari. Tako tudi slovenska vojska, ki sodeluje v humanitarnih operacijah. Videl sem jih na Kosovu, v Bosni in Hercegovini, prisotni so tudi v Afganistanu", je dejal Gorenc in menil, da

je uresničevanje ciljev mednarodne skupnosti nekaj unikatno ameriškega, vendar za to potrebujemo zaveznike. "Države, kot je Slovenija, so za nas zelo pomembne, ker delimo vrednote in lahko sodelujemo". Na vprašanje, kako bi ocenil slovenske oborožene sile, je Gorenc dejal, da z njimi še ni nepo-

sredno sodeloval, nazadnje jih je videl na vajah kopenske vojske zveze Nato v Nemčiji. "Mislim, da je bila komunikacijska enota. Verjemite mi, da spremljam zadeve. Vedno sprašujem poveljnike, kako je, in rezultati so vedno pozitivni. Vse ocene, ki jih dobim glede slovenske vojske, so pozitivne", je dejal.

Kljub varčevalnim ukrepom pri evropskih zaveznikih in sedaj tudi v ZDA je general Gorenc prepričan, da je prihodnost zveze Nato trdna. "Zveza Nato je bila sila dobrega veliko desetletij in tudi v prihodnje vidim njeno vlogo kot ključno. Zavezani smo misijam, kar bomo ljubosumno varovali kljub varčevanju. V tem zapletenem svetu bo vedno prostor za Nato. Naše vojske postajajo manjše in se bomo morali še bolj zanašati drug na drugega. Nihče ne more delovati sam", je dejal Gorenc.

ZDA doživljajo veliko kritik zaradi uporabe brezpilotnih letal. General Gorenc meni, da ta izraz ni pravilen, ker pri letalih "na daljinsko upravljanje" ni nič brezpilotnega. Tudi ta letala upravljajo ljudje in v času služenja v Iraku je enega od njih pilotiral tudi Gorenc, ki je prepričan, da zračne sile rešujejo operacijah in v primeru naravnih nesreč kot tudi v bojnih operacijah, ker poudarjajo natančnost.

Ameriški predsednik Barack Obama je zagotovil, da za prijetje nekdanjega analitika Agencije za nacionalno varnost Edwarda Snowdena ne bo uporabil lovskih letal. Snowden je v Evropi, in če bo želel odpotovati v Latinsko Ameriko, bo moral preko Evrope, kjer bo zračnim silam zveze Nato poveljeval Gorenc. "Poznam zadeve glede Snowdena. Bom pa povsem odkrit. To ni nekaj, kar bi posebej spremljal mimo konvencionalnega poročanja. Jasno je, da je položaj občutljiv, nisem pa strokovnjak za to zadevo", je dejal Gorenc.

Frank Gorenc ni edini ameriški visoki častnik s štirimi zvezdicami. To je uspelo tudi upokojenemu admiralu Ronaldu Zlatoperju, nekdanjemu poveljniku ameriške tihomorske flote, ki je danes častni konzul Slovenije na Havajih. Gorenc Zlatoperja sicer ne pozna, s Slovenijo pa je začel plesti tesnejše vezi v zadnjih dveh letih, odkar so ga "odkrili" na veleposlaništvu v Washingtonu.

General pravi, da je Slovenija neznansko lepa. Ko je bil prvič na položaju v Nemčiji, je z mamo obiskal Velike Lašče, kasneje pa tudi skupaj z nekdanjimi sošolci iz častniške šole "War College". Sicer pa je imel Slovenijo v malem v Milwaukeeju, kjer so Slovenci pri jezeru kupili zemljišče, zgradili počitniške koče in območje razglasili za park Triglav. Na otoku sredi jezera so postavili tudi kapelico in dobili svoj Bled.

Slovensko še razume, vendar pa sam pravi, da gre za enega od jezikov, ki ga je potrebno uporabljati. Ker za to ni imel veliko priložnosti, so njegove sposobnosti nazadovale na raven "vrtca". "Lahko ujamem bistvo pogovora, ampak sem omejen na besede, kot je potica", je pošalil Gorenc, ki se bo s soprogo Sharon v kratkem v Evropi pridružil hčerki Helen. Ta je poročena s pilotom lovskega letala F-16, ki bo zdaj za poveljnika dobil svojega tasta. General ima sicer še sina Michaela, ki je pred kratkim končal univerzo Virginia Tech.

Gorenc je v svoji karieri opravljal številna dela, med drugim je bil poveljnik zračnega območja prestolnice Washington. Na tem položaju je pričakal tudi nekdanjega papeža Benedikta XVI., ko je obiskal ZDA. "Videl sem papeža, pa tudi predsednika Georgea Busha, prvo damo in eno od hčerk. Ne zgodi se ravno pogosto, da general z dvema zvezdicama sreča predsednika. To je bil eden od najbolj razburljivih trenutkov mojega življenja", je dejal Gorenc.

Strokovni nasveti za boljše počutje v poletnih dneh

Klima v vročini olajšanje, lahko pa tudi grožnja za zdravje

Vročih dneh klimatske naprave prinesejo predvsem olajšanje. Že nekaj ur dnevno v ohlajenem prostoru pomembno zmanjša stres zaradi obremenitve s toploto, poudarja zdravnica Ana Hojs z Inštituta za varovanje zdravja (IVZ). Ob tem opozarja, da je treba klimo prav izbrati, jo namestiti in vzdrževati. Sicer ima lahko tudi negativne vplive na zdravje.

Hojsova je za STA opozorila, da se lahko v klimi razvijejo različni mikroorganizmi in plesni, če je

pravilno ne vzdržujemo oz. jo zamenjamo. Ti mikroorganizmi oz. plesni lahko povzročijo bolezni ali pa tudi poslabšanje določenih bolezni, predvsem bolezni dihal, kot na primer astme. Ob uporabi klime lahko pride tudi do imunskega odziva na delce, imenovanega hipersenzitivni pnevmonitis.

Sicer se zaradi klime ne moremo prehladiti, saj za to potrebujemo virus, ki ga po navadi ne dobimo iz klime naprave. Ob tem pa priznava, da nekateri ljudje, ki se za-

držujejo v stavbah, kjer ni drugačnega prezračevanja kot klimatsko, navajajo različne nespecifične sindrome, kot so glavoboli, bolečine v mišicah, pekoče oči, suho žrelo. Ti simptomi so po njenih besedah značilni za 'sick building syndrom', za katerega ni točno jasno, kaj ga povzroča, lahko tudi skupek različnih dejavnikov.

Hojsova tudi odsvetuje namestitev klimatskih naprav tako, da piha neposredno v telo, saj večini ljudi to ne ustreza. Skupine, pri

katerih je treba posebej paziti na pravilno uporabo klime, pa so po njenih besedah tiste, ki so že sicer bolj ranljive. To so majhni otroci, starejši in bolniki, ki si sami ne morejo pomagati.

Pojasnila je tudi, kako na telo vplivajo večji toplotni prehodi iz ohlajenega prostora v zunanje, poleti razgredo okolje. Dejala je, da vse velike nenadne spremem-

ločni temperaturi individualno razlikuje. Ob tem dodaja, da se razlike pojavljajo tudi glede na aktivnost, oblačila... Toplotnega udobja pa ne določa le temperatura, ampak tudi hitrost gibanja zraka in relativna vlažnost. Obstajajo pa kriteriji, ki veljajo za večino ljudi. Pravilnik o prezračevanju in klimatizaciji stavb določa parametre za toplotno

vanje vlažnosti in čistosti zraka. Tako je po njenih besedah tudi zelo pomembno, kje klima zajema zrak, kako ga vlaži in ali ga sploh vlaži, ali samo vrtili zrak, ki je znotraj prostora, ali pa dovaja svež zrak. Vse te stvari je treba preveriti pri namestitvi klime, je poudarila. Varna uporaba pomeni ravnanje v skladu z navodili proizvajalca, prav tako priporoča, naj

prepusitmo čiščenje klimatskih naprav strokovnjakom. Dotaknila se je tudi varne uporabe klime v avtomobilih, kjer tudi mora biti ustrezno nameščena in vzdrževana. Pri tem svetuje, naj avtomobil ohladimo pred uporabo, ga zapeljemo v senco in prezračimo. Priporoča tudi, da pred prihodom na cilj postopno zmanjšujemo delovanje klime, s čimer lahko olajšamo prehod. Pomembno pa je, da predvsem otroke, starejše ali bolnike, ki si sami ne morejo pomagati, med vožnjo povprašamo po počutju, potipamo, če jim je morda prehladno in jim pomagamo z oblačili ipd.

Hojsova tudi opozarja na energetsko potratnost klim. Te sicer hladijo, a če pogledamo širše, oddajajo toploto in porabljajo električno energijo. Zato so še vedno osnova pravilno zračenje, senčenje, pravilno obnašanje, da si omogočimo odvajanje toplote, to je z ustreznimi oblačili, zadostno količino tekočine in lahko hrano.

be na telo vplivajo kot stres. Koliko bodo vplivale nanj, pa je po njenih pojasnilih odvisno od stanja organizma ter psihične nagnanosti. "Če si nekdo močno želi spociti se v ohlajenem prostoru, bo zanj to ugodno, če je nekdo že sicer na robu svojega ravnovesja, pa je ta dodatni stres lahko kaplja čez rob. Bolniki pa še težje prenašajo takšne strese", je poudarila.

Idealno temperaturo zraka za človeka po njenih besedah težko opredelimo, ker se ugodje od do-

ugodje sedeče osebe v bivalnem prostoru. Tako določa, da naj bo temperatura zraka med 22 in 26 stopinj Celzija, priporočljivo je med 23 do 25 stopinj Celzija. V stanovanjskih prostorih je priporočljiva relativna vlažnost zraka pod 60 odstotkov, kar zmanjšuje rast alergenih in patogenih organizmov. Priporočena srednja hitrost zraka pa naj bo 0,2 metra na sekundo, torej da klima ne piha preveč.

Sicer pa Hojsova opozarja, da klimatizacija pomeni tudi uravna-

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi leteh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 30. julija, ob 14. uri.

Tudi v avtu so spomini

Slovo

V teleobjektiv skušam ujeti dvajset let svojega življenja. In dvajset let staro, rdečo obarvano pločevino, ki mi je zvesto služila kot avto. Samo meni, ker sem ga kupila novega in sem bila edini lastnik. Skoraj ne morem verjeti, da sem bila stara nekaj več kot trideset let, ko sem se odločila za to Felicijo. Dejansko jo je izbral moj oče, trikrat je šel od Sv. Ivana v Terezijansko četrt, da si je avtomobile ogledal in potem izbral rdečega. Ker je bil najbolj primeren mojemu značaju, je rekel. In sem bil zadovoljna, da je tako mislil. Mož, ki bi izbral belega, se je vdal, oba sva vedela, da se moj oče, žal, ne bo dolgo vozil z novo Felicijo. In res ga je že čez dobri dve leti, prva v vrsti, veselo, življenjsko rdeča, spremljala na zadnjem pot...

Z morem sva ji nadela takoj po nakupu ime Pilsy. Tedaj sva bila novoporočenca in mož mi je rad razkazoval kraje, ki jih je prepotoval, ko me ni poznal. Peljal me je v Prago, oboževal je to mesto, nekje med pravljicnim in magičnim. In praške pivnice. Tam sem ugotovila, kako radi imajo Čehi pivo, Felicija pa je bila češki avto in je zato dobila ime Pilsy, v spomin na Prago, na pilsner pivo in na najina vesela potovanja. Odložim fotoaparata, sedem in se naslonim na volan. Koliko vsega je v tem avtu. Skušam ujeti trenutke, občutja, spomine. Na zadnjem sedenju poberem umazanega, že pokvarjenega črno-belega plišastega mucka. Kupila sem ga za okras novemu avtomobilu, predvsem zato, ker se je ravno tiste dni k nam domov priklatil enak črno-bel mucek. Prijazen

in crkljiv. Tak, da so ga vsi hoteli zase. Pa je ostal z nami, tudi selil se je z nami, dokler ni lani jeseni tiho in mirno zaspal. Dvajset let je veliko, za mucka, ki ga ni več, za avto, ki ga je že dodobra načela rja, plastika pa od vsepovsod odpada, in zame... Zame, ki sem videla v teh dvajsetih letih umirati sanje.

Zunaj na prtljažniku je že skoraj popolnoma razpadla nalepka s kratico S.L.O. Slovenija. S ponosom sem jo kupila, ko sva se iz Italije selila sem, in zato je tudi tako gromozansko velika. Prevelika za mojo Felicijo in morda tudi zame. Spominjam se, kako sem bila ponosna, ko sem jo pokazala cariniku na meji. Na Gorjanskem. Prilepila sem jo, čeprav je bila registracija še italijanska. In bi je ne smela. A sem prekipevala od navdušenja in sem tudi cariniku, s katerim sva postala prijateljca, povedala, da je tu moj dom, da bom šla končno živet med svoje ljudi. Vsi ljudje so enaki, je pripomnil, povsod živijo dobri in slabi ljudje. In nekateri smo taki, da nismo nikjer doma. Da je to moj jezik, ni verjel, kajti on, po rodu najverjetneje Srb, morda Bosanec, je vedno trdil, da jezik medčloveškim odnosom ne sme biti ovira. In on, zaradi tisočerih okoliščin, ni bil nikjer doma. In mi je med vrsticami povedal, da znajo biti tudi Slovenci kruti. V njegovih južnjaško živahnih očeh sem brala, da je to okusil na lastni koži. Nekaj italijanščine znam, malo, je povedal, a z italijanskimi kolegi se vedno srečujemo in gremo zvečer skupaj na potep. Vseeno mi je, tudi s turščino bi se znašel, samo da bi lahko navezoval prijateljstva. To mu verjamem, v tem sva si enaka. In morda je ravno zato med nama nastala prijateljska vez. Nekaj besed in pozdrav ob vsakem prečkanju meje. Mojo Felicijo je že od daleč prepoznal

in me pričakal z nasmehom. Ne spominjam se zakaj, a imenoval me je Zvezdica zaspanka v rdeči Feliciji.

Tedaj sem si zaprisegla, da bom tole otroško knjigo prebrala, a je nisem. Tudi carinika, menda mu je bilo ime Dragan, a se tudi tega ne spominjam več, nisem več srečala. Čeprav bi mu sedaj povedala, da doma tudi sama nisem našla in da je čisto res, kar mi je govoril: povsod živijo dobri in slabi ljudje. Povsod... in nekateri smo taki, da nismo nikjer doma. Na sprednjem vetrobranskem steklu moje Felicije bo žal ostala nalepka italijanskega novinarskega združenja. Te ni mogoče odstraniti in shraniti. Ne vem, ali jih še tiskajo, vem pa, da je bila pred leti, ko sem se preselila v Kostanjevico, zelo všeč mojim sovaščanom in so jo nekateri hoteli imeti zase. Ne vem, zakaj sem jim jo prinesla. V Trstu, na združenju, sem prosila zanjo, čeprav sem vedela, da z njo Kostanjci nimajo kaj početi. A taka sem, da človeku ustrezem, če je le mogoče, in se nikoli z ničimer ne postavljam pred drugimi. In z drugimi delim to, kar imam. Pa čeprav mi nekateri stalno po-

navljajo, da je treba včasih držati "distanco", da ne moreš biti vedno vsem na roko, da moraš ohraniti ponos. Morda imajo prav, morda, a sedaj, ko je tista razigrana tridesetletnica, ki je kupovala rdečo Felicijo, že izgubila sanje, sedaj je za vse to že prepozno. Praznim avto, kaj vsega je še tu, v teh predalih. Stara italijanska zdravstvena izkaznica, tako samoumevno mi je, da bi jo mora-

la uporabljati vse življenje, a je zapadla, ker imam sedaj zdravstveno zavarovanje v Sloveniji. Tako sem pač sama izbrala in sedaj si jo otožno ogledujem. Ne vem, ali je zdravstvo v Italiji ravno boljše, a jaz ga pogrešam. Enostavno navajena sem nanj, korenin se ne da izrjaviti. In izkaznica ostane v predalu nove Fabie. Za spomin in v tolažbo. Z njo tudi kartonček z mojim imenom in priimkom. Ta je v avtu ostal od moje zadnje službe v Italiji. Sodelovala sem pri anketiranju prebivalstva devinsko-nabrežinske občine med ljudskim štetjem. Baj je bilo to leta 2001, ravno preden sem se preselila v Slovenijo. Na smeh mi gre, ko se spomnim, kako me je bilo strah, da ne bom kos obsežnemu delu. Taka sem po naravi, preden katerokoli delo sprejem, se bojim, da ga ne bom v redu opravila, nato se potrudim, steče in mi vse uspe kar najbolje. Tudi takrat mi je, pa še prijeten spomin imam na stik z ljudmi, na klepete, na prijazne sodelavce. In tako daleč se mi zdi, pa čeprav je minilo samo dvajset let. Tudi kartonček z imenom ostane

nekje na dnu predala novega (no, enajst let starega) avtomobila, ki bo nadomestil rdečo Felicijo. Spominov ne dam kar tako, taka sem. In mož se stalno pritožuje, da je naša hiša polna vsakovrstne neuporabne šare. Spominov, pravi jaz, on pa bi vse zmetal v koš. Rdeča Felicija je že pred avtoodpadom v Novi Gorici. Ne morem sneti tablic, ker me tišči v grlu. Zato to neprijetno delo opravi namesto mene prijazen uslužbenec. Še zadnjič pobožam dvajset let spominov, zašepetam oprosti in grem. Vem, da se bo vsakemu normalnemu potrošniku zdelo nepojmljivo, da se nekdo joče za avtomobilom, ki ga je trikrat pustil na cedilu. In katerega sem, da se ne bi odrekla spominom, skušala trikrat popraviti in pri tem potrošila kar nekaj stotakov. Vem, da se to nikomur ne zdi pametno, normalno. A sama sloh ne vem, kdo je v današnji družbi normalen. Tisti, ki vsaki dve leti kupujejo nov avto na lizing, ali tisti, ki božamo dvajset let star avto v slovo. In mu brez sramu šepetamo oprosti in hvala...

Suzi Pertot

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

164

Ko so me pred dnevi vprašali, katere knjige bom prebral to poletje, sem se neposrednemu odgovoru pravzaprav izognil tako, da sem priznal, da preberem vsako poletje kako dobro kriminalno, kako detektivko, kak triler, kako knjigo torej, ki (zmotno) velja za lažje, poletno branje. V bistvu pa prijaznemu Jerneju, ki me je spraševal po mojem poletnem branju za Radio Trst A, nisem mogel še povedati, kaj bom zares prebral v dnevih poletnega dopusta, ker tega še sam ne vem. Že nekajkrat sem šel v knjigarno in se sprehodil med novostmi, a me nobena nova kriminalka ni prepričala, morda tudi zato ne, ker avtorjev ne poznam.

Zadnje čase so v modi nordijski avtorji, pa naj gre za Švede, Norvežane, Dance, Fince ali druge, priznam, da znanjo pisati odlične knjige, pravi mojstri so v svojem žanru, a me tudi nekdanja švedska ministrica za pravosodje, ki je danes uspešna avtorica bestsellerjev, ni prepričala in zato ne morem pisati o knjigah, ki jih ne kupujem in jih ne berem. Kot pozoren bralec moje rubrike Kaj sploh počnem tukaj? me je Jernej Šček, ki čez poletje vodi kontaktno odjajo na Radiu Trst A, vprašal, katere knjige bi priporočil v branje, in sem zato povedal nekaj naslovov in avtorjev, ki so me najbolj zaznamovali zadnja leta, med njimi sem še posebej izpostavil ime ameriškega pisatelja, ki je te dni slavil svoj 80. rojstni dan, kot sem tudi povedal, da bi bil vesel, če bi Cormac McCarthy prejel Nobelovo nagrado za književnost, čeprav o tem sam močno dvomim, saj ne verjamem, da bi zame naravnost neverjetno dobra Trilogija meje (Trilogia della frontiera, Border Trilogy) lahko prepričala komisijo Nobelove nagrade, tudi zato ne, ker ljudje, ki jo sestavljajo, ne živijo na meji, kot živi po dolgem vandrjanju po svetu ameriški pisec, ki se je leta 1976 za stalno naselil na ameriško - mehiški meji v mestu El Paso. Pa bom tudi iskreno povedal, da je Cormac McCarthy postal znan predvsem zaradi odličnega filma, ki je bil posnet po njegovem izjemnem, a nevsakdanjem trilerju Ni dežela za starce. Brata režiserja Coena sta posnela film, ki je mejnik v žanru filmskih trilerjev, tudi zaradi neverjetno dobre igre igralcev v njem, podčrtal bi predvsem Tommyja Lee Jonesa ter nenadkriljivega Javierja Bardema v vlogi na prav poseben način norega morilca s svojo logiko in s svojimi pravili. Glavno sporočilo knjige in filma je v stanju duha šerifa, ki je tik pred upokojitvijo postavljen pred nerešljivo uganko skrivnostnih umorov. Šerif že takoj v začetku knjige in filma spozna, da ima opravka z izjemno nevarnim morilcem, kateremu navadni smrtniki ne bodo kos, najbrž tudi sam ne, a skuša opraviti svoje delo, kot se spodobi. Na kraj dogodkov in vedno novih smrti pride vedno malce prepozno, njegovih svaril nihče ne jemlje resno in zato stvari tečejo tako, kot pač tečejo. Vsak večer se Šerif vrača k svoji ženi na dom ob puščavi, meji in ji govori, ona ga prijazno posluša, skoraj nikoli ne reče ničesar, on pa razpreda svoje misli, se sprašuje, kaj sploh počne tam, in glavno sporočilo knjige je v kratkem, lapidarnem stavku, ki najljepše označi družbo, v kateri se ostareli, pošteni šerif nenadno znajde, a se ne prepozna več: "Ne moreš v vojno brez Boga"! Bralec pa se bo zdrznil drugje, kjer stoji v ustih enega od izglavljenec v naši družbi zapisano: "Nobenega Boga ni in mi smo njegovi preroki".

Samotni večeri in pomena, iskanja polni mo-

nologi šerifa z ženo, privedejo ostarelega, nevsiljivo modrega služabnika pravice do tega, da si sam grenko prizna, da to, kjer je njemu dano živeti, ni več dežela za starce, v bistvu pa je to le metafora za njegovo in seveda našo družbo, ki se je tako spremenila, da spreminja tudi vse tiste, ki se sicer nočejo spremeniti, jih potiska v osamo, če že ne v zagrenjenost, ki je je danes okrog nas še pa še, samo videti jo je treba.

"Hudobijo lahko najdeš tudi v zadnjem od vseh bitij, toda, ko je Bog naredil človeka, je moral imeti hudiča zraven sebe"! je spet misel, ki jo Cormac McCarthy položi nekje drugje v svojem klenem, kot puščava suhem, a živem pisanju v usta enemu od "junakov". Protagonisti, "junaki" vseh romanov, ki jih je doslej napisal Cormac McCarthy, so vsi ljudje, ki se stalno sprašujejo, kaj sploh počno tukaj, a pisatelj to nakaže predvsem s slogom in kratkimi, suhihmi, neverjetno prodornimi dialogi, ki so seveda odsev življenja, puščave, meje, družbe, v kateri njegovi "junaki" skušajo preživeti, in je zato neverjetno lepa misel, ki jo eden od njih pove, ko je vprašan, katero je najbolj junaško dejanje, ki ga je bil kdajkoli storil v življenju. V jeklenem ter klenem slogu pisatelja meje stoji to tako zapisano: "Moški je izpljunil nekaj katarja in krvi na cesto. To, da sem danes zjutraj vstal, je rekel".

V tem odgovoru je na umetniški način zajeto vse bivanjsko pomembno, kar je za človeka sploh pomembno, če se zares iskreno sprašuje, kaj sploh počne tu in zdaj. Seveda prijaznemu Jerneju in poslušalcem Radia Trst A nisem rekel, da je branje Cormaca McCarthyja lahko ter prijetno branje, ker to ni, kot to ni tudi branje Dostojevskega, pa čeprav večkrat nagovarjajo bralce s to lažljivo obljubo, češ da je pisanje velikih mojstrov peresa navdušujoče lepo, razbremenilno, za prosti čas in za zabavo.

O, ne, Cormac McCarthy je zahteven, izjemno zahteven pisatelj, včasih tudi temačno zagonečen, a njegov odgovor nekemu kolegu, ki ga je spraševal, zakaj nihče ne posname filma po njegovih Trilogiji meje, se je glasil: "Zato, ker danes režiserji zvečine nimajo dovolj poguma in niso sposobni narediti iz tega dobrega filma. Ko pa se bo našel odličen režiser, bo tudi iz teh romanov nastal film, ki bo enakovreden mojim romanom". Najbrž lahko rečem, da si bom letos, če bom seveda zmogel, čez poletje priročil še zadnji McCarthyjev roman, ki ga nisem prebral in velja pri nekaterih kritikih za njegovo temeljno delo, naslov je kratek: Suttree. Diagonalno sem roman sicer že bral, a rad bi si ga priročil v "enem šusu", rad bi ga prebral v dveh dneh, ne da bi me pri tem karkoli motilo, ker je tako branje zares oddih.

Vsem tistim, ki me ne razumejo in mi tudi povedo, da včasih pišem o preveč zahtevnih temah in žalostnih rečeh, rad odgovarjam, da je sicer res, da sem melanholične narave, v notranjosti zato zelo osamljen in sam, a je prav tako res, da vem, da je življenje eno samo, edino in edinstveno in je zato imel prav Bruce Chatwin, svetovni popotnik in pisatelj, čigar naslov imenitne knjige o nemiru življenja, ki te edino vleče naprej, da ga živiš in skušaš osmisлити vedno znova, sem vzel za svojo rubriko. In kaj je lepšega, kot si včasih priznati, da je junaško dejanje že to, da vstaneš, vsak dan znova vstaneš in začneš znova?

Veliki talent športne gimnastike

Tea Ugrin je kandidat za Rio 2016

Komaj 15-letna Tea Ugrin, rodila se je 12. junija 1998, je kljub rosnemu mladim letom v absolutnem merilu že najboljša v Italiji v športni gimnastiki. To ni subjektivna ocena, pač pa tako pravijo rezultati, saj je konec maja na državnem prvenstvu v Anconi postala članska prvakinja tako v mnogoboju (prestižna kombinacija vseh telovadnih zvrsti) kot na gredi. Tržaška Slovenka se je pred nekaj dnevi vrnila z uglednega tekmovanja EYOF, evropskega festivala olimpijske mladine, nekakšnega mladinskega evropskega prvenstva, na katerem je ob koncu sijajne sezone dodala še bronasto odličje na dvovišinski bradlji. Že ta uvod kaže, da je upešna v več disciplinah, le v preskoku še malce zaostaja, kar pa je normalno glede na izjemno drobno postavo (146cm, 35kg). Po prvih korakih splošne gibalne dejavnosti se je Tea predala športni gimnastiki in se zapisala tržaškemu društvu Artistica 81 že pri osmih letih. Že od začetka je kazala tako talent kot pozitiven značaj, vztrajnost in izrazite delovne navade, pravita njena glavna trenerja, zakonca Diego Pecar in Teresa Macri', profesorja športne vzgoje, ki upravljata klub in tesno, toda odlično opremljeno telovadnico pri Svetem Jakobu v Trstu. Razvoj Ugrinove je bil postopen, hkrati pa silovit, saj je dosegla že veliko, četudi ima pred sabo še bistveno ambicioznejše izzive. Pri Artistici 81 se v povezavi z njo odkrilo govori o olimpijskih igrah v Rio

de Janeiru 2016, ko bo stara idealnih 18 let. Iz društvenih vrst so se v preteklosti že dokopale do najprestižnejšega tekmovanja s petimi krogi Martina Bremine (Sydney 2000), ki je bila tako kot zdaj Tea državna prvakinja daljnega leta 1997, in Francesca Benolli ter Federica

stniki živijo mnogo bolj brezskrbno in razposajeno. Olimpijski kandidat pa se v teh letih ukvarja z res naporno vsakodnevno obveznostjo, da ne rečemo celo z odreknanji. Trener Pecar je ob obisku v svoji dvorani, v kateri vzgaja kar 450 najmlajših športnic in športnikov, dejal, da

Macri' (Peking 2008), ki pa sta vso svojo kariero preživeli malce v senci vrhunske šampionke, nekdanje svetovne prvakinje Vanesse Ferrari. Skratka, prava kovačnica vrhunskih telovadk. Tea Ugrin, ki obiskuje pedagoški licej Carducci s statusom športnice, preživi v telovadnici kar 32 ur tedensko, kar je ogromno, prava služba - šestkrat tedensko po približno pet ur! Za sabo ima družino, ki jo podpira konstruktivno in nevsiljivo, odlični športnik je ne nazadnje tudi starejši brat, jadralski mednarodnega formata Matija. Za športno gimnastiko vemo, da je težaški šport, da se kariera izčrpa zelo zgodaj in da je treba torej največ vložiti v najstniških letih, ko vr-

se je treba dobro zavedati, da lahko še tako natančno in nepopustljivo zasnovano delo v vsakem trenutku pokvari preprost zvin gležnja, tako da sta potrebni tudi določena trdnost, hkrati pa neobremenjenost. V isti sapi pa je povedal, da ima Tea res vse možnosti in adute, da uspe. Pomembna bo že naslednja sezona, ko bo ob običajnih nastopih z reprezentanco in sodelovanju v državni ekipni A1 ligi (Tržačanke so bile letos tu četrte) cilj svetovno prvenstvo oktobra 2014. Do Brazila je v olimpijadi je torej pot še dolga, smer pa je prava. Mladi slovenski telovadki želimo vsa sreča, o njej bomo zagotovo še pisali.

HC

Obisk francoskega predsednika Francois Hollandeja v Ljubljani "Mondeno srečanje" za gospodarsko sodelovanje

Za najpomembnejša partnerja Slovenije od nekdanje Avstrije in Nemčije. To še kako drži, začeni z zgodovinskega vidika, ko je prav germanski svet (poleg Vatikana) prvi priznal samostojnost slovenske države leta 1991. Francija je bila s tega vidika nekoliko bolj v ozadju: dovolj je, da pomislimo, da je bil tokratni obisk Francois Hollandeja prvi obisk kakega francoskega predsednika v samostojni Sloveniji. Hollandeov obisk je imel v zvezi s Slovenijo predvsem ekonomski pomen, v

predsednik republike Borut Pahor, gostitelj obeh srečanj. Če je imel v popoldanskem delu obiska, ki je bil protokolarno gledano uradni obisk Francois Hollandeja v Sloveniji, vlogo diplomatskega posrednika za morebitne francoske investicije v Sloveniji, je imel v jutranjem delu programa vlogo gostitelja širšega, precej bolj političnega srečanja. Borut Pahor je v bistvu stopil na plan v tem, kar mu najbolj uspeva, v neki medijski vlogi in ob institucionalnih okoliščinah. Dan s predsednikom

nizem na račun slovenskega predsednika: nekdo mora to vlogo odigrati in Pahor je tega sposoben. Upravičene so bile kritike na njegov račun v času, ko je vodil vlado, zato mu je treba priznati tudi, da je sposoben organizirati "mondene institucionalne priložnosti". Seveda, vprašanje je, kaj se bo iz teh institucionalnih dogodkov še izcimilo. To je morda tista spremenljivka, na katero Pahor ne bo mogel vplivati. Srečanje mu je uspelo sklicati in ga postaviti v prijeten poletni okvir Kongresnega trga oziroma dvorca na Brdu pri Kranju, kako pa bo uspešen pri "tihim diplomacijam" in uredništvu sklepov obeh slovenskih srečanj, pa je vprašaj. Znano je namreč, da Pahor ni ravno špica operative.

Pahorjeva kaprica - Vrh voditeljev republik balkanskih držav in Albanije je poznan tudi kot "Proces Brdo". Gre za projekt, ki je nastal leta 2010 na pobudo... Boruta Pahorja in takratne predsednice hrvaške vlade Jadranke Kosor. Ker se po padcu Pahorjeve vlade (in porazu Kosorjeve na volitvah) nihče ni posebej zanimal za to, je

na kosovsko vprašanje in odnos med Kosovom in Srbijo (srbski premier Boris Tadić se zaradi prisotnosti kosovskega premierja Thachija ni udeležil prvega tovrstnega vrha leta 2010), pomislimo na razkasanost BiH med Srbe, Hrvate in Bosance, pomislimo na težave s poimenovanjem Makedonije. Vprašanja odločno presegajo okvir neformalnih srečanj, to mora biti jasno. Priština in Beograd sta pred kratkim podpisala t. i. dogovor o normalizaciji razmer. In to je prvi korak naprej na poti, ki sicer ostaja še dolga in strma. Hollande je "Proces Brdo" označil tudi kot začetno točko za grajenje sprave med narodi nekdanje Jugoslavije.

Renault, prvi tuj investitor - Gospodarsko sodelovanje med Francijo in Slovenijo, predvsem

Kaj je "Proces Brdo"?

"Proces Brdo" je zamisel, ki se je rodila januarja 2010 na osi Ljubljana - Zagreb. Starševstvo projekta si delita Borut Pahor (takrat predsednik slovenske vlade) in Jadranka Kosor (takratna hrvaška premierka). "Proces Brdo" (ime je dobilo po lokaciji prvega srečanja na Brdu pri Kranju) je oblika neformalnega sodelovanja med državami nekdanje Jugoslavije in Albanijo in si postavlja kot cilj približevanje vseh republik evro-atlantskim integracijam. Prvo srečanje "Procesa Brdo" je bilo 20. marca 2010, ko bi se moral po zamisli pobudnikov začeti tudi proces politične stabilizacije tega območja. Šlo je seveda za "misijo nemogoče", kar je postalo takoj jasno: prvega srečanja se ni udeležil takratni srbski predsednik Boris Tadić. Bolj ali manj uradna obrazložitev odsotnosti je bila hkratna prisotnost kosovskega premierja Hašima Tačija. Rana, ki jo je pri Srbih povzročila osamosvojitve Kosova leta 2008, je bila še zelo skeleča. Prvemu srečanju je sledilo še nekaj ministrskih srečanj: 6. julija 2010 so se v Zagrebu sestali ministri za infrastrukturo, 15. aprila 2011 ministri za pravosodje, 19. aprila istega leta pa še koordinatorji "Procesa Brdo". Po padcu Pahorjeve vlade in porazu Kosorjeve na parlamentarnih volitvah na Hrvaškem je proces Brdo zamrl. Ponovno sta ga oživila predsednika republike Borut Pahor in Ivo Josipović (na posebno željo slovenskega predsednika), ki sta se odločila, da bosta na vsak vrh skušala povabiti enega od "vrhunskih evropskih politikov": prejšnji teden je bil na Brdu prisoten Francois Hollande, naslednjič na Hrvaškem pa bo v goste najbrž prišel predsednik evropskega parlamenta Martin Schulz.

Ljubljano pa je prišel tudi na "Proces Brdo", vrh predsednikov nekdanjih jugoslovanskih republik in Albanije.

Režiser Borut Pahor - Glavni igralec s slovenske strani je bil

Hollandeom je bil kot nalašč pripravljen zanj: ugledni gosti, stiskanje rok, gostovanje predsednika ene od svetovnih vesel. Pahor je bil pod žarometi, in to on ljubi. Ne gre za kritiko ali ci-

S 3. STRANI Pogovor: Mirko Ferlan

Danes se ne poje več samo...

Koliko je za glasbenika pomembna tišina? Rad zahajaš v naravo in se posvečaš pianstvu. Ali je ta vidik "funkcionalen" tvoji glasbeni dejavnosti?

To je odvisno od vsakega posameznika. Nekateri "klasični" glasbeniki ob prostem času poslušajo metal-glasbo in hodijo na rock koncerte. Jaz pa rad hodim v hribe. Za pianstvo so me starši navdušili že kot otroka. Gore doživljam zelo ponotranjeno. Gore me sproščajo, mi dajejo energije, mi pomagajo pri premagovanju težav in strahov in me globoko navdihujejo. Ko grem v hribe, pa se odpočijem tudi ušesa, saj je eden redkih krajev pri nas, kjer edino, kar slišiš, je veter. In kjer se vse odvija v popolni harmoniji, čeprav so pogoji za življenje tam izredno težki.

Kako gledaš na težave slovenskega glasbenega šolstva v zametstvu in kakšne bi bile po tvojem najboljše rešitve?

Spominjam se, da sem kot najstnik hodil na lekcije harmonike in se je profesorica pritoževala nad krizo. Po dvajsetih letih je kriza še vedno tu in se iz leta v leto vedno bolj zastruje. Govorim seveda o ekonomskih

težavah. Sam sem po 11 letih poučevanja na SCGV Komel še vedno brez stalne zaposlitve in delam honorarno. Vsi kolegi na Soli, na katero smo sicer zelo navezani, se moramo iz leta v leto zrtvovati. Je neke vrste večer boj za obstanek, kjer nikoli ne veš, ali boš v naslednjem šolskem letu lahko še delal ali ne. S pedagoškega vidika pa gre trend v obratno smer, je v stal-

nem razvoju. Profesorji imajo vsi diplomo s konservatorija, nekateri tudi dve ali več in se stalno izobražujemo. Šolski sistem sledi evropskim trendom in skuša zadovoljiti vse potrebe. Na Komelu poučujemo po različnih programih: za učence iz Slovenije sledimo slovenskim programom, da lahko na tak način polagajo izpite v Sloveniji, za zamejske in italijanske učimo po programih s konser-

vatorija, imamo proste tečaje za odrasle in celo lekcije predšolske glasbene vzgoje za najmlajše.

Skratka, kvalitetno so naše šole zelo na nivoju in presegajo marsikatero italijansko ali slovensko podobno ustanovo. Kljub temu si pa veliko zamejskih glasbenikov in pedagogov išče službo v Sloveniji, ker so tam glasbene šole državne in so torej pogoji za delo veliko boljši kot pri nas. Taka organizacija glasbenega šolstva, kot je sedaj, žal nima prihodnosti. Nevarno-

st je v tem, da bodo prihodnje generacije glasbenikov iskale zaposlitev drugje, v tujini. Mi pa bomo osiromašeni in ves trud, ki ga sedaj vlagamo pri vzgajanju prihodnjih glasbenikov, ne bo obrodil zaželenih sadov. Zavedati se moramo, da ljudje potrebujemo dobre glasbenike, ki ustvarjajo dobro glasbo, saj brez te bi prej ali slej propadli. Glasba je namreč hrana za dušo.

"Proces Brdo" zamrl. Komaj je Pahor zasedel najvišji institucionalni stolček v Sloveniji, se je zavzel za njegovo obnovo. Po novem se tako na srečanjih v sklopu "Procesa Brdo" srečujejo predsedniki republike in ne več predsedniki vlad. Načela "procesa Brdo" pa so ostala ista kot pred leti: gre za poskus povezovanja regije predvsem v luči evroatlantskih integracij. Položaj držav je sicer zelo raznolik, saj se v sklopu "Procesa Brdo" sestajajo članice EU (Slovenija, ki je tudi članica evroobmočja, in Hrvaška), države, ki so to pot šele začele (Srbija) in take, ki so od Evrope oddaljene svetlobna leta (BiH). Pahor je tako omenil, da je "Proces Brdo" lahko primeren forum tudi za reševanje bilateralnih težav med državama. Omenil je kot primer nevesčnosti glede določitve meje na morju med Slovenijo in Hrvaško. Tovrstne težave naj bi se, tako Pahor, lahko pravočasno rešile na neformalnih srečanjih

na kosovsko vprašanje in odnos med Kosovom in Srbijo (srbski premier Boris Tadić se zaradi prisotnosti kosovskega premierja Thachija ni udeležil prvega tovrstnega vrha leta 2010), pomislimo na razkasanost BiH med Srbe, Hrvate in Bosance, pomislimo na težave s poimenovanjem Makedonije. Vprašanja odločno presegajo okvir neformalnih srečanj, to mora biti jasno. Priština in Beograd sta pred kratkim podpisala t. i. dogovor o normalizaciji razmer. In to je prvi korak naprej na poti, ki sicer ostaja še dolga in strma. Hollande je "Proces Brdo" označil tudi kot začetno točko za grajenje sprave med narodi nekdanje Jugoslavije.

Renault, prvi tuj investitor - Gospodarsko sodelovanje med Francijo in Slovenijo, predvsem

"Procesa Brdo", da bi se potem ne ustvarjale v ključnih trenutkih nepotrebne napetosti (tako kot v slovensko-hrvaških odnosih).

Pri tem velja opozoriti na dejstvo, da so težave med nekaterimi drugimi republikami nekdanje Jugoslavije precej "težje" kot je do ločitev nekaj desetih kilometrov morske meje. Pomislimo samo

če pogledamo francoske investicije v Slovenijo, je bilo doslej pozitivno. Vlaganji ni bilo v izobilju, a skoraj vsa, do katerih je prišlo, so bila dokaj "koristna" tudi za Slovenijo. Daleč najpomembnejša investicija je seveda na področju avtomobilske industrije. Renault je po slovenskem Revozu postal najpomembnejši zaposlovalec v Novem mestu. Še več,

Zadnji odmevnejši francoski vstop na slovenski trg je prihod Lactalisa, ki je po hrvaški hčerinski družbi Mlekodel prevzel Ljubljanske mlekarne. S tem se je sklenila lastniška agonija slovenskega proizvajalca mleka, ki se je vlekla že dalj časa. Ob tem velja še omeniti, da je Francija peta postal najpomembnejši zaposlovalec v Novem mestu. Še več,

na, da bi lahko bil investicijski potencial francoskih podjetij še bolj izkoriščen oziroma da bi francoska podjetja v Slovenijo še več investirala. Na srečanju Hollande ni govoril o specifičnih imenih posameznih podjetij, ki bi lahko svoj kapital vložila v Slovenijo, a je omenil področje kmetijstva, letalstva in bančništva. Slovenija v tem trenutku še kako potrebuje tuj kapital: za zagon rasti, za spodbudo podjetništva in za izhod iz krize. Dodaten kapital je Hollande "obljubil" Sloveniji, kako bo to izpeljano, bomo lahko opazovali v naslednjih mesecih.

Andrej Černič

Ekonomsko sodelovanje Slovenija - Francija

2,1 milijardi evrov - to je bil obseg lanske trgovske izmenjave med Slovenijo in Francijo. Iz Slovenije so v Francijo izvozili za 1,1 milijarde evrov storitev in drugih dobrin, v nasprotno smer je prišlo za slabo milijardo evrov.

-15% - tolikšen je padec trgovske izmenjave leta 2012 glede na leto 2011. Leta 2011 je trgovska izmenjava znašala 2,4 milijarde evrov. Leta 2012 je trgovska izmenjava med dvema državama doživela prvi padec po letu 2003.

leto 2004 - zadnjič, ko je bila trgovska izmenjava med Francijo in Slovenijo nižja kot v lanskem letu (2 milijardi leta 2004, 2,1 milijarde lani)

684,8 milijonov evrov - po količini investicij v Slovenijo je Francija 3. država, za Avstrijo in Italijo: konec leta 2011 so naložbe znašale 684,8 milijonov evrov.

20,9 milijonov evrov - je količina slovenskih investicij v Franciji v letu 2011